

(αἱ ἐν παρενθέσει ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τὰς ἀναλόγους παροιμίας τοῦ Ν. Πολίτου.)

- ἀβράκωτη Ἀβράκωτη μηλιά, ^Ασέ τσιθάνε τὰ πουλιά, -Σκῶμμα παιδικόν, εἰς κοράσιον, περιφερόμενον χωρὶς βρακί. Λέγεται καὶ ἡ παραλαγή; Ἀξεβράκωτ Μαρουδιά, σέ τσιθάνε τὰ πουλιά, ἀποκάτω στὴ μηλιά.
- ἐβράκωτος Ἀβράκωτε καλόγερε, ^Απάρ τὴ γάτα χόρρευε. -Σκῶμμα παιδικόν, ὡς τὸ προηγούμενον, λεγόμενον εἰς ἄρρεν παιδίον. Λέγεται καὶ ἡ παραλλαγή: Ζάκατε καλόγερε, ^Απάρ τὴ γάτα χόρρευε.
- ἀγάλια (I) Ἀγάλι, ἀγάλια γένεται ἡ ἀγουρίδα μέλι. -Συμβουλή εἰς τοὺς βιαστικούς, ὅτι ἂν ἀπολαύσῃ τὸν καρπὸν τῶν κόπων τῶν, ἐν καιρῷ τῷ δέοντι.
- ἀγάπη (Ia) Ἀγάπη δὲ χωρὶς πείσματα, δέν ἔχει νοστιμάδα. -Τὰ πείσματα τῶν ἐρώντων ποικίλουν καὶ τονώνουν τὴν ἀγάπην. Λέγεται εἰς τοὺς δυσαρεστημένους κατ' ἑλλήλων ἐραστάς.
- » (4) Ἡ ἀγάπ εἶνε σπαρῆ. -Δι' ἐκεῖνους πού δέν βλέπουν τὰ ἐλαττώματα τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀγαποῦν.
- » Ἀγάπ εἶνε, δέ εἶνε ποδοκούρελο. -Εἰρωνικῶς, ἐπὶ τῶν πασχόντων ἕνεκεν σφοδροῦ ἔρωτος.
- γαπάγω (69) Σ' ἀγαπάγω σά δὸ σκόρδο. -Εἰρωνικῶς. Ἐπὶ ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ὁποίους οὐδεμίαν αἰσθανόμεθα συμπάθειαν.
- » (I) Ἀγαπάει τὰ ξινόμλα. -Ἐπὶ τῶν φιλερωτῶν.
- » (20) Μὲ τὰ καμώματα τς ἀγαλιέται. -Ἐπὶ ἀσχημῶν μὲν ἀλλὰ συμπαθητικῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι κινοῦν τὴν συμπάθειαν διὰ τῶν καλῶν τρόπων τῶν.
- » (4) Ἀγάπα με, σά σ' ἀγαπῶ, θέλω με, σά σέ θέλω. -Συμβουλή εἰς τοὺς ἀγάμους νέους καὶ νέας, νά μὴ ἀπορρίπτουν ἀμασάνιστως πρότασιν γάμου.
- ἀγάς Ἀγάς, φαγάς. -Χαρακτηριστὸς τῶν Τούρκων, διότι ἐδημιουργοῦν ἀφόρμās πρὸς πίεσιν τῶν Χριστιανῶν, ἵνα τοὺς ἀναγκάσουν νά τοὺς δωροδοκῆσουν.
- ἄγγελος (8) Μιὰ φορά ἦμουν ἄγγελος, τῶς ἄγγελοῦν ἄλλοι. -Ἐπὶ τῶν ἀπολεσάντων τὴν εὐνοίαν τῆς τύχης. Ἀκόμη λέγεται καὶ ὅταν παρῆλιξ βλέπει νέαν νά τὴν περιποιοῦνται, ἐνῶ εἰς αὐτὴν δέν προσέχουν πλέον. Υπόκειται ὁ δεξιὸς μῦθος: Ἐνα πολυχαηδεμένο παιδί ἀρφάνεψε, κι ὁ πατάς τ ξαναπατρεύκε. Ὅσο τό κανάκευε ἡ μάνα τ, τόσο ἱναδινά δέ δὸ σβάθαγε ἡ μητριού τ. Ἀκόμα κι ἀπ τό τζεσ-μέ πγ εἶχανε μέσ σιν αὐλή τς, δέ δ ἄφγε νά πιῆ νερό, νά μὴ τσε τσαλέψ. Τότες θμῆκε τς μάνας τ τὰ χάρδια, καίγ εἶπε αὐτό τό λόγο.
- ἀγκίδα Ἡ ἀγκίδα εἶνε μικρή, ἀμὰ πονεῖ. -Συμβουλή εἰς τοὺς εἰρωνας, ν' ἀποφεύγουν τὰς προσβλητικὰς ἐνατίον τῶν ἄλλων ἐκφράσεις. Ἀκόμη καὶ τὰς παραμικράς.
- ἀγιαζω (7) Θέλω ν' ἀγιαζω, ἀμὰ δέ μ' ἀφήν-νε οἱ διαβόλι. -Λέγεται ὡς δικαιολογία ὑπὸ τῶν ἐκδικητικῶν. Ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν εἰλικρινῶς ἐπιθυμούντων νά βελτιώσουν τὴν κακὴν διαγωγὴν τῶν ἀλλ' ἐμποδιζομένων ὑπὸ τῶν περιστάσεων.
- » Ἀγιασε, καὶ ξεπάγιασε. -Εἰρωνικῶς. Δι' ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν νά θεραπευθοῦν, καταφεύγοντες εἰς ἀγιάσματα χωρὶς νά ἐπιτύχουν.
- Ἅγιος Ἀνδρέας (3) Στὰ τριάσα Ἅη Ἀδριάς, ἀφρειεύετ ὁ βορριάς. -Λέγεται ὅταν τὴν 30ὴν Νοεμβρίου φυσίῃ δυνατός ἄνεμος ἢ χιονίση. Πιστεύεται ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης ἀρχίζουσι τὰ πολλὰ τὰ χιόνια.
- Ἅγιος Ἀθανάσιος. Εἶνε γιὰ τὸν Ἅη θανάς. -Εἶνε τρελλός. Ὁ Ἅη θανάς, ἦτο ἡ ἐκκλησία τοῦ χωρίου Λαγοθήρες, ὅπου συνήθιζαν νά πηγαίνουν τοὺς τρελλούς, πρὸς θεραπείαν, δένοντες αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ὑάρχουσαν ἄλυσον ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ὅπου τοὺς ἄφηναν νά διανυκτερεύσουν.

Κ. Χουρμουζοπούλου
-Θρακικὴ Ἀδελφότης
-Ι.Σ. 1941
α. 101-266

15' 102

20
Άγιος Δημήτριος (2) Άγιος Δημητράκι, μικρό καλοκαιράκι. Διά τας ήλιολούστους ήμέρας του φθινοπώρου. Οι τούρκοι καλοῦσι τὸ φθινόπωρον τελευταῖον καλοκαίρι "σὸν βαχάρ". *Πήγαι μὴ σ' ἀπαρῆται: παραθέμερο μικρὸ καλοκαιράκι.*

21
Άγιος Γεώργιος (2) Άγιος Γιώργη βοήθα με. -Κούνει καὶ σύ τὸ χέρι σου.
Ἐπί τῶν ζητούντων βοήθειαν ἀπὸ τῆς ἄλλου, χωρὶς οἱ ἴδιοι νά καταβάλουν προσπάθειαν.

22
Άγιος Μηνᾶς 22 Ἄη Μηνᾶς τὸ μῆνυσε, κι ὁ Φίλιππας τὸ καρτερεῖ.
Λέγεται διὰ τὸ χιόνι ποῦ πέφτει κατὰ τὸ πρῶτο δεκαήμερο τοῦ Δεκεμβρίου, ὅταν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ φέρη τὴ φυσὰ κερὸς βαρριάς.

23
Άγιος Νικόλαος (18) Ἄη Νικόλαος παραχώνη.
Ἄϊ Βαρβάρα βαρβαρώνη.
Ἄη Σάββας σαβανώνη.
Ἄϊ Νικόλαος παραχώνη.
Ἐπί τῶν ἀσεβῶν τῶν μὴ τιμῶντων τὴν ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, καὶ ταχέως ὑπ' αὐτῆς τιμωρουμένων. *Ἄϊ Βαρβάρα τοῦ γαμπροῦ σου φρίκου τοῦ ἁγίου Βαρβάρα καὶ ἀρροστέρι καὶ ἀσὸ ἄνη αἰθία καὶ ἄνη τὴ ἁσάνου τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Νικολάου.*

24
Άγιος Ὀνούφριος (2) εἶναι ὅσιος Ὀνούφριος.
Ἐπί τῶν ὑποκρινομένων τὸν ἁθῶν καὶ ἄγιον.

25
Άγιος Παντελεήμων (1) Κισοί, στραβοί, στὸν Ἄϊ Παντελεήμονα.
Ὅλοι οἱ ἐνόσεις τρέχουν εἰς τὸν δίδοντα ἐλεημοσύνην, καὶ οἱ ἀσθενεῖς εἰς τὸν θεραπεύοντα δωρεάν, *εἰς μὲν, οὐ ἀναφέρμα.*

26
Άγιος Σπυρίδων (Ἄγιος Νικόλαος 25) Ὁ Ἄη Σπυρίδωνας ὁ ἀσπρίσ τὰ γένεια τ.
Λέγεται ὅταν τὴν παραμονὴν τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου ὁ καιρὸς εἶναι κακός. Τὸ αὐτὸ λέγεται καὶ διὰ τὸν ἅγιον Δημήτριον, ἅγιον Νικόλαον καὶ ἄλλους ἁγίους.

27
Ἁγία Τριάς Τρεῖς κι Ἁγία Τριάδα.
Ἐπί τῶν ἀποτυχευόντων, καταβαλόντων δὲ τρίτην καὶ ὑστάτην προσπάθειαν. *Δὲν ὁρεῖται ν' ἀσεγοῦνται μὴ τῶν ἀρῶν τὴν ἐπιστολήν.*

28
Άγιοι Σαράντα 28 Σαράντα φᾶς, σαράντα πιῆς, σαράντα ὀκλις, γιὰ τὴ ψυχὴ σου.
Λέγεται διὰ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων 40 Μαρτύρων, κατὰ τὴν ὁποίαν κατασκευάζουν λαλαγγιάς, καὶ τὸ ἔχουν σὲ καλὸ νά φάγουν 40, καὶ νά δώσουν εἰς ἄλλους 40 λαλαγγιάκια, γιὰ σχῶριο.

29
ἄγλύφω (γλύφω 3) 29 Κεῖ π θά φτύσω, δέ γυρίζω νά τ' ἄγλύφω.
Ἐπιτελῶ τὰς ἀποφάσεις καὶ ὑποσχέσεις μου.
ἄγοράζω (1) 30 Ἄγοράζ' δὲ βλεῖ. *εἰς τὴν μετανόησιν τὰ μυστήρια τῶν ἀγγων χωρὶς νά ποῦν ἐλ' ἰδιὰ τῶν.*
ἄγοράζω (6) 31 Σὲ πλεῖ καὶ σ' ἄγοράζω.
εἶναι ἔξυπνος, τετραπέρατος.

32
Τ' ἀγόρασε γιὰ ἓνα κομμάτι ψωμί.
Ἐπί τοῦ ἀγοραζόντος πράγματα μεγάλης ἀξίας, εἰς εὐτελεῖ τιμὴν.

33
ἀγοραστό καὶ μυριστό Ἀγοραστό καὶ μυριστό.
Ὅταν ἀγοράζομεν φαγητὸν, ἀντὶ νά τὸ κατασκευάσωμεν κατ' οἶκον, δὲν ἠμποροῦμεν νά ἐμπλησθῶμεν ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ γευόμεθα μόνον ὀλίγον τι ὅπως αἱ ἔγκυοι γυναῖκες, "γιὰ μυρωδιά", παρακαλοῦνται νά φάγουν μίαν βούκαν ἀπὸ τὸ φαγητὸ τῆς γειτόνισσας.

34
ἄγουρος (3) 34 Ἄγουρα δαμάσκηνα καὶ πικρές ἐλιές.
τὰ κρυφομιλήματα δὲ εἶναι καλές δουλειές.
Συνήθως λέγεται μόνον ὁ δεῦτερος στίχος, ἐπί κορασίδων, εἰς τὰς ὁποίας κρυφομιλοῦν γυναῖκες, ἐκτὸς τῶν τῆς οἰκογενείας, καὶ κυρίως διὰ ἔρωτικὰς ὑποθέσεις.

33
ἀγράμματος (2) ⁽³⁾ "Ἄνθρωπος ἀγράμματος, ξύλον ἀπελέκητον.
Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅταν ὁ παπᾶς ἦταν καὶ δι-
δάσκαλος τοῦ χωριοῦ, τὸ πρῶτον μάθημα πού ἐδιδάσκοντο οἱ μαθηταὶ
ἦτο τὸ ἐξῆς:

"Ἄρξον χεῖρ μου ἀγαθῇ,
γράφον γράμματα καλά.
Μὴ δαρθῆς καὶ παιδευθῆς,
κ' εἰς τὸν ψάλαγγα βαλθῆς.
"Ἄνθρωπος ἀγράμματος,
ξύλον ἀπελέκητον.
Διὸ φορεῖ τὰ γράμματα,
ὑπὲρ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου
τιμιώτερον ἐστί.

Ὁ στίχος οὗτος λέγεται ἐπὶ ἀγραμμάτων καὶ ἀξέστων.

ἄγραφος (I) ³⁶ Αὐτὸ ἦσαν ἀπ' τ' ἄγραφα.
Επὶ ἀνεπίστω συμφορᾷ ἢ εὐτυχίᾳ.

ἄγριος ³⁷ Κάμνει τὸν ἄγριο.
Επὶ θρασυδειλῶν, ὅταν προσδοκῶνται τὸν δεινωμένον καὶ ἀσχυρὸν
να κωφεύσῃ τὸν ἄγριον, φεύγουν ὅπως μόνον ἔσονται ὁ ἀσχυρὸς

ἀγρικῶ ³⁸ Δέ γροικαὶ νά βγάινε τὰ μάτια τ.
Επὶ τῶν υποκρινομένων ὅτι γνωρίζουν τὰ ἄγνωστα αὐτοῖς.

ἄγυριστος (I) ³⁹ Παῖ στὸν ἄγυριστο. Βίδος κατάρως, σημαίνουσα: "Ἐφυγεν εἰς μέ-
ρος ἀπὸ τὸ ὁποῖον εἶθε νά μὴ ἐπιστρέψῃ ποτέ.

ἄδειάζω (I) ⁴⁰ Δέν ἀδειάζω νά φάγω.
Εἶμαι πολὺ ἀπησυχολημένος. Λέγεται καὶ ἡ παραλλαγή: "Δέν ἀδειάζω
νά κατρήσω" ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας.

" ⁴¹ Κάθεται καὶ δέν ἀδειάζ.

" ⁴² Βίρωνικῶς ἐπὶ τῶν ὀκνηρῶν.

" (IO) Νά μᾶς ἀδειάξ, τ' ὄχι.
Επὶ ὀκνηρῶν = φυγε!

ἄδειος (5) ⁴³ Πῆγε μ' ἀδεια χέρια.
Επὶ τῶν ἐπισηκεπομένων πάσχοντας ἢ ἐορτάζοντας γάμον, χωρὶς νά
φέρον ἄδωρον τ. *Ἄδεια καὶ τὸ ἴδιον ἐπισηκεπόμενον χωρὶς νά ἐπιλόχων τοῦ ποσῶ*

ἄδελφή (3) ⁴⁴ Ἡ πρῶτ' ἀδρεφή παρὲβ καὶ τς ἄλλες.
Παραγγελία δεδομένη εἰς τὴν πρώτην νυμφευομένην ἀδελφήν, ὅπως
δείξῃ καλὴν διαγωγὴν, διὰ νά μὴ κατηγορηθῇ ἡ οἰκογένειά της καὶ
μείνουν αἱ ἄλλαι ἀδελφαὶ της ἄγαμοι.

ἄδελφός (20) ⁴⁵ -Ποιός σ' ἔβγανε τὸ μάτ σ; - Ὁ ἀδρεφός ἴμ. - Γι' αὐτό εἶναι τόσο
βαθεῖά βγαλμένο.
= Δι' μεταξύ οἰκείων φιλονεικίαι προξενουσι βαρεῖας ζημίας.

ἀδιάντροπος ⁴⁶ Τὸν ἀδιάντροπο τὸν ἔφτασε, κι ἐκεῖνος ἔλεγε "βρέχι".
Επὶ ἀναισχύτων, εἰς οὐδέν λογιζομένων τὰς προσβολὰς.

~~ἄδράχι.~~ Σά σέ ὄπωκ μιά, θά σέ φανῇ ὁ οὐρανός σφοδύλι καὶ ἡ γῆς ἀδράχι.
~~Ἀπειλή εἰς ἀδιακρίτους.~~

ἄδικος (IO) ⁴⁷ Τὸ ἄδικον οὐκ εὐλογεῖται. - Ὁ θεός τιμωρεῖ τοὺς ἀδίκους.

ἀέρας (II) ⁴⁸ Τὸν πῆρε τὸν ἀέρα τ. = Σὶν τὸν σίβηται.
Επὶ τῶν μὴ αὐστηρῶν πρὸς τοὺς ὑφισταμένους των.

(4)
ἀγέρας (23) 49 Πάνε νά πάρε τόν ἀγέρα σ. - Πηγαίνε ν' ἀναπνεύσης νά ξεκουρασθῆς.

(9) 50 Ἀγέρα κουπανίζ. - Ματαιοπονεῖ.

(16) 51 μέ τόν ἀγέρα ζῆ. - Δέν ἔχει πόρον ζωῆς, ἢ εἶνε γίαν γλοδίαυλος.

(6) 52 Πῆρ' ἀγέρα ὁ νοῦς τ. = ἤρχισε νά ἐρωτοτροπῆ.
Ὅπως τόν φσηξ ὁ ἀγέρας. - Ἐπί ἀστάτων, μεταβαλλόντων συχνά γνώμη
αἷμα (6) 52 Κόπκε τό γαῖμα τ νερό. = εἶναι χλωμός καί ἀσθενής.

52 Πάγωσε τό γαῖμα τ. = Ἐτρόμαξε καί ἔγινε χλωμός.

(8) 53 θά τονε θάμ νά κατρή γαῖμα. = θά τόν βασανίσῃ ἕως ὅτου καταστῆ
ανάπηρος.

(12) 54 Τό γαῖμα νερό δέ γίνεται,
καί σά γενῆ δέ πίνεται. = Ὁ συγγενής ὅσον καί ἂν δυσαρεστηθῆ,
πάλιν λυπεῖται τόν συγγενῆ του.

(19) 55 Τόν ἔβανε στά γαῖματα. = Τόν ἠνάγκασε νά ἐγκληματήσῃ.

(2) 56 Τόν ἔλιασε τό γαῖμα. - Ἐπί φονέων οἱ ὀπίθοι δέν δύνανται ν' ἀπο-
μακρυνθοῦν τοῦ τόπου τοῦ ἐγκλήματος.

(2) 57 Βράζνε τά γαῖματα τ. - Ἐπί ζωηρῶν καί εὐεξάπτων.

(15) 58 Τό γαῖμα τραβάει. - Ἐπί νέων ὁμοιαζόντων τούς συγγενεῖς των, ὡς
πρός τόν χαρακτήρα.

59 Βράξ τό γαῖμα τ σά φόβος λαγός. - Ἐπί τῶν προσποιουμένων ὅτι
δέν αἰσθάνονται φόχος. αἰρωστικῶς.

αἶρω (4) 60 Ἄρατε, πήρατε, κ' κιά μαγερεμένα. - Ἐπί ἀταξίας, κατά τās ἐπισήμους
σορτάς, ὅταν γυρίζουν μέ τά σῆχνα τῆς ἐκκλησίας.

(2) 61 Τονε πήρανε ἄρον τῶν ἄρον. - τόν ἀπήγαγον βιαίως.

ἀκάλεστος (4) 62 Ἀκάλεστος γάδαρος, στό γάμο τί γρεῦθε;
Ὁ προσερχόμενος εἰς τόν γάμον ἀπρόσκλητος, ἐσαμαρώνετα μέ τό σα-
μάρι τοῦ γαϊδάρου. Διὰ τοῦτο κανεῖς δέν ἐπήγαγεν ἀκάλεστος εἰς
γάμον. *Ἐπειδή, διὰ τοῦς ἀποσχηματισμοῦς τῶν συγγενῶν.*

μόμα (ορίν' ἴ) 63 Ἄραμα δέν ἔπει το σῆμα στυπῶν γά βραδύρα? - εἶν' ἄν διαφορῶν τῶν ἐκτελέσεων αἰσῶν, ὡς ὅτι
ἀκόμα (1) 64 Ἀκόμα δέν ἀπέθανα, ἀνάφαν τά κεριά μου.
αἰσῶν ἐν ἑστέρας ἐπὶ ὑποθετικῆ συμφορᾷ τῶν ἐχθρῶν των.

ἀκούω (25) 65 Μαζί κρένμε καί χώρι' ἀκοῦμε. - Ἐπί ἀπροσέκτων, μὴ ἐκτελούντων ἀ-
κριβῶς τά αὐτοῖς παραγγελθέντα.

(35) 66 Μονόχος ἢ εἴπε, μονόχος τ' ἀυθεῖ. Ἐπὶ τῶν μαλαίως παραινούλων.

(31) 67 Αὐτά τ' ἀκούγω βερεσιά. - Ἐπί τῶν συμβουλευόντων νά μὴ κάμωμεν τι
διότι τάχα θά ζημιωθῶμεν. - Δίν' ἰά λαμβάνω ὑπόψιν.

(36) 68 Ἐφαγε κοροῦνὸν μαι δέν ἀμοῖν' ἰ' αὐθῆ τ. Ἐπὶ τῶν ἀπροσέκτων εἰς τὰ λιγόμενα.

(52) 69 Ὅπ' ἀκοῦς πολλά κεράσια, πέρνε μικρὸ καλάθ.

(65) 70 Ἐπὶ τῶν ἀβασανίστως δεχομένων τās γνώμας τῶν ἄλλων
λαί δε ξέρος τὰ κρένεις, ἀμχε καί μὴ θραίνεις. Ἐπὶ τῶν προσφονούντων συγγενῶν τῶν ἀντιθέτων ἐπὶ τῶν λόγων των.

(6) 71 Ἀμχε καί μάθαινε. - Πρόσεχε εἰς τούς λόγους τοῦ μεγαλυτέρου σου,
διὰ νά διδαχθῆς.

(70) 72 Τί γίνεται μαι δέν ἀμοῖν' ἰ' αὐθῆ τ. - Δίν' ὑπόψιν κρυφῶν σοῦ δὲν φαίνονται.

(8) 73 Ἀμχε τό μεγαλύτερος. - Ὁμοίως ὡς ἄνωτέρω.

(10) 74 Ἀμχε πολλά καί λέγε λίγα. Μὴ ὄσο ἀευρέστομος. *Ὅμοιος πορπαῖν μισθῶν ἐπὶ γαδῶν, πορδέσ' ἰκανοῖς. - Ἄμα στανεὶ φέρειαι ἴον ἄκριον δὲν δ' αἰοῖ
μοσῶς πορσοῦ.*

74 -Τ' ἀκοῦς; -Τ' ἀκούγω νά λές. - Συνήθως λέγεται μετ' ὀνειδισμῶν διὰ
συνέπειαν.

ενόμιμον παράπτωμα, ὅτι ἐν ὑποτροπῇ θά τιμωρηθῆ.
ἀκούω (52) ⁷⁵ Ὅτ' ἀκοῦς πολλά κεράσια, κέρε μικρό καλῶθ.
Μὴν παρασύρεσαι ἀπὸ μεγάλαις ὑποσχέσεσι.
(61) ⁷⁶ Πολλά ν' ἀκοῦς καὶ λίγα νά λές. = Μὴ φλυαρῆς.

ἀκουστός (1) ⁷⁷ Ἀκουστά τόν ἔχω, = Δέν ἔτυχε νά τόν ἰδῶ, ἀλλ' ἔχω ἀκούσει περὶ αὐτοῦ.
ἄκρη (5) ⁷⁸ Ἀπ' τν ἄκρη τ κόσμου. = Ἀπὸ πολὺ μακρῶν.

(1) ⁷⁹ Μέ τά εἶπε ἄκρες μέσεσ. = Ἐν συντόμῳ, καὶ χωρὶς λεπτομερείας.
(11) ⁸⁰ Τό εὖλο ἔχει δύο ἄκρες, ^{ἡλικί} ~~λέει~~ τῶν ἀπεικόντας νά χειροδότησούν, καὶ φέ-
ροισι, ἐπισημαίνουσά τοῦ εὐλοῦ.
(10) ⁸¹ Δέ θεοὶ νά φέρ τῶν δύο ἄκρες σ' ἓνα μέρος. = Ἄκουσεν ἢ νά ἐξοικονομήσει
τὸ εὖλο.
(4) ~~Ὅσο ἴσθης ἀκρῶν εἶσι τῶν ἐπισημαίνουσά τοῦ εὐλοῦ.~~
" ⁸² Πῶς νά βρῆς ἄκρη; = Ἐπὶ μεγάλαις ἀναστάσεσ πραγμάτων, καὶ ἐπὶ συγκρουόμε-
νων ἀποψηφῶν.

ἀκρίβος (12) ⁸³ Ἀκριβός στά λάχανα καὶ φτηνός στό λάδ. = Ἐπὶ τῶν φειδωλενομένων
τά εὐτελή καὶ σπαταλῶντων τὰ ἀκριβά. ^{καὶ φαινομένων}
(5) ⁸⁴ Ἀκριβός φάρεσι μικροί, καὶ βραχίονες δέ σο νοῦν. = Ἐπὶ τῶν μικρῶν σπασμάτων διατ' ἀσφαλιῶν
ἄλας (7) ⁸⁵ Ἐφαγαμε ἄλας καὶ ψωμί μαζί. = Ἐζησαμεν ἐν μεγάλῃ οἰκειότητι καὶ
ἔχομεν ὑποχρεώσεις ἀπέναντι ἀλλήλων, τὰς ὁποίας δέν πρέπει νά λησμο-
νήσωμεν.

ἀλατίζω (2) ⁸⁶ Νά σ' ἀλατίσω νά μὴ βρωμίης. = εἰς τόν ὑποκρινόμενον τόν γνώστην
πραγμάτων τινος, ἐνῶ εὐρίσκει ἐν τελείᾳ ἀγνοία αὐτοῦ.

ἀλέθω (7) ⁸⁷ Ἐθάτε σκύλι ἀλέστε κι ἀλεστική μὴ δόστε
Ἐπὶ ἐργασίας, ἀνευ καλῆς διοικήσεως.

~~Ὁ καλός ὁ μύλος ἀπὸ τοῦ ἀλέθ. Ἐπὶ ὑγιῶν χανουόντων πᾶν εἶδος
ἀγρίων ⁸⁸ τρωπῆ.
⁸⁹ Ἀλεῖται νεῖς. = Ἐπὶ τῶν βαρύνουσά τ' ἀπολαύουσά τοῦ.~~
ἀλεπού (4) ⁹⁰ Ἡ ἀλεπού τριάνα χρόνου τ' ἀλεπόει τριάνα. = Ἐπὶ νέων θελόντων
νά διδάξουν τὰ γνωστότατα εἰς τοὺς πρεσβυτέρους των.

(47) ⁹⁰ Τί γινέβ ἡ ἀλεπού στό παζάρ; = Ἐπὶ τῶν συχναζόγων εἰς πέρη ὅπου
ἐνεκεν ἀγνοίας τοῦ περιβάλλοντος ζημιοῦνται, καὶ ἐπὶ ἀλόγων ἐπισημασιῶν.

ἀλεπουδιά (9) ⁹¹ Μέ τς ἀλεπουδιές ζῆ. = Ἐπὶ ἀπονηρῶν καὶ ἀπατεῶνων.

ἀλήθεια (35) ⁹² Ἡ ἀλήθεια δέ βρύβεται. = Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων ν' ἀποκρύψουν τὰ
σφάλματά των ἀλλ' ἀποτυγχανόντων.
(1) ⁹³ ~~Ἐβραῖοι κι εἶπε τν ἀλήθεια. = Ἐπὶ τῶν ἀνοητῶν ὁμολογούντων τὴν ἀλήθειαν.~~
(26) ⁹⁴ Ἡ ἀλήθεια εἶναι πικρή. = Ἐπὶ δυσαρεστομένων διότι ἀναφέρομεν τὰ
σφάλματά των.
(6) ⁹⁵ ~~Νά ποῦμε τν ἀλήθεια τ Θεοῦ. = Νά ὁμολογήσωμεν τὸ ὄρθον καὶ δίκαιον.~~
(36) ⁹⁶ Ἡ ἀλήθεια εἶναι μιὰ. = Ἡ ἀλήθεια δέν μεταβάλλεται.
(15) ⁹⁷ ~~Ὅσο παιδί, πρὸς τν ἀλήθεια. = Ὅσο παιδί, ἐνεκεν ἀπεριστομῆσ λέγει τὰ σπουδαίοντα τῶν μυστηρίων.~~
(1) ⁹⁸ Πότε εἶπε ψέματα, νά πῆ καὶ τῶρ ἀλήθεια; = Ἐπὶ ψευδολόγων, ἐπισημασιῶν.
(45) ⁹⁹ ~~Ὅσο ἐπὶ ἀλήθεια, ἡμεῖς δέ χωρῆν. = Ἡ ἀλήθεια ἀπευροῦε τὸ ψεῦδος.~~
ἀλλ (4) ¹⁰⁰ Ἀλλί στόν Ἀλλῆ, π' δέ φορεῖ βρακί. = Ἐπὶ τῶν τελείως ἀπόρων.

ἀλλάζω (2) ¹⁰¹ Ἀλλάξε ἡ χίνα, ἔβανε πάλ' ἐκεῖνα.
¹⁰² Ἀλλάξε ἡ πάπια, ἔβανε τὰ σάπια.
¹⁰³ Ἀλλάξε κι ὁ Μχαλιός, κι ἔβανε τὰ ρούχα τ ἀλλίως.
Ἐπὶ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀδιορθῶτων, ἀποβροχισμένων καὶ μελλόντων.
" ¹⁰⁴ Ἀλλάξε τό φύλλο. = Μετέβαλε γνώμην καὶ τρόπον.

άνεμος 159 Τό πῆρ' ὁ άνεμος. = Κατεστράφη.

άνήφορος 157 (8) Αὐτός ὁ άνήφορος θά φέρ καί κανά φατήφορο. - 'Επί τῶν παλαιόντων πρὸς μεγάλας δυσχερείας.

άνθρωπος 156 (10) Εἶναι ἄθρεπος γιά κρεμάλα. = 'Επί τῶν ζημιούντων τούς ἄλλους.

" (12) Εἶναι ἄθρεπος γιά σκότωμα. = Εἶναι κακοῦργος.

" (15) Ἀνθρώπους καί κτήνη σώσεις Κύριε. - Εἰρωνικῶς ἐπί ἀξέστων.

" (27) Εἶναι τοῦ σκηνιοῦ καί τοῦ παλουκιοῦ. - 'Επί κωμωποιῶν.

" (21) Μοναχός τ ὁ ἄθρεπος κλωτσάει τό κ-ημέτ τ. - 'Επί τῶν ἀπορριπτόντων ἐπικερδῆ πρότασιν.

" (65) Τιποτένιος ἄθρεπος. - 'Ἀνήθικος. Μηδαμηνός.

" (66) Τόν ἔκαμε ἄθρεπο. - 'Επί πτωχῶν ἀναδειχθέντων.

" (9) 163 Ἄθρεπ' ἀπό σοῦ καί σκύλο ἀπό μάσρα. - Δέν πρέπει νά συμπεθερεῶ- μέν μέ τούς ἀπογόνους τῶν φαύλων ἀνθρώπων.

άνίσταμαι (2) 164 Γένυκε ἀνάστα ὁ θεός. - 'Επί μεγάλου θορύβου ἢ διασκεδάσεως.

άνοίγω (1) 165 Ἄνυξε τό κλαρί τ. = Ἀπό σῶφρωνος μετεβλήθη εἰς ἐρωτύλον.

" 166 Πολύ ἀνοίγχε καί θά πάρ κρύμμα. - 'Επί τῶν ἀπερισκέπτως ἐνεργούντων ἢ λαλούντων? Ἐπί προπετιῶν.

ἀνοιχτός 167 Ἀπόμκε ἀνοιχτός. = Ἐμεινε χρεώστης.

άντερο (1) 168 Ἐβγανε τ' ἄθερα τ. - 'Επί ἐμέτου ἢ διαρροίας.

ἀντί (7) 169 Ἄδεις νά τρίξ τ' ἀμάξ, τρίξ ὁ ἀραβιτζής. = Ἀντί τοῦ ζημιουμένου, παραπονεῖται ὁ ζημιῶν.

" Ἄντιπῆς (2) Κάψε ἔγγο καί ἄντιπῆς καί ἀπό πλάτανο Μανώλι. = Ἐπί τῶν ἀνοήτως φερομένων.

ἀ ω :3) 170 Δέν ἀξίξ τό θόπο. = Εἶναι μηδαμινῆς ἀξίας.

ἀπανάτερος 171 Ἐμ χέστις, ἔμ ἀπανάτερος. - 'Επί τῶν αὐθαδῶς κατηγορούντων τούς ἄλλους διά σφάλματα πολύ ἐλαφρότερα τῶν ἰδικῶν των.

ἀπατός (4) 172 Θαρρεῖ τό θόσμο σά* δόν ἀπατό τ. = Ἀπό τόν ἑαυτόν του κρίνει καί τούς ἄλλους.

~~ἄπατος. Ἐπιάντος κλέφτης, καθάρτης νοικοκύρης. Ἐπί πανούργων καλυπτόντων τὰς ἀδικίας των.~~

ἀπάντρευτος 173 Ἀπάντρευτος προξενητής, γιά λόγου του γυρεύει. - 'Επί τοῦ ὑποκρινο- (ἀνύπανδρος 3) μένου ὅτι ζητεῖ τι δι ἄλλον, ἐνώ τό θέλει φι' ἑαυτόν.

ἀπίδι 174 Θά σέ δείξω πόσ' ἀπίδια βάζ ὁ σάικκος. - ^{ἄπειρη} ~~ἔξω~~ Ζημιούντων ἄλλους.

ἀπλώνω (10) 175 Κατά τό πάπλωμα σ, ν' ἀπλώνις καί τά ποδάρια σ. - 'Επί τῶν ἐπιχειρούντων τ' ἀνώτερα τῶν δυνάμεῶν των.

ἀπό (15) 176 Ἀπό μυλωνᾶς δεσπότης. - 'Επί ἀμορφῶτων ἀνελεθόντων εἰς ἀξιῶματα.

" (32) 177 Ἀπό τήν Πόλην ἔρχουμαι καί στήν κορφῆ κανέλλα. - 'Επί ἀσυναρτήτων λόγων.

" (59) 178 Ἀπό τόν Ἄννα στό Καϊάφα. - 'Επί παρεκλύσεως ὑποθέσεως, ὑπό τῶν δημοσίων ἴλων.

- 180 από (2ω) ¹⁸⁰ Από τὰ κ-κιά ὡς τὰ κεράσια. - ⁹ Επί ἐνδυμάτων μικρῶς ἀντοχῆς. = *Di' ἐγχείρον*
^{μοτοῦ παφοῦ.}
- " 181 Από ~~ἄροστὰ~~ ^{ἄροστὰ} ἄροστος καὶ πίσω ρέμα. - Επί μεγάλων δυσκολιῶν πανταχόθεν.
- " 182 Από μακροῦ ν' ἀγαπιούμεστε. - Καλύτερον νά μὴ ἔχωμεν στενάς σχέσεις, ἀφοῦ δέν συμφωνοῦμεν.
- " (23) ¹⁸³ Κατέβηκε ἀπ' τ' ἄλογο, ἀνέβηκε στό γαδούρ. - Επί τῶν ὑποβιβαζομένων κοινωνικῶς.
- " (6) ¹⁸⁴ Ἀπ' τὴ Τρίτ ὡς τὴ Τετράδ. = Συντομώτατα.

ἀπόφα ~~μέ τόν ἄνεμο~~ ¹⁸⁵ (1) Ἀπόφα μέ τόν ἄνεμο, ἄνριο μέ τόν ἄθραρο. - Επί τῶν στεργόντων, μεγάλας ταλαιπωρίας, μέ τὴν ἐλπίδα ἐκπληρώσεως πόθου. *Ἰσοκύβητος ὁ ἄνεμος μὴ σὺν ἐπιθυμίᾳ τῆς ἐπιθυμίας.*

'Απρίλις (4) ¹⁸⁶ Ἄν βρέξῃ Ἀπρίλις δώδεκα κι ὁ Μᾶης μία δύο, (Μάρτης 83) ¹⁸⁷ θά πάρουν τὴν κασέλλα σου, καὶ ὄλον σου τὸ βίον. = Ὁφέλιμοι αἱ βροχαὶ τοῦ Ἀπριλίου.

" 187 Ἀπριλίου δώδεκα, τσακναράκια μάζωνε. - Μέχρι τῆς 12ης ὁ Ἀπρίλις κάμνει κρύο.

ἄρα (1) ¹⁸⁸ Ἄρα νέρτ καὶ δέν ἔρτ. = Δέν μέ μέλλει. - Επί τῶν δηλούντων ὅτι δέν θά γίνῃ τὸ ποθεούμενον. *ἔλθουν.*

" 189 Ἄρα κατάρα σ' ἀφήνω. - Ὅταν παραγγέλου εἰς τόν υἱόν ἢ τὴν κόρη νά ἐκτελέσῃ τι μετὰ τόν θάνατον τῶν γονέων.

ἀράδα (1) ¹⁹⁰ Ἄν ~~ἔσῃ~~ ἔσαι καὶ παπᾶς μέ τν ἀράδα σ' θά πᾶς. - Ὁ καθεὶς μέ τὴν σειράν του πρέπει νά ὠφεληθῇ ἀπὸ τὰ κοινὰ πράγματα.

" 191 Δέ εἶναι τς ἀράδας τ. = εἶναι ^{ἄλλης} κατωτέρας κοινωνικῆς τάξεως. Λέγεται ἐπὶ τῶν ἐπιθυμούντων νά συζευχθοῦν πρόσωπον ἀνωτέρας ἢ κατωτέρας κοινωνικῆς τάξεως.

" 192 Ἀράδα πᾶν τὰ πρόβατα, καὶ πίσω τάκατσίκια. - Επί τῶν συμφωνούντων διότι εἶναι ὅμοιοι.

ἄρες ¹⁹³ Ἄρες μᾶρες κουταμᾶρες. - Επί ἀνοήτων λόγων.

ἀι νω (3) ¹⁹⁴ Ὅσο ἀριεύνε τὰ σκόρδα, χοφρέν-νε. - Επί τῶν ἐνεκεν δυσαρρεσκείας ἀποχωρούντων τῆς συντροφίας.

ἄρατα (2) ¹⁹⁵ Ἄρατα θέματα. - Επί ἀσκόπου πολυλογίας.

ἀράφ ¹⁹⁶ Ἄμα πᾶς στ Πόλι θά σέ φλήσ ὁ ἀράφ. - Ἀδύνατον ν' ἀποφύγῃς τὸ κακὸν ἐφόσον ^{ἔβαδίζεις} τὴν εὐθείαν ὁδόν.

ἀρβωνιάζω ¹⁹⁷ Ἀρβωνιάσκε, νοιάσκε, παφρέσκε, γέσκε. - Επί νέας λεητοφυοῦς καὶ μὴ δυναμένης νά φέρῃ τὰ βάρη τοῦ ἐγγάμου βίου. *Μεταφορικῶς* δέ ἐπὶ ἀδεξίου καὶ ἀμελοῦς οἰκοδεσποίνης, μὴ δυναμένης νά διοικήσῃ εὐπρεπῶς τὰ τοῦ οἴκου της.

ἀργά (3) ¹⁹⁸ Κάλλιο ἀργά, πέρα ποτέ. - Επί καθυστερησάντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καθήκοντος.

ἀργῶ (1) ¹⁹⁹ Ὁ θεὸς ἀργεῖ, ἀμὰ δέ λησμονεῖ. - Επί τῶν ἀδικούντων. *Ὁ θεὸς ἀργεῖ τὰς κρίσεις καὶ τὸν ἀδικεῖ μόνον. Ἐπισημαίνει μίαν ημέρα.*

ἄρματα ²⁰⁰ Κρέμασε τ' ἄρματα. - Επί τῶν γηρασάντων καὶ ἀνικάνων πλέον πρὸς συζυγία καὶ καθήκοντα.

Αύγουστος (24) Τ Μάρτ τά δρίματα, σ' Αύγουστ τά κλήματα, καί τ' Αύγουστ στά πανιά.
224 "Όταν δέν φυλάττεις τά δρίματα του Μάρτη γίνεσαι αίτιος νά κα-
ταστροφῶν τ' ἀμπέλια. Όταν δέ παραβαίνεις τά του Αύγουστου ἐπέρ-
χεται καταστροφή εἰς τά πλυνώμενα ἐνδύματα, κατά τήν δημώδη δοξο-
σίαν.

(4) 'Από Μάρτη καλοκαίρ, κι 'απ' Αύγουστο χειμῶνα. = Κάποτε συμβαίνουν
κρύα περί τά τέλη Αύγουστου ἢ ζέστες τῶν Μάρτιον, καί τότε λέγεται.

~~"Εἰθεὶς κ' οὐράς ἢ αὐτῆς σ' μὴ χύνεις νερό ὄξω. Πρότίμα τοῦς συγγενεῖς σοὶ
διὰ τὰ περιστασιματά σου.~~

αὔριο (7) Κι αὔριο θά εἶναι μέρα. = Μὴ βιάζεσαι νά τελειώσης ὅλα σήμερον.

αὐτί (3) Ἀπ' τό ἓνα τ' αὐτί τ' αὐτί, κι ἀπ' τ' ἄλλο βγαίνι. = Ἐπί τῶν ἀπροσέκτων
καί παρηκόων, τῶν περιφρονούντων τὰς συμβουλὰς τῶν ἄλλων.

(6) Δέν ιδρώνι τ' αὐτί μ' ἀπὸ τέτοια. = Δέν φοβοῦμαι τὰς ἀπειλάς.

(12) Τσίτωσε τ' αὐτιά τ. = Ἐπρόσεξε ν' ἀντιληφθῆ τί λέγουν.

(25) Κρέμασε τ' αὐτιά τ. = Ἐπί 'απογοητευμένων.

(28) Ἐφαγε τ' αὐτιά μ. = Μ' ἐνοχλεῖ διαρκῶς, ζητῶν τι.

(48) Τό σφύρξε σ' αὐτί τ. = Τοῦ εἶπε τι κρυφά, ἐπί τῶν μεταδιδόντων τό μυστι-
κόν εἰς ἄλλους.

(23) Καί τά θβάρια αὐτιά ἔχνε. = Ἐπί τῶν ὀμιλούντων γεγωνυῖα φωνῆ περί ἀ-
πορρήτων.

(25) Ἀπ' τ' αὐτί καί στό δάσκαλο. = Ἐπί ταχείας τιμωρίας.

ἀφαλός (21) Ἐπεσ' ὁ 'αφαλός τ. = Εἰρωνικῶς ἐπί ὀκνηρῶν. = Ἐδυσσεολεύθη.

ἀφηκριοῦμαι (21) Ὅποιος 'αφηθρίεται, τά δκά τ' ἀκούῖ. = Ἐπί τῶν ὠτακουστῶν.

ἀφρίζω (4) Τί ἀφρίζεις καί ξαφρίζεις; τό ἄρά μ' ἔδωκα, θά σέ φάγω. = Ἐπί τῶν ἐπι-
μενόντων νά χρησιμοποιήσουν βλαβερόν πράγμα, διότι τό ἠγόρασαν.

ἀφήνω (21) Μᾶς ἄφεκε χρόνια. = Ἀπέθανε. *Θεῖται καί χηρῖται. Ἐρωτικῶς σέ εἶπες καί ἀτάλα, ἦ ἔργε.*

ἀχόρρο (1) Οἱ ἄλλοι δέ ἀφῶντι ἄχερο, φωνῆ τῶνε. = Ἐπί τῶν νομιζόντων ὅτι οἱ ἄλλοι
δέν ἀντιλαμβάνονται τὰς ἀδικίας των.

ἀχόρταγο (21) Ἀχόρταγο ἀχώνι. = Ἐπί τῶν λαιμάργων οἱ ὅποιοι τρώγουν σάν νά
εἶναι πάντοτε πεινασμένοι. *Θεῖται καί "Ἀχόρταγο γουχάφ".*

241 Βαβίλω (γαυγίζω I) Χωρίς να σε ποῦνε γιού, να μή βαβίλης. - 'Επί τῶν ἀναιτίως ἐπιτιθεμένων

βαίλω 242 Πῆρε να βαίω. - 'Ηρχισε να περιπατῆ, μετά βαρείαν νόσον.

βαριά (ἀγάμα II) 242 Βαριά να πᾶμ ἀλήγορα. - 'Επί τῶν βιαζομένων ν' ἀναχωρήσουν τήν τελευταίαν στιγμήν καί ὡς ἐκ τούτου λησιμονούνταν να παραλάβουν μετ' αὐτῶν τά πρὸς τούτο ἀναγκαῖα, ἀναγκαζομένων δέ να ἐπιστρέψωσι πρὸς παραλαβήν των, καί τοιοῦτοτρόπως βραδυνόντων. Ἐπίσης λέγεται καί διὰ τούς βιαστικούς, οἱ ὁποῖοι προσκόπτουν καί πίπτουν.

βαρῶ (27) 244 Πάρ' τόν ἔνενα, βάριε τόν ἄλλονα. - Λέγεται δι' ἐκείνους πού πταίουν ἐξίσου εἰς ἓν ζῆμα, ἢ εἶναι ἐξίσου ἀδέξιοι εἰς τήν ἐκτέλεσιν ἑνός ἔργου, ὥστε να μή εἶναι δυνατή ἡ προτίμησις τοῦ ἑτέρου.

βαρύς (4) 245 Βαρύς, σίδερο. = Πολύ βαρύς. 'Επί πραγμάτων μικροῦ ὄγκου ἀλλά μεγάλου βάρους.

βασίλειο 246 Σὸν τραβάει τό βασίλειο. - 'Επί τέκνων ὁμοίων τοῖς γονεῦσι.

βασιλές (I4) 247 Ζῆ σά βασιλές. - Διὰ τούς ἔχοντας τιμητικὰς θέσεις καί ἀπολαύοντας τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν.

βασιλικός (2) 248 Βασιλικός κι ἄν μαραθῆ, τήν μυρωδιά τήν ἔχει. - 'Ο ἀγαθός καί μεγαλόκαρδος καί ἐν τῇ δυστυχίᾳ παραμένει τοιοῦτος.

(4) 249 Γιὰ τό βασιλικό, πίνε ἡ γλάστρα τό νερό. - 'Επί τῶν ἀπολαυόντων τιμάς καί ἀφέλει ὄχι διότι τά ἀξίζουν, ἀλλά διότι κατέχουν τήν θέσιν.

(I) 250 Βασιλική διαταγή, καί τά σκυλιὰ δεμένα. - Εἰρωνικῶς ἐπί τῶν πολιτικῶν οἱ ὁποῖοι ἐπιβάλλουν τήν ἐπιβολήν τῶν παραλόγων διαταγῶν των.

βασκαίνω. (2) 251 Νά μή βασκαθῆ. - Εἰρωνικῶς ἐπί τῶν ἐνεργούντων ἀξιομέμπτους πράξεις

βαστάγω (II) 252 Πῶς βάσταξε ἐννιά μῆνες στις μάννας τή φιλιά; - 'Επί ἀνυπομόνων.

(*) 253 Σά σε βαστάη, ἔβγα να δλιοῦμε. - Πρόκλησις εἰς τούς ἀπειλοῦντας να μάς βλάψουν ἐνώ δέν εἶναι ἱκανοί πρὸς τούτο.

βαφτίζω (3) 254 Τό βαφτίζω τό μυρώνω κι ἄρα ζῆσ καί μή ζῆσ. - 'Επί τῶν ἀμελῶς ἐκτελούντων τά ἔργα των.

(*) 255 Μέ τό ζῦδ εἶναι βαφτισμέρος. - 'Επί δευθῶμων.

βγάζω (I8) 256 Βγάς κι ἀπ' τ μυῖγα ἄλιμα. - 'Επί ἀνθρώπων ἱκανῶν να κερδίζουν καί ἀπό τά εὐτελέστερα πράγματα.

(6) 257 Βγάς ἄλοε καί τρώει δέκα. - 'Επί σπατάλων.

(I6) 258 Ὅτον ἔβγανε τή ψχή τ. - 'Επί τῶν χρησιμοποιοῦντων πτωχούς, ἀντί εὐτελοῦς μισθοῦ, εἰς βάρεα ἔργα. 'Επί τῶν βραδυνόντων να κάμουν ὅτι τούς ζητοῦμεν.

(*) 259 Δέ βγάς τό ποδάρ τ ὄξω μεριά. - Διὰ τούς διαρκῶς μένοντας κατ' οἶκον.

(*) 260 Δέ ἄπορ να τά βγάνε στό κεφάλι. - 'Επί τῶν ἀνικάνων ν' ἀποτελειώσουν ἔργον τι καί παραιτουμένων τοῦ ἐγχειρήματος.

(*) 261 Βγάκι ἀπ' τ μύτη μ. - 'Επί καλωσύνης τήν ὁποίαν ἠναγκάσθη ν' ἀκριβοπλήρωσω.

βγαίνω (I8) 262 Ἡ ψχή τ βγαίνει να μή δάκι μιὰ δεκάρα. - 'Επί φιλαργύρων, μή βοηθού-

βγαίνω ²¹³ Ὅσο νά γένῃ τ' ἀρκόθ ἡ καρδιά, βγαίνῃ τοῦ φτωχοῦ ἡ ψχή. - Ἐπί τῶν ἀργοπορούντων τήν ἀρωγήν των. (13)

βερεσέ (4) ²¹⁴ Ὅποιος πίνῃ βερεσιά δύο φορές μεθάϊ. - Ἐπί τῶν ἀσκόπως σπαταλόντων τά δανεισθέντα χρήματα.

β' (10) ²¹⁵ Τά φερῃ σούλφ καί βερεσιά. - Ἐπί τῶν κατασπαταλούντων τά κληρονομηθέντα ἢ δανεισθέντα χρήματα.

βελόνι (1) ²¹⁶ Βελόνι νά ρίξῃς, κατά γῆς δέ θά πᾶς. - Ἐπί μεγάλου πλήθους συνηγμένου ἐπί τῷ αὐτῷ.
~~Ἡ ἀρρώστεια μέ τό τσάλι θάινῃ καί μέ τό βελόνι βγαίνῃ. Εὐκόλως ἀσθενοῦμεν ἀλλά δυσκόλως θεραπεύομεθα.~~

(ἀρρώστεια) ²¹⁷ βήχας (2) Τόν ἔκοψε τό βήχα τ. - Ἐπί τῶν ἀποτόμως ἀπορριπτόντων τήν αἵτησίν τινος.

βιά (5) ²¹⁸ Ἡ σκύλα ἀπ' τή βιά τς, γεννάει τυφλά τά παιδιά τς. - Ἐπί τῶν βιαζομένων εἰς τήν ἐκτέλεσιν ἔργου τινος, καί ὡς ἐκ τούτου ζημιουμένων.

βιάζομαι ²¹⁹ Ὅποιος βιάζεται, λήγορα γεράζ. - Εἰρωνικῶς ἐπί τῶν ὀκνηρῶν καί βραδυκινήτων. ~~Εἰς τῶν βιαστικῶν.~~

βιαστικός ²²⁰ Στή βιαστική τή δλειά, χάνεται κι ὁ διάβολος. - Ἐπί τῶν ἀπερισκέπτων ἐπιπολαίως ἐνεργούντων καί ζημιουμένων.

βίδα ²²¹ Τόν ἔπιασε ἡ βίδα τ. - Ἐπί ἰδιοτροπῶν.

β' (4) ²²² Ἐστριψε κομμά ἡ βίδα τ. - Ἐπί παραλόγων.

βιός (11) ²²³ Τό βιός στή βιά σ. - Προτροπή εἰς πάσχοντα καί δυστάζοντα νά δαπανήσῃ πρός θεραπείαν του.

β' (8) ²²⁴ Μ' ἓνα γῶλο γεράζ κανεῖς, μ' ἓνα βιός δέ γεράζ. = Ὁ πλοῦτος εἶναι πρόσκαιρος βλαστημῷ. - Πῶς τά πᾶς; - Βλαστήματα. - Ἐπί ἀντιθεοτήτων τοῦ βίου. (στ)

β' ²²⁵ ²²⁵ Βλαστήμα τν ᾠρα π γεννήθηκα. - Ἐπί τῶν περιπλεκομένων εἰς ἐπιχειρήσεις ἐκτός τῆς εἰδικότητος τῶν ὑφισταμένων κόπους καί ζημίας διά ν' ἀπαλλαγῶν.

βλάχος ²²⁷ Εμεῖς οἱ βλάχι, ὅπως λάχι. - Ἐπί τῶν μή ἐχόντων μεγάλας ἀπαιτήσεις.

βλέπω (72) ²²⁸ Ποῦ σ' εἶδα, ποῦ σέ ξέρω; - Ἐπί ἀχαρίστων προσποιουμένων ὅτι ἀγνοοῦσι τοὺς εὐεργέτας των.

β' (85) ²²⁹ Νά τό διῶ καί νά μή τό φτέψω. Ἐπί ὑποσχομένων νά ἐκτελέσουν τι, ἐνῶ γνωρίζωμεν ὅτι ψεύδονται.

β' (76) ²³⁰ Στραβός νά ἦσῃ, πάλε θά τό γλεπες. - Ἐπί πραγμάτων ὀφθαλμοφανῶν.

β' ²³¹ Εἶδα κ' ἔπαθα νά γλιτώσω. - Ἐπί περιπλακέντων ἐξ ἀγνοίας καί ὑποπεσόντων εἰς παράβασιν νόμου.

β' (26) ²³² Γλέποθας καί κάμνοθας. - Ἐνέργει κατά τὰς περιστάσεις.

β' (14) ²³³ Σά δέ σέ διῶ, φωμί δέ τρώγω. - Εἰρωνικῶς, ἀδιαφορῶ τελείως διά σέ.

β' (12) ²³⁴ Σά δέ δό διῆς μέ τά μάτια σ, νά μή τό φτέψῃς. - Μήν πιστεύῃς εἰς τά λόγια τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐξέτασε ἄνευ σου τήν ὑπόθεσιν.

β' (3) ²³⁵ Ἀκόμα δέν τόν εἶδαμε Γιάννη τονε κράξαμε. - Ἐπί τῶν δημιουργούντων ἐπιφανταστικῶν δεδομένων.

- 257 (64) Ὅπως μέ γλέψ καί σέ γλέπω. - Δέν ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν τό λεγόμενον διότι ἐξηκριβώθη ὑπ' ἐμοῦ.
- 258 (95) Ὅσας θά διῶ τό φτί μ χωρίς καθρέφτ. - Ποτέ. Ἐπί ψευδολόγων ὑποσχομένων πολλά.
- 259 (102) Σά μέ δγῆς ξανά, γράψε με. - Ἐπί τῶν παραβάντων τήν ὑπόσχεσιν των.
- 290 Σά δόν εἶδες ἐσύ τόν εἶδα κ ἐγώ. - Ἐπί ἀπατεῶνων διαφυγόντων.
- (8) ²⁹¹ Ἄλλο ν' ἀκούης, κί ἄλλο νά τό δγῆς μέ τά μάτια σ. - Ἡ ὄρασις πιστοτέρα τῆς ἀκοῆς. *Ἡ εἰς ἰστίας ἀρκημοσύνης ὑποψία εἶναι ὀφθαλμική.*
- (35) ²⁹² Ἐβγα ποροῦ νά δγῆς τό χέστ. - Εἰρωνικῶς, ἐπί μεθύσων ἔρωτευμένων.

βοδι ²⁹³ Βόδι κῆγε, μουσκάρ ἦρτε. - Ἐπί τῶν ἀνεπιδέκτων μαθήσεως, ἢ *βυζαίωνων.*

(24) ²⁹⁴ Καί στοῦ βοδιοῦ τό κέρατο νά κρυφτῆς, δέ γλιτώνης. - Ἀπειλή ὅτι ἄν δέν ἐκτελέσῃ τήν διαταγήν, δέν θά διαφύγῃ τήν τομωρίαν.

βότανα ²⁹⁵ Μέ τά βότανα τῆς γῆς γιαιτρεύονται τά πάθη. - Ἐπί λαιμάργων ἀναγκαζομένων εἰς δῖαιτάν ^{χορτοφαγία} ἢ πρὸς θεραπείαν.

βούκα (2) ²⁹⁶ Ἡ πρώτη ἢ βούκα, βούκα, καί ἡ ὑστερνὴ φαρμάκι. - Ὁ δεύτερος γάμος συνήθως εἶναι ἀτυχής.

²⁹⁷ Πῆρε τ βούκα ἀπ'τό στόμα μ. - Μέ ὑπεγκέλισε καί ἀνέλαβεν αὐτός τό ἔργον μου.

²⁹⁸ Βούκα δέν ἔβανα στό στόμα μ. - Ἐπί μεγάλης θλίψεως ἢ μερίμνης.

βουνό (16) ²⁹⁹ Σά νά τον ἔφερανε ἀπ'τό βουνό. - Ἐπί ἀγροίκων καί ἀξέστων.

³⁰⁰ Στά ὄρ, στά βνά καί στ' ἄκαρπα τά δέφρα. - Ἀπευχὴ, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ κατὰ τήν στιγμὴν ἐκτάκτου τρόμου, ἔνεκεν φυσικοῦ φαινομένου, ὡς κεραυνοῦ κλπ. Λέγεται εἰρωνικῶς καί εἰς τρομάξαντα, καυχόμενον ὅτι δέγφοβεῖται.

³⁰¹ Βουνό μέ βουνό δέ σμίει, ἄθρεπος μ' ἄθρεπο σμίει. - Δέν πρέπει νά περιφρονῶμεν τοὺς ξένους, διότι πιθανόν νά εὐρεθῶμεν καί ἡμεῖς μίαν ἡμέραν ξένοι εἰς τήν πατρίδα ἐκεῖνων.

βούργαρος ³⁰² Βούργαρος, παλιοτουρλάκις. - Ἐπί χονδροειδοῦς ἀνθρώπου.

βουρβουλιάζω ³⁰³ Βουρβούλιαξ' ὁ κῶλος τ. - Ἐπί τῶν ἐπιμενονόντων νά ἐκτελέσουν τι παρά τὰς συμβουλὰς τῶν πρεσβυτέρων των. Ἐπί ἀνησυχῶν παιδίων.

βούρτσα ³⁰⁴ Βούρτσα, κούπανας. - Γρήγορα καί βιαστικά, ὅπως ὅταν σφουγγαρίζουν μέ τήν βούρτσαν καί κουπανίζουσι λινάρι.

βράζω (7) ³⁰⁵ Βράζ ἀπό μέσα τ. - Μετά δυσκολίας συγκρατεῖ τήν ὀργήν του.

³⁰⁶ Ἐβρασ' ἀπ' τ πεῖσμα τ. - Ἐθύμωσεν εἰς ἄκρον.

³⁰⁷ Δέ βράζ μέ τό ζμί τ. - Ἐπί τῶν ἀκαταγνησθέντων μέσ τῆς ξένας ὑποθέσεως, ἢ κατὰ τὴν ἀγορασίαν τῆς ἀγορᾶς.

(2) ³⁰⁸ Βράσ τα καί πιέ τό ζμί τς. - Ἐπί τῶν ἀρνούμενων νά δανείσουν σκεῦος τι ἢ ὑπόδειγμα ἐργοχείρου.

βρακί ³⁰⁹ Τά μεταξωτά βρακιά, θέλωσ καί πιδέξια σκέλια. - Ἐπί πτωχῶν, ἀπομιμοιμένα τήν ἀφίεσιν τῶν πλουσίων.

βρακί (23) ³⁰⁹ Τόν ἔβανε μέσ στό βρακί τς. - Τόν κατήντησεν νευρόσπαστον εἰς χεῖρας ^{τῆς} *ἔστιν ἄσπας σου νύβησται εἰς τῆς γυναιμα τῶν.*

334 (16)
βρωμα (I) Βρωμα και μισκινια. - 'Επί ακαθάρτων και άνηθίκων.

βρωμω (9) 335 Οποπου νά τόνε πιάνς, βρωμάει. - 'Επί τών έχόντων άχρεϊτον χαρακτήρα.

* (5) 336 Τό 'να βρωμάει, τ' άλλο ζνάει. - 'Επί τών άναποφασίστων εις τήν έκλογήν.

βυζι 337 Καλό βζι ηύρ' εκείνος και βζάνι. - 'Επί τών έχόντων καλήν έργασίαν.

Γ*

338
γάδαρος (II) Γάδαρος πού δέ βοδίζ,
ας τον ας πα νά χαρίζ. - Μήν άπαντās εις τās διαβολάς, εφόσον κανεις
δέν τās πιστεύει.

* (78) 339 Πετάει ο γάδαρος; - Πετάει. - 'Επί τών επιμενοντων εις τās στρεβλās
ιδέας των και επιβαλοντων τήν έκτέλεσιν των.

* (30) 340 γαδούρ ξεμασίβρωτο. Επεί άναιδών και άναειμ' ην.
Κατά φωνή κι ο γάδαρος - Όταν ένω όμιλον περί τινος, παρουσιασθή και
αυτός.

* 341 Σά γένι, κανεις γαδούρ, θά βρη και τό σαμάρ. - 'Επί κυρίως άποβαλλοντων
της έργασίας εν ύπηρετην.

γαϊδουροκαθισμενι 342 Είναι μιá γαδουροκαθισμενι. - 'Ανήθικος, άξία νά πομπευθῆ.

γάλα (2) 343 Ακόμα γάλα μρίζ τό στόμα τ. - 'Επί κορασίδων μή περιελθοντων άκόμη εις
ερωτικās σχέσεις.

γάμος (69) 344 Πάρ τονα στό γάμο σ, νά σέ πῆ και του χρόν. - 'Επί άχαρίστων, οι όποιοι
άντί νά βοηθήσουν, βλάπτουν.

γαμπρός (13) 345 Γαμπρός γιός δέ γίνεται, και νύφ θεγατέρα. - Τά τέκνα φροντίζουν πε-
ρισσότερον διά τους γονεις, παρά ο γαμπρός και η νύφη.

* (46) 346 Όρσε γαμπρέ κφέτα. - 'Επί τών άκαίρως λεγοντων η ποιούντων τι.

* (55) 347 Όσε θέλε η νύφ κι ο γαμπρός, τύφλα νά χε η πεθερά κι ο πεθερός. - Όταν
θέλουν τι οι άμέσως ένδιαφερόμενοι, κανεις δέν δύναται νά τους εμποδίση.

* (II) 348 Όυλι η εβδομάδα του γαμπρου και η Κυριακή τση νύφς. - Κάπου κάπου, έχουν
και οι πτωχοί φορτήν.

* (20α) 349 Εχτές, προχτές Βούργαρο γαμπρό παντρεύκε, που ν' τό πόρτα; - 'Επί τών
μή δυναμένων νά διακρίνουν ευκόλως τά ουσιωδη από τά έπουσιωδη. Εις ταύ-
την υπόκειται ο εξής μύθος: Ένας πλοός αρκοθας άμά χωριάτ-ς Βούργαρος
παρεύκε σι βόλι. Τό πουρνό που βγήκε νά πάη στό τσαρσί, πήρ ένα καρβούνι
κι έκαμ ένα σταυρό άπάν σι πόρτα τ σπιτιου, για νά χωρέσ νά τό βρη, γιατί
γούλα τά σπίτια τ μαχαλά ήσανε τό ίδιο ήμισιμ. Τά παιδια τς γειτονιάς,
επισσανε κι έκαμανε άπόνα σταυρό μέ τό καρβούνι σέ γούλες τς πόρτες, εκεί
λόυρα κι όσε γύρσε ο Βούργαρος τό βράδ, τή θρώτ πόρτα που είδε μέ σταυρό
τη άνιξε και ήλκε μέσα. Η νυμοκερά λούγσανε μέσα στόν όθά τς τσίτσιδ,
και καπως άνιξε αυτός τ' όθά τ πόρτα, ατύτηνι αρκεφε νά τσρίζ, και νά τονε
διώχνη. Τότες κι εκείνος βγήκε δξω θροπιασμενος, και γλέποδα τς πόρτες γού-
λες μέ σταυρό, τσε πήρε μέ τν άράδα και χωρίς νά ήη μέσα, ρώταγε αυτό.

350 (17)
γάτα (47α) "Έχει ἑπτὰ φχές σά τ γάτα." = "Έχει μεγάλην ἄντοχὴν εἰς τὰς ἀσθενείας."

" (15) ⁷ "Ἡ κάτα γιὰ τὸ φάρκι ὁ παπᾶς γιὰ τς λειτουργιές, πούλλεσανε τὸ σπῖτ
τς. - Γιὰ κείνους πού θυσιάζουν τὰ πάντα, γιὰ τὸ πρᾶγμα π' ἀγαπούν, *οὐκ*
παύσαν ὑπὸ φαρμάκῃ καὶ διασυνδράσει.
~~"Ἡ κάτα ὅτε δέ κερ νά φτάξ τὸ φάρ, λέϊ: "Βρωμαί". - Γιὰ κείνους πού
μόνοι τους παρηγοροῦνται γιὰ τίς ἀποτυχίες τους.~~

" 352 Μαύρη κάτα πέρασ' ἀπ' ἀνάμεσα τς. = Ἐὑρίσκονται εἰς διάστασιν. Καί ἡ
τουρκική: Ἀραλαρηντάν καρὰ κερσί μετσί.

γάτος (59) ³⁵ "Ἐφγῶ ὁ κάτος, χορεῦνε τὰ ποδίκια." = "Ὅπου λείπει ὁ ἐπιστάτης θί ἐρ-
γάται παραμελοῦν τὸ ἔργον των."

γδέρνω (10) ⁷ "Τὸν ἔγδαρε τὴ ἄρροβεία τς." = Μέ τοκογλυφικά δάνεια, ἀφήρεσε τὰ ὑπάρχοντά
του.

" (9) ³⁵ ~~θά τοκ γδάρ ζῶανό.~~ - "Ἐπὶ *ἀπορώσεως* *δανειζομένου* *ἀπὸ τοκογλύφου.*

γάτος (55α) ³⁵ ~~κάτα γένσε, ποσκό κρατεῖ.~~ - Γιὰ κείνους πού μοιάζουν τὰ γονιὰ τιν.

εἰτονας (58) ³⁵ "Πρῶτα θά ὀγῆς τὸ γείτονα σ, κι ὕστατα τὸ γῆλιο." - Πρέπει ν' ἀποφεύγω-
μεν φιλονεικίας πρὸς γείτονας.

" (63α) ³⁵ "Τς γειτόνισας τ' αὐγὸ εἶναι πάντα μεγαλύτερο." - "Ὁ ζηλιάρης νομίζει
τὰ ξένα καλύτερα τῶν ἰδικῶν του." *Ἐπιθυμῶν τς γειτόνισας τὸ γῆτ εἶναι γυναικ.*

" (16) ³⁵ ~~Γείτονα, γείτονα~~
~~νά πέθαινες νά γλίτωνα.~~ - "Ἐπὶ κακῶν γειτόνων."

" (9) ³⁶⁰ "Ἦρτανε τὰ ταγούλια σι γειτονιά μας;
καρτέρα τα καί σι γωνιά μας." - Ἐπὶ γειτόνων στρατολογηθέντων, φορο-
λογηθέντων ἢ νυμφευθέντων. *Ἐπὶ αὐτῶν ἔρχεται ἡ στερὰ μας.*

γειτονιά (2) ³⁶¹ "Ἄλλε π δέν ἔχ' σι γωνιά,
καί καρτερεῖ ἀπ' τ γειτονιά." - Ἐπὶ πτωχῶν καί ὀκνηρῶν.

" (13) ³⁶² "Ὁ λύκος ἀπ' τ γειτονιά τ δέν ἀρπάζ' ἀρνί." = "Ὁ κλέπτης προσποιεῖται
τόν τίμιον εἰς τὴν γειτονιά του."

γέλω ³⁶³ "Ἔλασ' ὁ μάρτις." - Ἐπὶ σκυθρωπῶν, ὅταν ποτε γελάσουν.

" (49) ³⁶³ "Γελάϊ μέ τ κόσμου τς ὀρές, καί τὴ δκή τς δέ τνε γλέπ." - Ἐπὶ περιγελῶντων
τούς ἄλλους διὰ σφάλμα χειρότερον τοῦ ὁποῦο κἀμνον ~~καί~~ οἱ ἴδιοι.
Εἰς ταύτην ὑπόκειται ὁ ἐξῆς μῦθος: Μιά βολά ἡ κατσίκια εἶδε τὸ πρόβατο
π σήκωσε τν ὀρά τ γιὰ νά κατρίσ καί γεῖπε "Τφοῦ δέ τρέπεσαι π σήκωσες
τν ὀρά σ καί φαίνετ' ὁ κῶλοῖς;" Τότες γύρσε τὸ πρόβατο καί τνέ λέϊ: "Ἄμ
δέ γλέψ τὴ δκή σ π γεῖναι γούλο σκαμμέν;"

" (33α) ³⁶⁴ "Κάθετα ἡ βοή στή στράτα, καί γελάει τσί διαβάτες." - Ἴδια σημασία
μέ τὴν προηγούμενα.

" (11α) ³⁶⁵ "Γελάϊ ὁ γέσσις τὸ φλανιάρ." - Γιὰ κείνους πού κατηγοροῦν ἄλλους γιὰ
σφάλματα ἴδια μέ τὰ δικά τους.

" (20) ³⁶⁶ "Δέ γελάϊ τ' ἀγεῖλς τς." - Ἐπὶ σκυθρωπῶν ἔνεκεν συμφορᾶς τιν ἢ φθόνου.

" (48β) ³⁶⁷ "Μή γελάς τὴ κατσουλιά,
καί σοῦ πέση στή ποδιά." - Ἐπὶ ὄνειδιζόντων τούς ἄλλους διὰ συμφορᾶν.

" (55α) ³⁶⁸ "Ὅσα γέλαγαμε ἦρτανε στό κεφάλ' μας." - Ἐπὶ μεταγορῶντων διὰ τούς ὄνει-
δισμούς των πρὸς τούς παθόντας συμφορᾶν.

" (10) ³⁶⁹ "Γέλα με νά σέ γελῶ, νά περνῶμε τὸ καιρό." - Ἐπὶ ἀπατεφῶντων.

γελῶ (4) ³⁷⁰ Γέλασα με γούλε τ καρδιά μ. - 'Επί ἀπροσδοκίτου ἀστείο 'τητος.

" (24) ³⁷¹ Γούλε καλῶνε μετὰ μένα, ἔσκασα κι ἐγώ στά γέλια. - 'Επί τῶν μὴ ἀντιλαμ-
βανομένων τὰς λαιδωρίας τῶν ἄλλων, ἢ ἐπὶ τῶν περιγελῶντων ἄλλους, ἐνῶ
οἱ ἴδιοι εἶναι ἀξιογέλαστοι.

" (27) ³⁷² Ἐμεῖς γελῶμε δώδεκα, κ' ἐμᾶς σαραθᾶδῶδεκα. - 'Επί κακολογούντων ἄλλους
ἐνῶ οἱ ἴδιοι εἶναι ἀξιοί πάσης κατηγορίας.

" (8) ³⁷³ Ὅποιο χορταράκι γελάεις, θά φουτρώς μέσ στήν αὐλή σ. - 'Επί τῶν ἐπιχαι-
(ἀναγελῶ 8) ρόντων διὰ τὰ ξένας συμφοράς.

" ³⁷⁴ "Ὅ, τ γελάϊσ τὸ νίβεσαι, μόνε παπᾶ σά γελάϊσ, παπᾶς δέ γένεσαι. - 'Επί
τῶν φιλοκατηγόρων.

γέλιο (7) ³⁷⁵ εἶναι ἄσπρα γέλια, εἶναι καὶ μαῦρα γέλια. - 'Επί τῶν βεβιασμένως γελῶν-
των διὰ ν' ἀποκρύβουν τὴν θλίψιν των.

" (9) ³⁷⁶ Κατῆθηκ' ἀπ' τὰ γέλια. - 'Επί ἀδικησάντων γέλωτος. 'Ακόμη λέγεται καὶ
Λιγοθύμισ' ἀπ' τὰ γέλια. ἢ "Ἐσκασ' στά γέλια, ἢ Πέθανε στά γέλια.

" (18) ³⁷⁷ Τὰ πολλά τὰ γέλια φέρνουν κλάμπα. - 'Επί τῶν ἐνοχλούντων τοὺς ἄλλους
διὰ νὰ γελάσουν μετ' τὴν δυσφορίαν των καὶ εἰς τὸ τέλος τιμωρουμένων
ὑπ' αὐτῶν.

" (1) ³⁷⁸ Ἀνάτα γέλια. - 'Επί ἀκαίρου (εἰρωνικοῦ) γέλωτος.

" (18) ³⁷⁹ Τὰ γέλια μας βγήκανε ξύδια. - 'Επί λύπης μετὰ διασκέδασιν.
Υπάρχει ἡ πρόληψις ὅτι δὲν πρέπει νὰ γελᾶ κανεὶς ὑπερβολικῶς διότι
θά τοῦ ἔλθῃ συμφορὰ. Διὰ τοῦτο καὶ μετὰ σφοδρὸν γέλωτα συνηθίζουν νὰ
λέγουν: "Σέ καλό μας νὰ βγῆ".

γεμίζω ³⁸⁰ Ὅποιος πεθαίνει τὸ λάκκο τ γιομίζ. - 'Επί τῶν ἐπιχαιρόντων διὰ τὸν θά-
νατον ἄλλου, ἢ εὐχομένων νὰ ἴδουν τὸ λείψανό του. Σημαίνει δέ ὅτι ὄλοι
μας θ' ἀποθάνωμεν μίαν ἡμέραν.

" (14) ³⁸¹ Φασούλε στό φασούλε
γιομίζ τὸ σακκούλε. - εἰς τοὺς σπατάλους καὶ τοὺς περιφρονούντας τὰ
μικρὰ κέρδη.

γενάτι (3) ³⁸² Τὸ γενάτι
βγάε μάτ. - εἰς τοὺς ἐπιμένοντας νὰ κάμουν τι, ἐνῶ εἶναι φανερόν ὅτι
τοῦτο θά τοὺς βλάψῃ.

γεννῶ (3α) ³⁸³ Καμιά πιά δέ γέννησε, μόνε ἡ κφόκωλε. - 'Επί γυναικὸς παραπονουμένης
διὰ τὰ μητρικὰ καθήκοντα.

" (13) ³⁸⁴ Ὅπως τονε γέννησε ἡ μάννα τ. = Γυμνός, ἢ ^{ἠγάμωλος.} λέγεται καὶ τουρκιστὶ "ἀνασάν
σογμά".

Γενάρς ³⁸⁵ Γούλε οἱ μὴνὲ νὰ βροσᾶνε κι ὁ Γενάρς νὰ σπαλῶνε. - 'Επί τῶν κακοσυνη-
θισμένων. Υπάρχει ἡ πρόληψις ὅτι ἅμα βροντήσῃ τὸν Ἰανουάριον θά
ἔλθουν ἐπιδημίες τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

γεννιοῦμαι (15) ³⁸⁶ Ὅποιος γενλῆθῃ στή φυλακή, τὴ φυλακὴ γυρεύει. - 'Εκαστος ὅπως εἶ-
ναι συνηθισμένος.

γένειᾶ (21) ³⁸⁷ Ὅποιος ἔχῃ τὰ γένεια, ἔχῃ καὶ τὰ χτένια. - 'Ὁ ἰσοκτῆτης φροντίζει
διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ κτήματός του.

" (19) ³⁸⁸ Ὁ παπᾶς πρῶτα εὐλογαί τὰ γένεια τ. - 'Εκαστος πρῶτον διὰ τὸ ἴδιον
φροντίζεισ σμῆρον.

γεράζω ³⁸ Γέρασε καὶ πᾶν καὶ δὲ λέγει, νά γνωστέψ. - 'Επί τῶν ἐξακολουθούντων νά κάμνουν νεανικάς τρέλλας, εἰς ὄριμον ἡλικίαν.

γέρω ³⁸⁹ Νιός ἦμα καὶ γέρασα, τέτοιο πρᾶμα δὲ ὄθ εἶδα. - "Ὅταν ἀποδοκιμάζουν (γερνώ 8) πρᾶξιν ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ ἦθη τοῦ τόπου.

γεράματα (5) ³⁹⁰ Γεράματα, σκοδάματα. - "Ὅτι τό γήρας ἐμποδίζει τήν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς.

γέρω ³⁹¹ *Ἄλλ' ἡγεμονία χαρῆς, γὰρ μερὰ γὰρ γέρατα. = Ἡ ἐν γνῶσι ἢ ἐν ἀγνοίᾳ μερῶν.*
(4) ³⁹¹ Φτώχεια καὶ γεράματα, ἀγιάτρυτες πληγές. - 'Επί παχόντων ἐνεκεν γήρατος ἢ πτωχείας.

γέρος ³⁹² (36) Τοῦ γέρου τὰ κανάκια, νερόβραστα σπανάκια. - 'Επί γερόντων νυμφευομένων.

γέρος ³⁹⁴ (20) Γέρος εἶσαι δὲ φελαῶ, μόνε τὰ ψυμιά χαλαῶ. - 'Επί γερόντων παραμελουμένων ὑπὸ τῶν οἰκείων.

γέρος ³⁹⁵ (22) Ὁ λύκος ἄμα γεράσ, γίνεται στά σκυλιά μασκαρῶ. - 'Επί τῶν ἀπολεσάντων τήν προτέραν ἰσχύν, ἐνεκεν γήρατος.

γέρος ³⁹⁶ (34) Τό βουβάλι ὅσο καὶ νά ξεπέσ, πάλε βουβαλίλα μρίζ. - "Ὁ εὐγενής καὶ ἐν τῇ πτωχείᾳ διατηρεῖ τό καλόν του ἦθος.

γέρος ³⁹⁷ (101) -Φάγε γέρο μαλακό. - "Ὅχι καὶ δίθιλι ζιμάρ. - 'Επί τῶν ἀυξανόντων τὰς ἀπαιτήσεις των, ὅταν βλέπουν τοὺς ἄλλους νά ὑποχωροῦν.

γέρος ³⁹⁸ (2) Γέρος σά ὄθ τρούπ. - 'Επί ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ἐνομίζομεν ἀσθενεῖς ἐνῶ ~~ταῦτα~~ εἶναι ὑγιεστάτοι.

γέρος ³⁹⁹ Γέρο εἶδες; Λύκο εἶδες. - Προσεχε τοὺς γέροντας μὴ σ' ἐξαπατήσουν. *Μὴ ἐπιδοκίμῃσαι γυναικῶν εἰς γέροντα.*

γεφύρι ⁴⁰⁰ (1) Τό πέραςε τῇ τρίχας τό γιόφωρ. - 'Επί γερόντων ἀναλαβόντων ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν.

γῆ ⁴⁰⁰ (2) Δέ πατεῦ στ γῆς. - 'Επί χαιρόντων εἰς ἄκρον καὶ ὑπερφηανευομένων, διὰ τὰς ἐπιτυχίας των.

γῆ ⁴⁰¹ (23) Τόν ἔβανε στς γῆς τὰ τάρταρα. - Μέ τὰ καμώματά του ὁ υἱός ἢ ἡ θυγάτηρ προσέβαλον τοῦς γονεῖς καιρίως.

γῆ ⁴⁰² (3) Γένιλε γῆς Μαριάμ. - 'Επί καταστροφῆς.

γῆ ⁴⁰³ (5) Σκίσκε ἡ γῆς καὶ τονε πῆρε μέσα. - Προσεβλήθη καιρίως.

γῆ ⁴⁰⁴ (19) Τι βρέχει ὁ οὐρανός καὶ δὲ τό δέχεται ἡ γῆς; - Κανείς δέν δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὰ φυσικάς καταστροφάς. *Προσέβη καὶ φέρι ἢ πῆ. Πέρεται καὶ ὡς ἰσχυρῶν ὄθ σῆμα.*

Γιάννης ⁴⁰⁵ Ὅχι Γιάννης, μόνε Γιαννάκης. - Οἱ τύποι διαφέρουν ἀλλ' ἡ οὐσία εἶναι ἡ ἴδια.

Γιάννης ⁴⁰⁶ (3) Ἀκόμα δὲ τόν εἶδαμε, Γιάννη τονε κράξαμε. - 'Επί τῶν βιαζομένων εἰς ἐξαγωγήν συμπερασμάτων ἐπι φανταστικῶν γεγονότων.

Γιάννης ⁴⁰⁷ Ὁ Κιανῆς, Γιαννῆς δὲ γίνεται. - Ὁ Τοῦρκος ὄσον καλός καὶ νά εἶναι δέν γίνεται χριστιανός. Λέγεται καὶ τουρκιστί "Γιανῆ Κιανῆ ὀλμάς". *Ἄλλ' ἀπορῆλατον μιλαβογιῶν.*

Γιάννης ⁴⁰⁸ (17) Κόψε ξύλο κάμ' Ἀθάνε
κι ἀπὸ πλάτανο Μανώλε
κι ἄν ρωτήῃς καὶ γιὰ τό Γιάνε
ὄ, τι ξύλο κόψης κἀνέ
καὶ ἄν πῆς καὶ γιὰ Νικόλα, κάμνουνε τὰ ξύλα ὄλα. - Πρὸς χλευασμόν βαπτιστικοῦ ὄνοματος.

(21)
γλῶσσα (12) Βγήκε ἡ γλῶσσα τ μιὰ πθαμῆ. = Ἐκουράσθη πολύ.

- (19) ⁴¹⁷ Ἐχλ μεγάλη γλῶσσα. = εἶναι καυχηματίας. Ἐπίσης λέγεται καὶ "Ἐχ' μεγάλα λόγια.
- (23) ⁴¹⁸ Ἡ γλῶσσα ἔχλ καὶ γλωσσοδέτ. = οἱ κατηγοροῦντες γρήγορα θ' ἀποστομαθοῦν ἀκούοντες τὰ ἴδικά των ἐλαττώματα.
- (32) ⁴¹⁹ Ὁ ἄθρεπος τιμιέται ἀπ' τῆ γλῶσσα τ. = Ὅτι ὁ γλυκομίλητος ἄνθρωπος ἐκτιμάται.
- (30) ⁴²⁰ Ἡ γλῶσσα τ ροδάνλ. = ἐπὶ τῶν φυάρων.
- (47) ⁴²¹ Ὅσας θαίνλ κανεῖς σέ σπῖτ, τόν προσκῶνται κατὰ τῆ δύσ τ, κι ὄσας βγαίνλ κατὰ τῆ θρῖσ τ. = *Νά εἶσαι πύθμιος, καὶ γλυκομίλητος.*
- ⁴²² *Νά δάβανε φίδ τῆ γλῶσσα τ καὶ νά μὴν ἔλεγε τέτοιο λόγο.* = ἐπὶ ἀπερισκέπτων λαλούντων ἐπιβλαβεῖς λόγους.
- (46) ⁴²³ Ἡ γλῶσσα τ πολλά κόφτ, ράφτ. = ἐπὶ φυάρων.
- (47) ⁴²⁴ Ἡ γλῶσσα τ στάζ μέλλ. = εἶναι πολύ γλυκομίλητος. *Ἐπὶ κοζάμιος.*
- (63) ⁴²⁵ Ἄεθκε ἡ γλῶσσα τ. = ἔχασε τὸ θάρρος του καὶ ἐσιώπησε.
- (63a) ⁴²⁶ Ἄεθκε ἡ γλῶσσα τ. = ἐπὶ τῶν δειλῶν τῶν ἀναθαρρούντων μετὰ τὴν παρέλευσιν τοῦ κινδύνου.
- (64) ⁴²⁷ Ἐχλ γλῶσσα σάν ὄχεσθρα. = προξενεῖ πικρίαν μέ τούς λόγους της.
- (γνώμη 7a) ⁴²⁸ Ὁ ἄθρεπος μέ τῆ γλῶσσα τ ἀγαπιέται. = ἐπὶ γλυκομιλήτου.
- (31) ⁴²⁹ Ἐτόμα ἔχλ καὶ γλῶσσα δέν ἔχλ. = ἐπὶ τῶν μὴ ἐχόντων τὸ θάρρος νά διεκδικήσωσι τὸ δίκαιόν των.
- (61) ⁴³⁰ Ἡ γλυκειά ἡ γλῶσσα βγάζ τό φίδ ἀπ' τῆ σφύπα. = *Ἐπὶ ἀγερώχους καὶ αὐστηροὺς προκαλοῦντας ἀντίδρασιν.*
- (10) ⁴³¹ Γλῶσσα παπούτς καὶ γνώσ κουκούτς. = ἐπὶ αὐθαδῶν καὶ ἀθυροστόμων, *κα*
- (31) ⁴³² Ἡ γλῶσσα τ τόν ἔφαγε. = ἐπὶ ζημιωθέντος ἐξ αἰτίας τῶν λόγων του. *ἡσύνειν ἀποροσιέστω.*
- (22) ⁴³³ Ἡ γλῶσσα εἶναι δίκοπο καὶ τρομερό μαχαίρι, καὶ ἂν δέν τὴν προσέχομεν πολλὰς πληγὰς μᾶς φέρει. = διδασκαλία τοῦ σχολείου. *ἡσύνειν ἀποροσιέστω. ἡσύνειν ἀποροσιέστω. ἡσύνειν ἀποροσιέστω. ἡσύνειν ἀποροσιέστω.*
- γνώμη (7) ⁴³⁴ *ἡσύνειν ἀποροσιέστω. ἡσύνειν ἀποροσιέστω. ἡσύνειν ἀποροσιέστω. ἡσύνειν ἀποροσιέστω.*
- γνώση (16a) ⁴³⁵ Κοφά στό νοῦ καὶ ἡ γνώσ. = ἐπὶ εὐκόλως ἐννοουμένων.
- (30) ⁴³⁶ Ποιός τρελλός ἔχασε τῆ γνώσ τ, νά τν εὔρης ἐσύ. = εἰρωνικῶς ἐπὶ ἀνοήτων.
- ⁴³⁷ Ἐχλ τ πολλή τῆ γνώσ. = ὁμοίως ὡς ἡ προηγουμένη.
- ⁴³⁸ Ὅσας ἐμοῖραζ ὁ θεός τῆ γνώση καὶ τῆ χάρ, δέ βρέθηκε κ ἕνας ἀπὸ μᾶς ἀπὸ τὰ δυό νά πάρ. = ἐπὶ ἀπερισκέπτων μὴ ἐπιφελουμένων, δεδομένης εὐκαιρίας.
- (IIa) ⁴³⁹ Φόρτωσε τῆ γνώσ στό πετνό. = ἐπὶ ἀνοήτων.
- (10) ⁴⁴⁰ Ἐβανε γνώσ. = ἐσυνετίσθη.
- (18) ⁴⁴¹ *Νά πούλ' γανε τῆ γνώσ, θαλά πᾶμε ν' ἀγοράσμε.* = ἐπὶ τῶν ἀναγνωρίζοντων, ὅτι εἶναι ἀδύνατον ν' ἀναπληρώσουν τὴν ἑλλειπῆ γνώσιν των.

γνωστικός (2) ⁵⁵⁶ ΜαζωχτεΓτε οί ^{γνωστικοί} (22) ~~τρελλοί~~ νά φάτε τοῦ τρελλοῦ τό βιδό. -Γιά κείνους
πού φέρνουν τόν ἀνόητον εἰς τό φιλότιμον γιά νά τοὺς κερνᾷ καί
νά τοὺς φιλεῖ.

γόνατα (4) ⁵⁵⁷ Κόπκανε τά γόνατά μ. -'Επί τρομοκρατηθέντων ἢ κουρασθέντων πολύ.

(7) γονιός (II) ⁵⁵⁸ Πάρ'εὐκή ἀπό γονιό,
καί ἀνέβα στό βουνό. -Μέ τήν εὐχήν τῶν γονέων, ἀσφαλῶς δύνασαι νά
περιέλθης καί δάσος, ὅπου ἄγρια θηρία καί κλέπται.

(3) γούδι (7) ⁵⁵⁹ Τό γόι τό γδουχέρ,
καί τό ~~μοῦθ~~ανο στό χέρ. -'Επί τῶν ἐπιμόνως ἐπαναλαμβανόντων τάς
αὐτάς ἀπαιτήσεις.

(2) γοργόν (I) ⁵⁶⁰ Τό γοργόν καί χάριν ἔχει. -'Επί τῶν ταχέως ἐκτελούντων τ'ἀποφασι-
ζόμενα.

γούνα (3) ⁵⁶¹ Δέν εἶναι τς γούνας τ μανίκι. -'Επί ξένων πρὸς τά ἡμέτερα συμφέροντα.

γουρούνη (I9) ⁵⁶² Σά τό γρούνι στ λάσπ. -'Επί ἀκαθάρτων.

" (32) ⁵⁶³ Τό γρούνι, καί τ ζούρλα τ νά κόψης, πάλε στ μουπριά θά πᾶ νά σκαλίξ.
'Επί τῶν κακοσυνηθισμένων, ὅτι δυσκόλως ἀπομανθάνουν τάς κακάς των
ἔξεις.

" (I9a) ⁵⁶⁴ Φρόνιμο σά τ ~~καπᾶ~~ τό γρουνάκι. -Εἰρωνικῶς ἐπί ἀτάκτων παίδων.

" ⁵⁶⁵ Σ'λαογιέται σά τό γρούνι π θά κλάσ. -'Επί τῶν ἀφηρημένων, καί τῶν
εὕρισκομένων εἰς δειμῆν οἰκονομικήν θέσιν, ἕνεκεν τοῦ ἀσώτου βίου των

" (I2γ) ⁵⁶⁶ Γρούνια κατεβάξ. -'Επί ροχαλιζόντων καθ' ὕπνου.

γούστο (2) ⁵⁶⁷ Καθαίνειας μέ τό γούστο τ. -'Επί ἀσυμφωνίας γνυμῶν. Ἀκόμη λέγεται
καί καθανίνας μέ τή γνῶμ τ.

γράφω (I4) ⁵⁶⁸ Τό γραμμένο ἄγραφο δέ γίνεται. = Ὅτι εἶναι πεπραμμένο θά γίνη. 'Επί
τῶν ἀδυνατούντων ν' ἀποφύγουν τάς δυνεπείας τῶν πράξεών των.

" ⁵⁶⁹ Κάνε δέ θονε γράφ. -Οὐδόλως σέβεται καί ὑποκούει αὐτόν.

" (I2a) ⁵⁷⁰ Σέ γράφω ἐκεῖ π δέ πιάνι μελάνι. = Σέ περιφρονῶ.

" (I3) ⁵⁷¹ Σέ γράφω στά παλιά μ τά παπούτσια. -'Επί μεχάλης περιφρονήσεως.

" (I0) ⁵⁷² Πού τό ἦρες γραμμένο; -'Επί τῶν ἐχόντων παραλόγους ἀπαιτήσεις.

γραφό (I) ⁵⁷³ Ἐτς ἦσανε τό γραφό μ. -'Επί ἀπροόπτω συμφορᾷ.

Γρηγόρης (2) ~~'Ὁ Γρηγόρης ἐγρηγόρει κι ὁ Μελέτης ἐμελέτᾳ,
κι ὁ Γρηγόρης τήν ἐπῆρε τοῦ Μελέτη τήν γυναίκα. -'Επί τῶν παραμε-
λούντων τά σὺζυγικά των καθήκοντα.~~

γριά (68) ⁵⁷⁴ Θμήθηκε ἡ γριά τό μεσοχείμνο ἀκούρ. -'Επί παρακαίρου ἐπιθυμίας.

γυρεύω (3I) ⁵⁷⁵ Τό γυρέβ μέ τό κερί. = 'Επιθυμεῖ τι διακαῶς.

" (43) ⁵⁷⁶ Τρέχε γύρευε. -'Επί ἀκαίρως ὑπενθυμιζόντων τῶ, *ἢ /μλοῖνδων/ ἀνάγια λόγος.*

γριά (2I) ⁵⁷⁷ Γλυκάθηκε ἡ γριά στά σῦκα, ἔφαγε καί τά σκόφλα. -'Επί τῶν ζητούντων
τήν αὐτήν χάριν ἐκ δευτέρου.

" (82) ⁵⁷⁸ Μιά γριά μονοδοντοῦ, ἄντρα γύρεβ ἢ πορδού. 'επί παρήλικος νυμφευομένης

γρόσι (10) ⁵²⁹ "Έχεις γρόσια; "Έχεις γλώσσα. (23)
(Αγαπῶ) 2 "Έχεις φλοριά; "Έχεις θωριά.
"Έχεις χρυσό; "Έχεις Χριστό. - 'Ο ἔχων χρήματα παντοῦ εἶναι εὐπρόσ-
δεκτος.

γρῦ (1) ⁵³⁰ Δέν ἔβγανε γρῦ ἀπ'τό στόμα τ. - 'Επί τῶν αἰφνηδίως ἀποθνησκόντων, ἢ
δικαίως ἐπιπληχθέντων *καὶ ἀποσβολομειδόντων.*

γυαλί (2) ⁵³¹ Τά καμε γυαλιά, καρφιά, - Κατεσπατάλησε τά πλούτη του. -

ρ (7) ⁵³² Τόν ἔβανε τά γυαλιά. - 'Επί ἀπατεώνων, τόν ἐξηπάτησε.

γυναῖκα (112) ⁵³³ Σὺν, γυναιξί καὶ τέκνοις. - Οἰκογενειακῶς.

γυρεύω (7) ⁵³⁴ Γυρέβ φύλλε στ' ἄχερα. - 'Επί ζητούντων τά μηδαμῆνά.

(11) ⁵³⁵ Γυρέφω μὴ δόσεως, κλέφω συγχωρήσεως. - 'Επί κλεφάντων ὅτι ἐζήτησα
καὶ δέν τοῖς ἐδόθη. *δικαιολογία.*

(38) ⁵³⁶ Τά μικρά δέν ἤθελες, τά μεγάλα γύρευες, τράβα γέρο, διάβολε. - 'Επί τῶν
ζητούντων τά καλύτερα καὶ ἀπολαούντων τά χειρότερα.

γυρίζω ⁵³⁷ θά μέ γέρισ τά δάνεκά πίσω. - Εἰρωνικῶς ἐπί ἐκείνων ἀπό τοὺς ὁποίους
δέν περιμένομεν τίποτε.

(14) ⁵³⁸ "Ὅσο πάγαινες ἐσύ ἀπ'αὐτόν τό δρόμο, ἐγώ γύριζα. - "Έχω πεῖραν καλυττέρα
τῶν ὄσων λέγεις.

(6) ⁵³⁹ Γέριζ σά σό μύλο. - 'Επί ἀσταθῶν καὶ ἐπί ἀνησύχων παιδιῶν.

Γύρσε τά λόγια τ. - Ομοίως.

(9) ⁵⁴⁰ θά γέρισ ὁ τροχός. - θά ἔλθῃ ἡ σενρά νά εἴμεθα ἡμεῖς ἰσχυροί καὶ οἱ
ἄλλοι ἐνδεεῖς. *νά παρῆται ὁ τροχός.*

(18) ⁵⁴¹ Γύρσε τό φύλλο. - Ἐλλαξε συμπεριφοράν, ἢ γνώμην.

Τονε γύρσε τ ράχ τ. - Τόν ἐγκατέλειψε, ἢ τοῦ ἔδειξε τήν δυσμένειάν το

⁵⁹¹ Μέ κβανί τό νερό, μύλος δέ γ'ρίζ. - 'Επί τῶν προσμενόντων νά ζήσουν
διὰ τῆς βοήθειας τῶν ἄλλων.

γύρισμα ⁵⁹² ἔχε ὁ καιρός γυρίσματα. = Ἐλπίζω εἰς τήν μεταβολήν τῆς τύχης.

γύφτος (2) ⁵⁹³ Ἐτό γύφτο σνάχτ γέρεβς; - 'Επί τῶν ζητούντων ἀνάξια πράγματα, ἢ ἀνύ-
στακτα.

γαδαρος (30) ⁵⁹⁴ Γαδούρ ἔκαπτι στρατο. - 'Επί ἀναιδῶν καὶ ἀδιακρίτων.

γνώμη (7) ⁵⁹⁵ Μ' ἔνα θῆλο γοράε κανεῖς, μέ μιτά γνώμ δέ γοράε. - Δικαιολογία διὰ τήν
μεταβολήν γνώμης.

Δ
δανζικός (9) ⁵⁹⁶ Δανζικά τά πράματα. - "Ὅταν κάμνωμεν τι εἰς ἄλλον ἐπί τῇ ἐλπίδι ἀν-
ταποδώσεως.

(4) ⁵⁹⁷ Δανζικά κι ἀγύρσα. - 'Επί τῶν ζητούντων δάνειον τό ὁποῖον ποτέ δέν
θά πληρώσουν. *Τό δανειό δανίζεσαι, ἢ κάποι ? ἀπορμίσσες. Δικαιολογία τῶν συνθημάτων νά
δανίζεσαι.*

δάκρυα (7) ⁵⁹⁸ Χόνε μαῦρα δάκρυα. - 'Επί κλαιόντων πικρῶς.

2) δανείζω (6) ⁶⁰⁵ (24) Επὶ τῶν ζητούντων βοήθειαν ἐν καιρῷ σιτοδείας.

δάκρυα ⁶⁰⁸ Ἐὰ φουδούκια ἔτρεχαν τὰ δάκρυα τ. - Ἐπὶ δακρύων λύπης ἢ μετάνοίας.

δάκτυλος (21) ⁶⁰² Ὅποιο δάχλο νά κόψης πονεῖ. - Ὅτι γονεῖς ἐξείσου ἀγαποῦν ὅλα τὰ τέκνα των. *Ὅταν σφοδρῶς νά ἀμείβης πάλιν ἡμῶν συγγένων νά ἀγαπῶν ἡμῶν.*

(17) ⁶⁰³ Γοῦλ τὰ δάχλα δέ εἶναι ἓνα. - Ὅλοι οἱ συγγενεῖς δέν ἔχουν τόν αὐτόν χαρακτήρα.

(32) ⁶⁰⁴ Τονε παῖζ σιά δάχλα. - Τόν ἄγει καί τόν φέρει. *Ἐπιτίμωσις τῶν παρασίτων, τῶν κατὰ φύσιν ἢ τῶν ἀνάγκη.*

δείχνω (19) ⁶⁰⁴ Ἐλα habā νά σε δείξω πού τό χέη ν-νέ μ. - Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων νά διδάξουν τὰ πασίγνωστα. *Ἐπὶ τῶν μαθητῶν τῶν ἁγίων.*

δένω (16) ⁶⁰⁷ Ἐδεσε τό γάδαρο τ. - Ἐπὶ τοῦ ἐξασφαλίσαντος τήν συντήρησίν του.

(1) ⁶⁰⁸ Αὐτός λύνε καί δένε. - Ἐχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν νά ρυθμίση τήν ὑπόθεσιν.

(1) ⁶⁰⁹ Ἐδεσε τό βτύνε. - Ἐπέδεσε τήν πληγωμένην κεφαλὴν του.

δέρνω (13) ⁶¹⁰ Δέ κορ νά δεῖρ τό γάδορ καί δέρνει τό σαμάρ. - Ἐπὶ τιμωρουμένου ἀδυνάτου ἀδελφοῦ, ἀντίκτου πταίνοντος ἰσχυροῦ ἐνόχου.

~~ἄρτετε καί μή μαλλών τε.~~ - Ἐπὶ τῶν θορυβωδῶς συζητούντων.

δεσπότης ⁶¹¹ Ἦερασε ὁ δεσπότης ἀπό μέσα. - Ἐπὶ φαγητοῦ τό ὅποιον ἐκάη εἰς τό κάτω μέρος τῆς χύτρας.

δωβάζω ⁶¹² Νά τονε στείλιμε στό ἁπά νά τονε διαβάς. - Ἐπὶ ἐκκεντρικῶν.

διάβολος (4) ⁶¹³ Ἄναφε στό διάβολο κερὶ ἕς νά περάς τό γιοφύρ. - Κολάκευσον τόν φαῦλον, ἰσχυρόν, ἕως νά παρέλθῃ ὁ κίνδυνος.

(68) ⁶¹⁴ Νά σε φάρ ὁ διάβολος καί νά σ' ἀγῆσ ὁ μωρὸς κατόρα.
~~Φεῦγα διάβολ ἀπό μένα καί πάνε στό γείτονα μ.~~ - Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων νά ἀποφύγουν ζημίαν τινὰ ἐπὶ βλάβῃ τρίτου.

(102) ⁶¹⁵ Γιατί κλάν-νε οἱ διαβόλε; - Γιατί κλάν-νε οἱ πεθαμένε. - Ἐπὶ οὔτιδανῶν εὐπορούντων καί περιφρονούντων τοὺς ἄλλους.

(27) ⁶¹⁶ Εἶναι γιά τό διάβολο πεσμέσ. - Ἐπὶ ἐλεεινοῦ ἀνθρώπου.

(27a) ⁶¹⁹ Εἶναι σά διάβολος εὐδάτος. - Ἀσχημος.

(66) ⁶²⁰ Μὴ κἀνὸ διάβολο ἔβλεπε. - Μὴ ἀδίκον καὶ σκληρόν ἀνθρώπον ἐπιλαίρεισθαι.

(7) ⁶²¹ Τόν σκουθ-σε ὁ διάβολος. - Ἐπὶ τῶν ἀνεπίστως ἐγκληματιζάντων.

(112) ⁶²² Εἶναι διαβόλ κάλτσά. - Ἐπὶ πολυμηχάνων καί ἐφευρετικῶν ἀποβλέποντων εἰς τὸ φάρου.

(91) ⁶²³ Ἐπὶ τό διάβολο νά δγῆς, νέ τό σταυρό σ νά κάμς. - Οὔτε νά λάβης ἀνάγκην τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου ἢ βοήθειαν, οὔτε καί νά τόν κολακεύσης.

(113) ⁶²⁴ Τόν ἔχε γραμμένο στοῦ διαβόλ τό κατάστιχο. - Ἐχει πολὺ κακὴν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ.

(97) ⁶²⁵ Πῆγε στό διάβολο. - Ἐπὶ κακοῦ ἀποθανόντος ἢ ἀναχωρήσαντος.

(100) ⁶²⁶ Πού στό διάβολο πῆγε; - Ἐπὶ ἀναζητουμένου καί μὴ ἀνακαλυπτομένου.

(100) ⁶²⁷ Τὰ καλῶ συναγμένα, τὰ μσά εἶναι τοῦ διαβόλ. - Καίσο διά τοῦ κόπου κερδίζων ἐνίοτε υφίσταται ζημίας.

κουίρς μαφέ.

διάβολος (37) Τσάκει τ διαβόλ τὸ ποδάρ.-"Αφησε τὸ πείσμα καὶ ὑποχώρησε.

(26) ⁶²³ ἤρτ' ἀπ' τ διαβόλ τ μάννα.-"Ἦλθε ἀπὸ πολὺ μακρὰν.

(28) ⁶²⁴ εἶναι διάβολος μέ τὰ κέρατα.-"Ἐπὶ πολὺ πανούργου καὶ κακοῦ.

(4) ⁶²⁵ ἔχασ' ὁ διάβολος τν ὄρα τ.-"Εἰσήλθεν ἡ διχόνοια εἰς τὴν συντροφιάν.

(106) ⁶²⁵ στοῦ διαβόλ τὸ ᾄωλο.-"Ἐπὶ μεγίστης ἀπογοητεύσεως διὰ τὴν συμπερι-
φορὰν τινος.

(115) ⁶²⁷ τόνε πῆρ ὁ διάβολος καὶ τόνε σήκωσε.-"Ἐπὶ ἀνθρώπου καταστραφέντος ἐνεκεν τῶν ἀνομιῶν του.

⁶²⁹ Ὁ διάβολος δλειά δέν ἔχ' τέτοια πράματα ἀνακατάν! "Ἐπὶ τῶν ἀνα-
κινούντων παλαιὰς ἐριδας.

διᾶλέζω (14) ⁶⁴⁰ Ὁποῖος διαλέζ, τ ἀποδιλούδια κέρνει.-"Ἐπὶ τὸν ἀποκρουσάντων προ-
ταθὲν συνοικέσιον μετὰ καλῆς νύμφης καὶ ἔπειτα ἀναγκασθέντων νά πά-
ρουν ἄλλην πολὺ χειροτέραν.

δάσκω (1) ⁶⁴¹ Διδάσκαλε πού δίδασκες καὶ νόμον δέν ἐκράτεις.-"Ἐπὶ τῶν τοὺς πάν-
τας συμβουλευόντων ἀλλὰ μηδέν ἐκτελούντων.

δικός (8) ⁶⁴² Μέ τὸ δικός φάγε, πιέ κι ἀλισφερίς μή βάρνης.-"Μὴν ἔχης δοσοληφίας
μέ συγγενεῖς σου, διότι θά δυσπαρεστηθῶν ὅταν τοὺς ζητήσης νά σοῦ
επιστρέψουν τὰ δανεισθέντα.

δικός μου (39) ⁶⁴³ Τὰ δικά μας εἶναι σῦκα καὶ βροσάνε τὰ δικά σας σῦκα καὶ ζλιούσαι.-
"Ἐπὶ τῶν κατηγορούντων τοὺς ἄλλους διὰ ἐλαττώματα ὅμοια μέ τὰ ἰδικά
αὐτῶν.

(22) ⁶⁴⁴ Καθανίνας μέ τὸ δικό τ.-"Ἐκαστος μέ τὴν γνώμην του, ἢ τὸ συμφέρον του.

δίκιο (10) ⁶⁴⁵ Νά ποῦμε καὶ τοῦ στραβοῦ τὸ δίκιο.-"Ὅταν ἀναφέρωμεν τὰ ἐλαφρυντικά
τοῦ πταίσαντος.

δίνω (71) ⁶⁴⁷ Δίνε μέ τὰ χέρια καὶ γύρευε μέ τὰ ποδάρια.-"Ἐπὶ τῶν δανειζόντων εἰς
κακοπληρωτάς.

(24) ⁶⁴⁹ Δό μ κερὰ τῶν ἄρα σ, καὶ σύ πάρε τὸ θούπανο.-"Ἐπὶ τῶν ζητούντων πράγ-
ματα ἀπαραίτητα εἰς τοὺς ἄλλους.

(60) ⁶⁵⁰ Πῆρε κ' ἔδωκε.-"Διεφημίσθη εἰς ὅλο τὸ χωριό.

(89) ⁶⁵⁵ Ὅπ δίνε μέ τὸ δεξί τὸ χέρ, τὸ ζερβί νά μή δό ξέρ.-"Ὅτι δέν πρέπει νά διαλαλοῦμεν τὴν καλωσύνην
τὴν ὁποῖαν κάμνωμεν.

(11) ⁶⁵⁶ Δέ δίνε τὸν ἄελο τ θυμιάμα.-"Ἐπὶ μὴ δανειζόντων οὔτε εἰς τοὺς συγγε-
νεῖς τῶν τὸ παραμικρόν.

(13) ⁶⁵⁸ Δέν εἶν ἀπ' τὴ Τῆνο, εἶν' ἀπ' τὴ Πάρο.-"Ἐπὶ τῶν δεχομένων κεράσματα, ἀλλά
μὴ κερνόντων τοὺς ἄλλους.

(61) ⁶⁵⁹ Τὸν ἔδωκανε τὰ παπούτσια στοῦ χέρ.-"Τὸν ἐξεδίωξαν.

(45) ⁶⁶⁰ Ἐδωκε μίαν ἐλιά γιά νά πάρ ἓνα τλούμ λάδ.-"Ἐπὶ τοῦ προσφέροντος δῶρα
εὐτελεῖ διὰ ν' ἀπαιτῆ μεγάλας περιποιήσεις καὶ δαπανηράς.

δέπορτο (1) ⁶⁶¹ Τὸ χέ δέπορτο.-"Ἐπὶ τῶν προσποιουμένων τὸν φίλον πρὸς ἀμφοτέρους
τοὺς ἀντιπάλους.

- (26) διψῶ (7) ⁶⁶² διψῶ ἢ ἀύλη σ, μή χύνεις νερό ὄζω. - Βοήθει πρῶτον τοὺς συγγενεῖς σου.
- ~~διώχνω (2) Ἦσαν τ' ἄγρια νά διώζνε τὰ ἡμερα. - Ἐπί ἀπειρών καί ἀδεξίων ὑπαλλήλων. Όταν ὁ ζῆλος κινεῖται, οὐ γαμοῦσιν.~~
- δόντι (25) ⁶⁶³ Τόν ἔδξε τὰ δότλια τ. Ἐπί τῶν ἀνθισταμένων ἐνεργῶς κατά τῶν ἀρπακτικῶν διαθέσεων τῶν ἄλλων.
- * (38) ⁶⁶⁴ Δότλια τρίζ. = Προσμένει εὐκαιρίαν νά ἐκδικηθῆ.
- " (2) ⁶⁶⁵ Ἀκόντισε τὰ δότλια σ. - Εἰρωνικῶς ἐπί τῶν ὀρεγομένων πράγματα μεγάλης ἀξίας ἢ κόρην ζητούντων ἀνωτέρας κοινωνικῆς θέσεως. Ἀκόμη λέγεται καί "Δέ εἶναι γιά τὰ δότλια σ".
- " (13) ⁶⁶⁶ Νά σκαλίξ πά δότλια τ, δκά μας φωμί θαύρη μέσα. - Ἐπί ἀχαρίστων.
- " (4) ⁶⁶⁷ Δέ εἶναι γιά τὰ δότλια σ. = Δέν σέ ταιριάζει.
- " (26) ⁶⁶⁸ Τόν πονεῖ τό δότ τ. = Εἶναι ἐρωτευμένος. Τό ἴσχυρι.

- δοῦλε(ά) (39α) ⁶⁶⁹ Κύτταζε τή δλειά σ. - Μή ἀνακατώνεσαι εἰς πολιτικῆς διενέξεις.
- " (59) ⁶⁷⁰ Παλιά δλειά. = Μάλιστα, ὅπως λέγεται εἶναι.
- " (82) ⁶⁷¹ Τή σημερινή δλειά σ, μήν ἀφήνεις γι αὐριο. - Ἐπί τῶν ἀναβαλῶντων τήν ἐγκαιρον ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῶν.
- " (35) ⁶⁷² Ἡ πολλή ἢ δλειά τρώϊ τό νοικοκύρ. - Εἰρωνικῶς ἐπί τῶν ὀκνηρῶν.
- " (44) ⁶⁷³ Σάν ἦθανε ἡ δλειά καλή, θά θεύλευε κι ὁ δεσπότης. - Ἐπί παραπονουμένων διά κοπιώδη ἐργασίαν.
- " (41) ⁶⁷⁴ Μπάλωνε, ξύλωνε, δλειά νά μή σε λείπ. - Ἐπί τῶν ἀπροσέκτως ἐργαζομένων καί ἀναγκαζομένων νά ἐπαναλάβωσι κακῶς κατασκευασθέν ἀντικείμενον.
- " (675) ⁶⁷⁵ Ὁ τεθέλις τή δλειά τν ἔχε γιορτερή. - Δηλαδή ἐργάζεται μόνον ἀπαξ ἢ ὀς τῆς ἐβδομάδος. ἀπρωτικῆς.
- " (19) ⁶⁷⁶ Ἐχμε δλειές μέ φοῦδες. - Ἐπί μεγάλων δυσχερειῶν. Μέ τῆ δλειά σ γιναι πῶς τῆ δλειά σ. - Ἐπί τῶν ἀπροσέκτως καί ἀναγκαζομένων νά ἐπαναλάβωσι κακῶς κατασκευασθέν ἀντικείμενον.
- " ~~Ἡ δλειά θέλει κῆλο κι ἔχμασάλια. Ἐπί τῶν καυχωμένων ὅτι δύνανται πολλά, ποτέ ὅμως μή ἐπιχειροῦντων τήν ἐκτέλεσιν ἔργου τινός.~~
- " (29) ⁶⁷⁷ Ἡ δλειά τ πάϊ πρίμα. - Ἐπί τῶν ἐπιτυγχανόντων εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν.
- " (30) ⁶⁷⁸ Ἡ δλειά νλμάϊ τή φτώχεια. = Ὅποιος ἐργάζεται δέν πεινᾷ.
- " (31) ⁶⁷⁹ Ἡ δλειά θροπή δέν ἔχε καί χαρά στον πού τήν ἔχε. - Ἡ τιμία ἐργασία ὅσον ταπεινή καί ἂν εἶναι ἀξίζει.
- " ⁶⁸⁰ Ἡ δλειά τ πάϊ κορδόνε. - Εἰρωνικῶς ἐπί τῶν ἀνικάνων.
- " ⁶⁸¹ Μή μόνε δλειά. Καί κομμά διαβολιά. - Ἐπί τῶν ἐργαζομένων εἰς ξένης ἐργασίας καί νοσοῦντων ἐκ τοῦ κόπου, συμβουζή.
- δλεῦω (24) ⁶⁸² Δούλεψε στά νιάτα σ, νᾶχες στά γεράματά σ. - Ἐπί τῶν ἐπαιτούντων.
- " (14α) ⁶⁸³ Δούλεψε νά φᾶς, καί κλέψε νᾶχες. - Ἐπί ὀκνηρῶν.
- " (10α) ⁶⁸⁴ Δλέβ σά σό σκυλί. = Ἐργάζεσαι πολύ.

~~ἔρχομαι ὄψας πάγαντες ἐσύ, ἐγὼ ἔρχομαι. Ἐπί νεωτέρων συμβουλευόντων τοῦς~~
~~προσβυτέρους των~~

737 εὐκή (απολογία) Ἡ εὐκήσ φερμάντ ^{ἔφραση} κι ὁ ~~καλοῦς~~ ^{καλοῦς} ροδάν! = "Οχι." Ἐπί τῶν ἐχόντων παραλόγους ἀπαιτήσεις.

εὐλογητό 738 Βάν' εὐλογητό. = "Αρχισε.

739 εὐρίσκω Ἡῦρες φαγί; Φάγε. Ἡῦρες ξύλο; Φεῦγα. - Ἐνέργει κατά τὰς περιστάσεις, ^{συμφωνη}
^{πρὸς τὸ συμφέρον σου.}

740 Ἐχω Εἶχαμ' ἕνα τοβάλ σκατά, μᾶς ἔφεραν καὶ μιά δεσάκκα. - Ἐπί ὀχληροῦ ἐπι-
^{σκέπτου.} ^{ἔχεται καὶ εἶχαμε τοβαζολο, μᾶς ἔφε καὶ κυμα.}

741 (8) Ἄλί πού τό χέ ἡ κούτρα του, νά κατεβάς φεῖρες. - Ἐπί τῶν φαύλων τῶν
προσπαθούντων νά δικαιολογηθοῦν διὰ τὰς πράξεις των. ^{ἡ μεταβολή}
^{τῶν μεταφορῶν ἀπὸ ραυνοῦ γινέο.}
"Οποτερ ἔχ' τ' μύτγα σπιάζεται. Ἐχεν σφάλματι ταρασσεται μόλις ἀκού-
ση νά γινεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ὅπως τὰ ἔωα ταρασσονται καὶ ἐνοχλοῦνται
ἀπὸ τὰς μυίας.

742 (III) Μόν' ἐσύ ἔχης τέτοιο πρᾶμα; - Ἐπί τῶν νομιζόντων ἰδικά των τὰ ξένα
πράγματα ἐνεκεν ὁμοιότητος.

743 (I7I) -Τ' εἶχες Γιάνς; -Τ' εἶχα πάντα. - Ἐπί τῶν μὴ μεταβαλλόντων τρόπους.

+ 2382

244 εἶμαι Πού εἶσαι γιέ μου νά μέ δῆς;
πῶς χορεύω γιά φωμί,
πῶς χορεύω γιά τυρί. - Ἐπί τῶν καλομαθημένων, τῶν ὁποίων ἀπουσιάζει ἡ
ἀπέθανεν ὁ προστάτης, καὶ εὐ ρίσκορῶν εἰς ἀθλίαν κατάστασιν.
Προέκυψεν ἀπὸ τὸν ἐξῆς μῦθον: Μιά φτωχιά χήρα ἔφαγε τὰ νύχια τς νά ξε-
νοπλέν' ὡς π νά σπουδάς τὸ μοναχογιό τς γιωρό. Σά ἄῆρε ὁ γιός τὸ δίπλω-
μα τ κι ἄρκεφε νά δλέβ, δέν ἄνε πιά τ' μάννα τ νά κάμνη τίποτα. Εἶχε
δούλα γιά τσί δλειές, καὶ ἡ μάννα τ φρεξιό καὶ ξαπλωταριό. Τὸ καταπόδ,
σά ἄατρεῦκε ὁ γιατρός, ἡ γ' ναῖκα τ δέ ἄνε σάθσε τ θεθερά, καὶ τν ἔγλεπε
σά δὸ διάβολο τς μέσ στο σπῖτ. Γιαταυτό ἄμα γένεκε πόλεμος καὶ πῆχ ὁ
ἄφρας τς, κι ἀπόμκε αὐτήγ' μέ τ θεθερά δέ τν ἔδνε νά φάῖ καὶ τνε θαί-
δευε γιά νά πεθάν' μιάν ὡρα προστήτερα. Ἡ πεθερά ἔπεσε στὰ ποδάρια τς
καὶ τνε παρακάλεσε νά τνε δώκ' μιὰ βούνα φωμάκ' καὶ μιὰ σῖλα τυράκ' γιά
νά παργορήσ τ θεῖνα τς. Ἀπ' τὰ πολλά ἡ νύφ παραδέχκε νά τνε δώκ' σά χο-
ρέφ' προστά τς καρσιλαμά, καὶ πῆ ἕνα καινούργιο τραβούδ. Τότες σκώθηκε
ἡ χήρα καὶ χόρεφε μ' αὐτό τὸ τραβούδ.

Συνήθως λέγεται μόνον ὁ πρῶτος στίχος, ^{μὴ τὴν σημασίαν τῆ ἡμεροῦ}
^{καὶ κα δέξ' ὁ μόνος σου}
~~"εἶχαν οἱ νύφες τὴν θεθερί. καὶ εὐὸς νακίρῶνα!"~~

2)

745 (4) Ζῆ καὶ ζώνεται. Ἐπί γερόντων ἢ καὶ νέων οἱ ὁποῖοι ζοῦν καὶ εὐημεροῦν,
^{ἔνω τῶν πρῶτων ἡμερῶν τῆ αἰδέθων.}

746 (IO) Ζῆσε Μάη νά φᾶς τριφύλε
καὶ τὸν Αὐγουστο σταφύλε. - Ἐπί τῶν ὑποσχομένων νά μᾶς βοηθήσουν εἰς
τὸ ἀπώτερον μέλλον.

1)

747 ζάχαρι (6) Δέν ἔπεσ' ἡ ζάχαρ στό νερό. - Ἐπί τῶν βιαστικῶν.

748 ζούλια Ἡ ζούλια νά ἦσανε φῶρα, θαλά κολλήσ γοῦλος ὁ κόσμος. - Ἐπί ζηλοτύπων
καὶ φθονερῶν.

749 ἦλιος Ἐ' ἕνα γήλιο ἄσπυραν νά ροῦχα ἴσ. - Ἐοί τῶν οὐρανοσφαιρῶν καὶ ἀσπυρῶν, χάριν οὐμ
ἦλιος (20) Δέν ἔχ' ἐστόν ἥλιο μοῖτρα. - Πένεται.
^{ἢ ἀπὸ τῶν μετ' ἡμῶν.}

750 ἦλιος (20) Δέν ἔχ' ἐστόν ἥλιο μοῖτρα. - Πένεται.
^{ἢ ἀπὸ τῶν μετ' ἡμῶν.}

751 Βγήκε γήλιος μέ τὰ δόδια. - Λέγεται διὰ τὰς ἡλιολόστους ἡμέρας τοῦ
χειμῶνος, ὅτε τὸ ψύχος ἐξακολουθεῖ δριμύ.

κόραξ (38) ~~ὅπως πάντες κόρακα τὰ πλιάσ; ὅσο πᾶν μαυρίζνε. - Ἐπί τῶν διαρκῶς ρε-
πόντων πρὸς τὸ κακόν.~~

κορίτσι (8) ⁷⁵⁰ Τῆς καλομένης τὸ παιδί τὸ πρῶτο εἶναι κορίτσι. - Παρηγορία ἐπί τῇ
γεννήσει πρωτοτόκου κόρης.

κόραξ (22) ⁷⁵¹ Κόρακας κοράκ ματία δέ βγάξ. = Οἱ ὅμοιοι ἀλληλοπροστατεύονται.

κορώνω ⁷⁵⁹ ~~Κόρωσαν οἱ ποδιές τς. - Ἐταράχθη σφόδρα καὶ βλασφημεῖ, *surridus dicitur* ἐταρορορορ
(κάβω 2) *ὅτι τὸν καταγοροῖν, ἢ ὅτι ἡ κόρη τὸν καταγοροῖν.*~~

κόσμος (58) ⁷⁵³ Ὁ, τ ὁ κόσμος καὶ ὁ Κοσμάς. - Ἐπί τῶν συμμορφουμένων πρὸς τὰ ἦθη
καὶ ἔθιμα τῶν ἄλλων, *ἢ συμμορφούμενος ἐπὶ γνικῆ ἀρετῶν.*

* ⁷⁵⁴ Ὁ κόσμος νά χαλάσ, δέ ραγίζετ' ἡ καρδιά τ. - Ἐπί τῶν ἀμερίμων.

* (16) ⁷⁵⁵ Κάλλιο θεοῦ ὀργή, πέρα κόσμου βοή. - Καλύτερον νά σέ τιμωρήσῃ ὁ θεός,
παρά νά πέσῃς εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν ἀνθρώπων.

κοστίζω ⁷⁵⁶ Κόστ-σε ἓνα διάβολο καὶ μσό. - Ἐπί τῶν ἀπερισκέπτως ἐπιχειρούντων τι
χωρὶς νάνηλωγίζουσι ὅτι θ' ἀπαιτήσῃ μεγάλας δαπάνας.

* (1) ⁷⁵⁷ Τὸν κόστ-σε ὁ κοῦκος ἀηδόν! - Ὁμοίως. Ἐπί κόπου καὶ δαπάνης δι' ἀνάξια
πράγματα.

κουβανῶ ~~Ἐπὶ χαρὰ σ θά κβανῶ νερό μέ τό κόσκινο. - εἰς τὸ παιδιά ὅταν μᾶς κάμουν
καμένα θέλημα.~~

κοῦκλα ⁷⁵⁸ Ἀπ' ὄξω κοῦκλα, καὶ ἀπό μέσα πανούκλα. - Ἐπί ὠραίων ἀλλ' ἀνηθίκων.

κουρεμένος ⁷⁵⁹ Πῆγε γιὰ μαλλί, καὶ ἦρτε κουρεμένος. - Ἐπί τῶν ζημιουμένων ἐκεῖ ὅπου
ἐπερίμεναν μέγα κέρδος. *κουρεμένος ἐπὶ τὸν χαλκὸν κατὰ τὸν ἔκρον αἶσα.*

κουτσαίνω (14) ⁷⁶⁰ Ηκαμήλα δέ κτσαίν! ἀπ' τ' αὐτί. - Διὰ μικρὰν ζημίαν τὴν ὅποιαν μᾶς
ἔκαμάν οἱ ἐχθροὶ μας. *ἀσχημάτων*

κουφός (30) ⁷⁶¹ Ὁ κφός τὰ ταιριάξ. - Ἐπί τῶν λάθος ἀντιλαμβανομένων τοὺς λόγους
τῶν ἄλλων.

* (Βωβός 2) ⁷⁶² Σωπάτε, περνάϊ ὁ κφός. - Ἐπί αἰφνηδίου σιωπῆς τῶν συνομιλούντων.

* ⁷⁶⁴ Στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα,
ὅσο θέλεις βρόντα. - Ἐπί ἀσυγκινήτων καὶ ἀφιλοτίμων.

* (16) ⁷⁶⁵ Κουφοῦ καμπάνα καὶ ἄν χτυπᾷς, τυφλό καὶ ἄν ὀρμηγεύης,
καὶ μεθυσμένο σάν κερνάς, ὅλα χαμένα τὰ χεῖς. - Ἐπί ματαιοπονίας.

κραίνω (12) ⁷⁶⁶ Ἐτραβά νά κάτσοι καὶ ἴσια νά κρίνσοι. - Ἄς φανῶμεν εἰλικρινεῖς.
ἀποκαίμενοι ὅτι ἴσοι καὶ ἴσοι ἔσονται ὑποκείμενοι. - Ὅταν εἰρησται εἰς ἄβελαιότατα.

κρεμῶ (13) ⁷⁶⁷ Κάθε πρόβατο, ἀπ' τὸ πατζάκι τ κρέμεται. - Ἐκαστος εἶναι ὑπεύθυνος διὰ
τὰς ἰδίας πράξεις.

* ⁷⁶⁹ Τὸν κρέμασαν τὰ χλιάρια. - Ἐφαγαν χωρὶς νά τὸν περιμεῖνουν.

κρύος (6) ⁷⁷⁰ Ὁ κρύος τό βαγμένο τί νά τὸν κάμ. - Ὁ πτωχός δέν δύναται νά βοηθήσῃ
τὸν ἐνδεῆ.

κρυφός (9) ⁷⁷¹ Ὁ κόσμος τὸ χεῖ σαμπα δουσοῦκέ κ' ἐμεῖς κρυφὸ καμάρ. - Ἐπί τῶν νομι-
ζόντων ὅτι εἶναι μυστικόν τὸ πασίγνωστον ἐλάττωμά τῶν.

κτσαίνω (17) ⁷⁷² Τοῦλε κτσαίν-νε, θά κτσανίμε κ' ἐμεῖς. - Θά συμμορφωθῶμεν μέ τὰς συνη-
θείας τῶν πολλῶν.

Κυριακί ⁷⁷³ Κυριακί ὁ γάμφο, καὶ ἐβουμάδα κυρία. *Κυρία ἐπὶ τῶν ἐπαλατιῶν
ἐβουμάδα κυρία. - Ἐπιπέσει μετὰ τὸν γάμον τὴν Κυριακί καὶ ἐπερόνιμα
τὸν ἐβουμάδα κυρία. - Ἐπιπέσει μετὰ τὸν γάμον τὴν ἐβουμάδα.*

776 κῶλος ⁽³⁵⁾ Εἶναι κῶλος καὶ βρακί. = στενοὶ φίλοι.

φ 777 Σά σέ βαστάϊ ὁ κῶλοϊ σ. = Ἄν τολμᾶς.

φ 778 Μιά πθαμή μακρία ἀπ' τὸ γῶλο μ, κι ὁ, τ θέλλ' ἄς εἶναι. - Ἐπὶ τῶν κατηγορουμένων τοὺς γείτονάς καὶ προτρεπόντων ^{ἡμῶν} νά παραπονεθῶμεν. Ἀπὸ τὸν ἐξῆς μύθον. Μιά βολά ρώτ-σανε τὸ Ναστραδίν Χότζα γιατί ^{θαγαίν'} στό κονάκ' νά παραπονεθῆ γιά τ γείτον' σα τ, που ^{διότι} μάθωνε τ κόσμου τὰ παλ' κάρια καὶ σιάζ' θανε. Κ' ἐκεῖνος μέτρησε μιὰ πθαμή ἀπ' τὸ γῶλο τ καὶ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια.

Λ

779 λαγός (23) ⁷⁷⁹ Λαγός πικέρ ἂν ἔτριβε, κακό τοῦ κεφαλοῦ τ. - Ἐπὶ τῶν προκαλούντων τὴν τιμωρίαν των.

φ (50) ⁷⁸⁰ Ὁ Τούρκος μέ τ' ἀμάξ πιάν' τὸ λαγό. - Ἐπὶ τῶν μὴ βιαζομένων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων των.

λαγίνα ⁷⁸¹ ⁷⁸¹ Τρε ἀδέρει τ λαγίνα τ. = εἶν' ἴσθασι, ἂν ἔρῃσιν. ^{ἔβαν μαρμὴ μωῖνα ἴσθασι τὸ δάγμα λι, εἰς}

λάδι (31) ⁷⁸² ⁷⁸² Ἐκεῖνος γοῦλο ἀπ' ἀπὸ τό, λάδ. - Ἐπὶ τῶν διαφευγόντων τὴν τιμωρίαν

λαιμός (6) ⁷⁸³ ⁷⁸³ Ἡ ἀμαρτία στό λαιμός σ. - Ἐπὶ τῶν ἐπιμενόντων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεως τὴν ὁποῖαν ἡμεῖς δὲν ἐγκρίνομεν.

λαός (10) ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁴ Φωνή λαοῦ, ὀργή θεοῦ. - Ἡ κατακραυγή τοῦ κόσμου φέρει ζημίαν.

λαφρύς (1) ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁵ Ζηγιάξ ἀπ' τς λαφριές. - εἶναι ἄφρων, ἡ παρομοίωσις ^{μέ} τὸ καντάρι.

λέγω (46) ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁶ Ἐγὼ σέ λέγω εἶμαι χαρούμεν, κ' ἐσύ μέ ρωτᾶς πόσα παιδιά ἔχω. - Ἐπὶ τῶν ἐρωτῶντων διὰ πράγματα αὐτονόητα.

" (174) ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁷ Τί σέ λέγω γά, καὶ τί μέ λές ἐσύ. - Ἐπὶ τῶν ἀπαντῶντων πρὶν ἀκούσουν ^{αὐτοῦ} τὴν ἐρώτησιν, ^{μὲ} ἀουναρμῶσις, ἢ παραποσύθην αὐτῶν.

" ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁸ Θά πῆς κ' ἓνα τραβοῦδ. - Ὁ ἀναγκασθῆς νά κάμης ὅτι σέ λέγουν.

" (Δήγημα 1) ⁷⁸⁹ ⁷⁸⁹ Καὶ τὸν ἄθελο μ θά τό πῶ. - Ἐπὶ ἀνεπιότου ἀδικίας, ἡ ὁποία ^{μῆς} μεγάλην μᾶς ἐπροξένησε πικρίαν.

" ⁷⁹⁰ ⁷⁹⁰ Ἐνα τό λέγω κι ἄλλονα μὴ ^{δὲ} λές, τό μαθ' ὁ κόσμος γοῦλος. - Ἐπὶ ἀκριτομύθων.

" (Θρίζω 9) ⁷⁹¹ ⁷⁹¹ Ἐγὼ τό σκύλο ἔλεγα, κι ὁ σκύλος τὴν οὐρά του. - Ἐπὶ τῶν ἀναθέτων τῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εἰς αὐτοὺς δοθείσης διαταγῆς εἰς ἄλλους.

" (28) ⁷⁹² ⁷⁹² Ἄς μέ λένε βοῖβοδίνα, κι ἄς φοφῶ ἀπὸ τῆ ^{θεῖνα}. - Διὰ τοὺς φωροπερήφανους.

" (56) ⁷⁹³ ⁷⁹³ Εἶπα ξεεῖπα. - Ἐπὶ τῶν μεταβαλλόντων γνώμην, καὶ ἀρνούμενων τὴν ἐκτέλεσιν υποσχέσεως.

" (64) ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁴ Εἶπ' ὁ γάδαρος τό ^{θετεινό} κεφάλα. = Ὁ χειρότερος κατηγορεῖ τὸν καλῦτερο

" (70) ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁵ Εἶπ' ὁ χέστις τό κλανιάρ, ^{ἔβγα} ὄξω καὶ βρωμᾶς. - Ὁμοίως.

" ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁶ Νά σέ πῆ τ παπᾶ τό χλιάρ. - Κατάρια (ἀντιλαβή) εἰς τοὺς ἐπιμένοντας νά τοὺς εἰποῦμε κάτι τὸ ὁποῖον θέλωμεν νά κρατήσωμεν μυστικόν, ^{ἢ ἀπιγοῦντας} ^{ἔκ} ^{δὲ} ^{πῶν} ^{ἔκ} ^{ἀρείου} ^{τα} ^{συζήτων} ^{μοστικῶν}.

" (83) ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁷ Ἐνα τό λέγω πεθερά, γιὰ νά τ' ἀκοῦϊ ἡ νύφ. - Ἐπὶ τῶν λαλούντων δι' ὑπαινεγμῶν.

" ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁸ Λέι ὁ, τ φτάξ κι ο, τ λάξ. - εἶναι φλύαρος.

λέγω ²⁹⁷ Πές με να μῆστό πῶ.-'Επί τῶν κατηγορούντων τινά ἀκριβῶς φιά τά ~~αὐτά~~ ^{ἀνὰ} σφάλματα, τὰ ὅποια ἔχουν οἱ ἴδιοι.

λείπω (37) ⁸⁰² Ὅλα τά χεῖ ἡ Ζαφειρίτσα, μόν ὁ φέρετζες τῆς λείπ.-Γιά κείνους πού ἐνώ ἔχουν πολλές ἐλλείψεις ἀντί να συμπληρῶσουν αὐτάς, κάμνουν κατί πού καί ἂν ἔλειπε δέν τὸ ἔπειραζε. *Δίχτα μου ἡ φαιρημα: εἶπα γάρ με μόν αὐτό μου γαί.*

(16) ⁸⁰³ Λείπ ὁ Μάρτς ἀπ' τῆ Σαρακοστή;-Διά τοὺς πάντοτε παρευρίσκομένους εἰς τὰ πανηγύρια, τὰς διασκεδάσεις ἢ τὰς φιλονεικίας.

Γοῦλα τὰ χμε, μόν αὐτό μᾶς λείπ.-'Επί τῶν ἐπιζητούντων τὰ περιττά, ἐνώ στεροῦνται τῶν ἀπαραίτητων.

λέλεθας ⁸⁰⁴ Ὁ λέλεθας μέ τό λάκ λάκ περναῖ, τό φαιρό τ.-Γιά κείνους πού περνοῦν τόν καιρόν τῶν με λόγια καί ὄνειρα ἀντί να ἐργάζωνται, πρὸς ἐφαρμογήν τῶν σχεδίων των.

804 Ὁ λέλεθας ἔχει σῶβαρο καί τό ἀηδόνι φωνίτσα.-'Οτι οἱ μικροὶ ἔχουν πολ- λάκις χαρίσματα τὰ ὅποια δέν ἔχουν οἱ μεγάλοι.

ληγορίτσα ⁸⁰⁵ Ληγορίτσα, καί σκατίτσα.-'Επί τῶν ἐκτελούντων τὰ ἔργα τῶν ταχέως, ἐλλ' ὄχι μετὰ τῆς δεούσης τελειότητος καί καθαριότητος. *Ἐπὶ ἀποστάτου ἐφαρμογῶν σχεδίου.*

λόγος (87) ⁸⁰⁶ Μεγάλε βούκα νά φᾶς, μεγάλο λόγο νά μῆ θῆς.-'Επί τῶν μεγαλαυχούντων.-'Ο λαός πιστεύει κατὰ τό εὐαγγελικόν ῥητόν ὅτι "'Ο θεός υπερηφάνους ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δέ δίδωσι χάριν".

807 Ὁ γλυκός ὁ λόγος βγάξ τό φιδ ἀπ' τῆ φρούπα.-'Οτι ὁ γλυκὺς λόγος πραΐνει θυμόν. Γιά κείνους πού εἶναι γλυκομίλητοι, καί καταφέρνουν ως ἐκ τούτου εὐκόλως τὰς ὑποθέσεις των.

809 Ὁ λόγος φέρνει τό λόγρ, ἢ ὁ λόγος τό λόγο ἀνοῖ.-'Ο λόγος σου μοῦ ὑπε- θυμίζει περασμένον τι γεγονός. (Συνειρμός φιδεῶν).

810 ⁸¹⁰ Λόγια τῆς παραβάνας.-'Ανοησίες. *Ἐπὶ φραβὰς καὶ ἄλλα σκεῖνται.- Συμβουή εἰς ἀκρι- τομύθους.*

(138) ⁸¹¹ Ὁ Μανώλης μέ τά λόγια, κάμνε ἀνώγεια καί κατώγεια.-'Επί τῶν περιοριζομένων εἰς λόγους καί ὄχι εἰς πράξεις.

(186) ⁸¹² Τά πολλά τά λόγια εἶναι φτώχεια.-'Επί φλυάρων.

(191) ⁸¹³ Τέτοια ὦρα, τέτοια λόγια.-'Υπό τοιοῦτους ὄρους τόσον καλόν δύναται νά γίνῃ.

(129) ⁸¹⁴ Ἡ λέξι ὁ λόγος, ἢ τό φέρν' ὁ λόγος.-'Σύμφωνα μέ τὴν παροιμίαν μέ τό λόγιον

(5) ⁸¹⁵ Ἀλλα λόγια ν' ἀγαπιούμαστε.-'Μὴ ἀναφέρης παλαιάς δυνέξεις ἢ παλαιάς ἀπαι- τήσεις σου, *ὅταν ἀναφέρῃς θεμα ἄμεγας, καὶ ἄλλες.*

λουτρό (1) ⁸¹⁶ Τόν ἄφκε στά κρύα τοῦ λουτροῦ.-'Τόν ἐγκατέλειψε παρά πᾶσαν προσδοκίαν. *ἔμεινε καὶ τὸ ἄφκε σῆρο.*

λύκος (69) ⁸¹⁷ Ὁ λύκος τῆ φρίχα τ τν ἀλλάζ, τό χούι, τ δέ δ' ἀλλάζ.-'Επί τῶν ἀνεπιδέ- κτων μεταβολῆς.

(60) ⁸¹⁸ Ὁ λύκος στν ἀναβουπούλα χαίρεται.-'Ο κακός εἰς ὦρας συγχύσεως τῶν ἄλλων ἐνεργεῖ.

819 Ὁ λύκος ἐπνιά χρόνια παγαίνε καί μρίζ τό σῶπο πᾶφαγε τό γαδούρ.-'Ο ἐπιτυχῶν ἐκτακτον κέρδος ἐκ τινος ἐπιχειρήσεως, πάντοτε προσπαθεῖ νά ἐπιτύχη καί πάλιν ὁμοίαν ἐπιχειρήσιν.

~~λύκος ὁ λύκος ἅμα γέρσῃ, γίνεται στή σκυλιά μασκαράς. Ὁ γέρων δὲν δύναται
πλέον νά ἐπιβληθῇ.
Ἦναι δὲ γέρων οἱ γέροντες, καί οἱ δύσλοχοι οἱ κρόνοι
να σοῦ ὁ γέρων μετ' ἄλλου, μετ' ὁ μόνος μετ' ἄλλου. - Χαρακτηριστικὸν δὲ τῆς
μασκαρίας εἶναι τὸ ἀναγκασθῆναι νά ἀποποιήσῃ τὸν εἰσχυρὸν ἢ νά ἀναγκασθῆ
μετ' ἀπορροῦντος οἰκιστοῦ.~~

M

μαζώνω (16) ⁸²¹ Μάζωνε κι ἄς εἶν' καί ρῶγες. - Ἐπί τῶν περιφρονούντων τὰς μικρὰς οἰ-
κονομίας.

μαθαίνω (59) ⁸²² Μαθμένα τὰ βουνά στὰ χιόνια. = Δέν μᾶς φοβίζουσι αἱ δυσκολίαι.
⁸²² Τονε μάζωξε τὰ λοφία τ. = Περιώρισε τὴν ἐλευθερίαν του.
⁸²² Ἦναι δὲ γέρων οἱ γέροντες, καί οἱ δύσλοχοι οἱ κρόνοι
να σοῦ ὁ γέρων μετ' ἄλλου, μετ' ὁ μόνος μετ' ἄλλου. - Χαρακτηριστικὸν δὲ τῆς
μασκαρίας εἶναι τὸ ἀναγκασθῆναι νά ἀποποιήσῃ τὸν εἰσχυρὸν ἢ νά ἀναγκασθῆ
μετ' ἀπορροῦντος οἰκιστοῦ.

⁸²⁵ (67) Μ' ὅποιον δάσκαλο καθίης, τέτοια γράμματα μαθαίνεις. = Κατὰ τοὺς ἀνθρώπους
πού συναναστρέφεται ἐπηρεάζεται ὁ χαρακτήρ σου.

⁸²⁶ (121) Τώρα στὰ γεράματα, μάθε γέρο, γράμματα. - Ἐπί τῶν προσπαθούντων ν' ἀποκτήσουν ἐν ἡλικίᾳ
ἡλικία γνῶσεις, ἢ ἔκτακτα.

μαλλιά (29) ⁸²⁷ Μακρὰ μαλλιά καί κωστή γνῶσι. - Ἐπί ἀνοήτων γυναικῶν.

⁸²⁸ (22) Σά τς παλαβῆς τὰ μαλλιά. - Ἐπί περιπλεγμένων πραγμάτων.

⁸²⁹ (2) Γένεκανε μαλλιά κβάρια. = Περιῆλθον εἰς φιλονεικίας.

⁸³⁰ Πιάσ' τὸ βασιδιάρ' βγάνετὰ μαλλιά δ. - Ἐπί τῶν προσπαθούντων νά πάρουν
ὅπτι δέν ἔχει ὁ ἄλλος.

μαλώνω (23) ⁸³¹ Δαρτεῖτε καί μὴ μαλώνετε. - Ἐπί τῶν φιλονεικούντων καί θορυβούντων.

μάμ ⁸³² Μάμ καί νάν. = Φαγητό καί ὕπνο. Ἐπί ὄκητῶν καί ἐπί τῶν κοιμημένων ἐνω-
ρίς.

μάννα (13) ⁸³³ Διές τ μάννα πάρ τ γόρ. - Ἐπί ὁμοιότητος συγγενῶν. Ἀπό τὴν διαγωγὴν
τῆς μητρὸς δύνασαι νά κρίνης τί θά εἶναι καί ἡ κόρη.

⁸³⁴ (48) Κατὰ μάννα κατὰ κῦρ, κάμανε καί γιὸ Σαφεῖρ. - Κατὰ τοὺς γονεῖς καί τὰ τέκνα.

⁸³⁵ Γούλε τ μάννα μ γέρυνε. - Ὅλοι τὸ ἑαυτῶν συμφέρον ζητοῦν.

Μάρτης (47) ⁸³⁶ Μάρτς
γδάρτς
παλουκοκάφτς
κι ὀλορτοχέστς. - Διὰ τὰ ἐξαφνικά κρύα τοῦ Μάρτη.

⁸³⁷ Πορδοῦσκες, κλανοῦσκες, τὸ Μάρτ νυχτεροῦσκες. - Γιά κείνους πού ἀποφασίζουν νά κάμουν τι, ἀφοῦ
παρέλθη ὁ πρὸς τοῦτο καιρὸς.

⁸³⁸ (89) Πρίτς Μάρτ, καλοκαίρ. = Ἦλθε τὸ καλοκαίρι μετὰ τὸν Μάρτην.

⁸³⁹ (21α) Τέλασ' ὁ Μάρτς. - Ἐπί τῶν σκυθρωπῶν, ὅταν κάποτε γελάσουν.

μαρτυρῶ (3) ⁸⁴⁰ Κ' κιά ἔφαγε καί κ' κιά μαρτυράϊ. - Εὐρίσκεται ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ὑποθέσεως.

μασκαράς ⁸⁴¹ Εἶναι μασκαράς μετ' ὁ πούπλο. = Ἄξιός νά πομπευθῆ καί νά στολισθῆ μετ'
πούπουλα διὰ τὴν ἀναισχυντίαν του.

μάτι ⁸⁴² Σά δέ θάϊε τς ἀλεποῦς τὸ μάτ. - Ἐάν δέν ἔχη χρήματα δέν ἀποκρίνεται.
⁸⁴² Ἦναι δὲ γέρων οἱ γέροντες, καί οἱ δύσλοχοι οἱ κρόνοι
να σοῦ ὁ γέρων μετ' ἄλλου, μετ' ὁ μόνος μετ' ἄλλου. - Χαρακτηριστικὸν δὲ τῆς
μασκαρίας εἶναι τὸ ἀναγκασθῆναι νά ἀποποιήσῃ τὸν εἰσχυρὸν ἢ νά ἀναγκασθῆ
μετ' ἀπορροῦντος οἰκιστοῦ.

872
μοναχός (27) Οἱ πολλοὶ θέλνε πολλά κι ὁ μοναχός ἀπό γούλα. = Ἐπί πενομένων.

873
* (29) Ὁ λύκος ἔχε χοσφό λαιμό, γιατί κ'έταζ τή δλειά τ μοναχός τ. - "Οτι
ἕκαστος πρέπει νά ἐπιμελεῖται τῶν ἔργων του ἰδίαις χερσί.

~~μωσκοκύδωνο καθανείς τό πόρδο τ, μωσκοκύδωνο τονε θαρρεῖ. "ἕκαστος παραβλέπει
τά ἴδια σφάλματα.~~

874
μπαρούτι (1) Ἐφαγε τό μπαρούτ μέ τ φούχτα. = Ἐἶναι τέλειος γνώστης τοῦ πράγματος
μπάλωμα γὰ εἶναι θάλωμα, νά τό ξλόις. - Ἐπί ἠθικοῦ παραπτώματος.

875
μπεταβά (χάρισμα 8) Μπεταβά ζύδ, μέλ' φαίνεται. - Διά τούς ὑπερβολικῶς χαίροντας
διά μηδαμινά δῶρα.

876
μφοῦ I2 Πότ ὁ Γιάννης δέ ἄρετ,
πότ' ὁ κῶλος τ τόν πονεῖ. - Ἐπί φιλασθένων.

879
μυαλό (24) Τά μυαλά σ καί μιά λύρα,
καί τ θογιατζή ὁ κούπανος. - Ἐπί τῶσ μή σκεπτομένων ὀρθῶς.

880
μυῖγα (6) Ὅποιος ἔχε τ μυῖγα, σκιάζεται. - Ἐπί ἐνόχων, εὐκόλως προουμένων, μέγος ἀ-
μοίωσινα γένεαι πορὸς ἢ τῶν ὀσπ' τοῦ σπαιματος, ὅσων τῶν ἴσων ἔσχησαν ἀπὸ τῶν μυῖγας.

* (9) Μικρό πρᾶμα εἶναι ἡ μυῖγα, ἀμά φέρνει ἀναγούλα. - Ἐπί τῶν ἀφηφούντων
τά μικρά σφάλματα καί μὴ ἐπιμενόντων εἰς τὰς λεπτομερείας ἐνός ἔργου

882
μύλος (28a) Ὁ καλός ὁ μύλος, ἀπό γούλ' ἀλέθ. - Ἐπί νέων ἐσθιόντων πᾶν εἶδος φαγη
τοῦ χωρίς στομαχικὴν διατάραξιν.

893
μυρίζω Δέ μύρσα τό δάχλο μ. - Ἐπί τῶν παραπονομένων ὅτι δέν ἐκάνανε ἐκεῖνο
πού ἐπιθυμοῦσαν, ἀν καί δέν μᾶς τό εἶπαν.

* 894 Μοῖνε τῶ θρωμνα. = Ἐκείνην τῶν ἐπινοῶν τῶ ἀδύναμιαν τῶν
μύτη (16) Ἡ μύτ τ νά πέσ, δέ θά σκῦ νά τυε πάρ. - Ἐπί ἀλλαζόντων

896 Κοιτῆσαι ἢ μύτ τ. ἢ ἔλαιε ἢ μύτ τ. ἢ ἔλαιε μύτ τ. ἢ ἔλαιε μύτ τ.
900 Πολύ σήκωσε τ μύτ τ. = Ἐπερηφανεύθη.

" (6) Ἐπὸ τ μύτ τ ζύδια θά τά βγάνω. = θά τόν ἐκδικηθῶ.

" 899 Θαρρεῖς κι ἔπεσ' ἀπ' τή μύτ τ. - Ἐπί τέκνων ὁμοιάζοντος πολὺ τόν ἕτερον
τῶν γονέων τῶν.

" 900 Ἀπ' τ μύτ νά τόν πιᾶις, θά σκάσ. - Ἐπί ἀνθρώπου λίαν στενοχωρημένου.

* 901 Δέ σέ εἶπανε τ μύτ σ στραβή. - Ἐπί δυσαρστημένων, ἄνω ἀποχρόντος πορῶν.
μύλος 902 Τονε σήκωνε τό μύλο. = Ἐπεστήριξε τούς λόγους του. Τον ἐμπαυρνε.

N

903
νερό (12) Ἐβανε τό νερό στ' αὐλάκ. = Ἐκανόνισε τήν ἐργασίαν του ἐπιτυχῶς.

" (18) Ἐκαμε μιά τρύπα στό νερό. = Ἐἰς μάτην ἐκοπίασε. Ἀπέτυχε τελείως.

" 905 Ἐδωκε θρόμο τό νερό ἀπ' κάτ στ' ἄχερο. - Ἐπί πονηρῶν κρυφίως διαβαλόν-
των ἐκείνους εἰς τούς ὁποίους προσποιοῦνται τόν φίλον.

906
νηστεύω. Νηστεῖ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ γιατί δέν ἔχε νά φάγ'. Ἐπί τῶν ἐξα ἀνάγκης
ποιούντων τι, καί ὄχι ἐκ πεποιθήσεως.

907
νηστικός (5) Νηστική ἀρκούδα, δέ χορέβ. - Ὁ ἐργάτης πρέπει νά τροφοδοτηθῆ καλῶς
διά νά ἐργασθῆ καλῶς. Διά τούς βελήτας ὀρεσῶν ὑποβύσεων.

νοικοκύρης (149) ⁹⁰ Όσα ξέρ' ο νοικοκύρης, δέ τ'ά ξέρ' ο κόσμος γούλος. - Ο άμέσως ένδν-
αφερόμενος, ξεύρει τήν υπόθεσίν του καλλίτερα από κάθε άλλον.

νοῦς (κεφάλι 85α) ⁹¹⁰ Πῆρ' ὁ νοῦς τ' ἀγέρα. = 'Επί τῶν ὑψηλοφρονούντων.

" (γλῶσσα 54) ⁹¹¹ Μέσ' στό νοῦ μ' γλ'ρίζ. - 'Όταν προσπαθοῦμεν νά ένθυμηθῶμεν τι, αλλά δέν τό κατορθώνομεν.

" (γνώση 17) ⁹¹² Μέ τό νοῦ ἤυραν καί τό θεγό. - 'Ότι πάντα ἐφικτά εἰς τοῦς μετά περι-
σκέψεως ἐνεργούντας.

⁹¹³ Δέ φτάν' ὁ νοῦς τ. - Εἶναι ὑπέρ τās διανοητικās του δυνάμεις.

νύφ (16) ⁹¹⁴ Ἡ νύφ ὅσῃ γυννιέται τῇ θεθερά τς μοιάζ. - 'Επί ὁμοίων συνεργαζομένων.

⁹¹⁶ Δούρ ἀραθατζῆ, νά κατρήσ ἡ νύφ. - Εἰρωνικῶς ἐπί τῶν ἀξιούντων νά τοῦς περιμέ-
νωμεν. *δὴν καίτοι σου γυλιῶν τε εἰς ἀνατάξην αἴραν.*

" (52) ⁹¹⁷ τ' κάρ ἡ νύφ στό παστό. - 'Επί συμφωνίας μή ἐκτελεσθεσεσίσης.

νύχι (17) ⁹¹⁸ Τετράδη καί Παρασκευή, τ'ά νύχια σου μήν κόφτης,
τήν Κυριακή μή λούγειςαι, σάν θέλης νά προκόψης. - Δημῶδης δεισιδαιμονία.

νύχτα (βλέπω 88α) ⁹¹⁹ Ὅποιος τῇ νύχτα περπατεῖ,
καί λάσπες καί σκατά πατεῖ. - 'Ο ἀπερισκέπτως φερόμενος, ζημιούται

" (46) ⁹²⁰ Τς νύχτας τῇ δλειά τνε γλέπῃ ἡ μέρα καί γελαῖ. - 'Επί νυκτερινῆς ἐργασίας

~~ξεκαπίστρωτος~~ ~~Γαδούρ ξεκαπίστρωτο~~ - ~~'Επί ἀνατέων καί ἀδακρίτων.~~

ξένος (155) ⁹²¹ Σέ ξένο θῶλο ἑκατό ξλιές εἶναι τίποτα. - 'Η ξένη λύπη δέν μᾶς κάμνει κά
μεγάλην έντύπωσιν.

" (160) ⁹²² Σέ ξένο φαγί, πικέρ μή γένεσαι. - Μή ἀναμιγνύεσαι ἀπρόσκλητος εἰς ξένας
υποθέσεις.

" (10) ⁹²³ Δυό γάιδαροῦ μαλλῶνανε σέ ξένη ἀχερώνα. - 'Επί τῶν θορυβούντων εἰς ξένην
κατοικίαν.

" (83) ⁹²⁴ Ξένος πόνος, ξεγάδρμα. - 'Ο ξένος πόνος πολύ ὀλίγην αὔθησιν μᾶς ἐμποιεῖ.

" (41β) ⁹²⁵ Μέ ξένα κόλβα μνημονεύεται. - Προσπαθεῖ νά ἐμφανίση τās ὑπηρεσίας τῶν
ἄλλων, ὡς ἰδικās του.

ξεπέφτω (11) ⁹²⁶ Τό βουβαλί, ὅσο καί νά ξεπέσ, πάλε βουβαλίλα μρίζ. - 'Ο εὐγενῆς καί
ἄν πτωχεύσῃ πάλιν εὐγενῶς φέρεται.

ξέρω ⁹²⁸ Ἀς πᾶ νά λέξῃ ὁ κόσμος, ἐσύ ἐκεῖνω πού ξέρς. - Μή παρασύρεσαι ἀπό τήν γνώ-
μην τῶν πολλῶν.

" (νύφη 40) ⁹²⁹ Ὁξέ ὅπως ξεύρεις,
ἄλλ' ὅπως εὔρης. - 'Ότι πρέπει ν' ἀρκεῖσαι εἰς τό ἐφικτόν. 'Επί τῶν
ἐχόντων μεγάλας ἀπαιτήσεις ὅταν ξενίζονται ὑπ' ἄλλων.

" (109) ⁹³⁰ Τό ξέρ κι ὁ παποῦξ ἱμ. 'Επί τῶν προσπαθούντων νά κερδήσουν εἰς τό παι-
χνίδι παραβαίνοντες τοῦς παραδεδεγμένους ὄρους αὐτοῦ.

" (δίνω 23α) ⁹³¹ Τό καλό τό παλημάρ, ξέρεῖ κι ἄλλο μονοπάτ. - 'Επί τῶν εὐκόλως μηχανευομέ-
νων νέαν διέξοδον ἀπό τās δυσκολίας των. *ἔπειτα, πῶς ἔχοντες γράσει ἀπ' αὐτὰ ὅσα
ξέρ ἡ Κωσμάρα νά φησὶ εἰς αἶνα, καί πομπῶν τῶν μέλων.*

~~πατρὸς τῶν τῶν τῶν
πατρὸς τῶν τῶν τῶν. - Ἐπὶ ἀσχημῶν νεανίδων εὐκόλως τυφνευομένων διὰ
τῆς κρυφοῦρας τραχύματος.~~

- 922 (21) τὶά μικρός, μικρός παντρέφου,
γὶά μικρός καλογερέφου. - Ἐπὶ τῶν παρακαίρως ἐνεργούντων.
- 923 (15) Ἥλιος καὶ χιόνις,
πατρεύς οἱ ἀπλοῦ.
Ἥλιος καὶ βροχή,
πατρεύς οἱ φτωχοί. - Ὅτι οἱ πτωχοὶ τυφνεύονται τὸ καλοκαίρι οἱ δὲ πλούσιοι καὶ τὸν χειμῶνα.

παντρεία 924 Ἄκόμα δὲ ξεστίκνισε, καὶ πατρεία γυρεύει. - Ἐπὶ τῶν προῶρως ἐπιδιδόμενων εἰς ἐρωτικές σχέσεις.

παπᾶς (82) 925 Παπᾶ παιδί, διαβόλ ἄγόνι. - Ἐπὶ ἀναισχύντων τέκνων ἐξ εὐσεβῶν γονέων.
" (78) 926 τὸ νά γελάις τὸ νίβεσαι, μόνε παπᾶ νά γελάις, παπᾶς δὲ γένεσαι. - Ἐπὶ τῶν λοιδορούντων τοὺς ἄλλους.

" 927 - Καὶ παπᾶς γένηκες ἄρῃα; - Ἐτσι τὸ φερε ἡ κατᾶρα. - Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνάγκης ἐπαγγελομένων τι.

" 928 Μὴ μὲ πῆς Παπακωμένο,
Νά μ σε πῶ Παπαχεμένο. - Ἐπὶ ὑβριστῶν δυσανασχετούντων ὅταν ὑβρισθοῦν
" Ἄν εἶσαι καὶ παπᾶς, μὲ τὸν ἀρά σ
μὲ τὸν ἀράδα σ θά πᾶς. - Ἐπὶ τῶν προσπαθούντων νά ἐξαιρεθοῦν τῶν γενικῶν μέτρων τῆς κοινωνίας.

" 929 Ὁ παπᾶς ὄλω θροστά εὐλογαί τὸ γένια τ. - Ἐκαστος πρῶτον φροντίζει διὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον.

" 930 Ὁ παπᾶς γιὰ τὸ λειτουργεῖς κὶ ἡ κάτα γιὰ τὰ φάρια πούχσανε τὸ σπῆ
σε βῆσιν τῶν ἀσθενούντων καὶ τὰ ἀναγκαϊότερα καὶ ἀπαραίτητα διὰ τὰς
ἐξουσίας τῶν ἰατρῶν.

" (28) 931 Ἡ παπᾶς, παπᾶς, ἡ ζευγάς, ζευγάς. - Διὰ τοὺς τὰ πάντα ἐπαγγελομένους καὶ μηδὲν τελειῶς ἐπισταμένους.

παράς (17) 932 Με τὸ παρά μ,
γὰρ καὶ τ θερά μ. - Ἐπὶ τῶν μὴ ζητούντων τίποτε ὡς χάριν. Καὶ ἐπὶ τῶν τὰ πάντα κατορθούντων διὰ τοῦ χρήματος.

παραπονιάρης 933 (1) Δὲ εἶμαι γλιάρς,
εἶμαι παραπονιάρς. - Ἐπὶ τῶν παραπονουμένων διὰ τὴν κατάστασίν των.

παρηγοριά (3) 934 Παρηγοριά στὸν ἄρρωστο ὡς πού νά βγῆ ἡ ψυχὴ τ. - Ἐπὶ θεραπειᾶς ἀνιατῶν, καὶ ἐπὶ βοηθείας ἢ ὁποῖα δὲν μεταβάλλει τὴν ἀπελπιστικήν κατάστασιν τοῦ βοηθουμένου.

Πάσχα (6) 935 Καπὼς μοιάζνε τὰ κ' κιά, νέ φέτο νέ τοῦ χρόν Πασκαλιά. - Ἐπὶ τῶν ματαίας τρεφόντων ἐλπίδας.

πάστρα 936 Ἡ πάστρα εἶναι μσὴ ἀρκοθιά. - εἶναι πλοῦτος ἢ καθαριότης.

πατῶ (7) 937 Πάτ-σε σι ἄιτα. - Εἰρωνικῶς ἐπὶ τῶν ποιούτων κακὴν ἐκλογὴν.

" (9) 938 τὸ φίδ σά δὲ τὸ πατιῦς τν ὄρά τ, δὲ σὲ δαγάνι. - Ἐπὶ τῶν ἀπερισκέπτως ἐνοχλούντων τοὺς κακοὺς καὶ ζημιουμένων.

πεθαίνω (31) ⁹⁸⁹ Σά θεθάνω κι ύστατα, στάχι καί κορνιαχτός νά γέν-νε. - 'Επί πραγμά-
των ἀεταφόρων πρὸς ἡμᾶς ⁹⁹⁰ ~~σο μένοντος~~ ^{ἐπιμένοντος}.
πεινασμένος (32) ⁹⁹⁰ πεινασμένος γλέπ ψωμιά, κι ὁ διψασμένος βρύσες,
γλέπει κι ὁ ἀξυπόλυτος παπούτσια μέ τίς μύτες. - Οτι ἕκαστος ἐ-
κείνο πού ἐπιθυμεῖ νομίζει ὅπι βλέπει εἰς τό ὄνειρόν του.

πεκμέζι ⁹⁹² Τόν πῆραν τά πεκμέζια. - Τόν ἐπλήγωσαν εἰς τήν κεφαλήν.

πέντε (3) ⁹⁹³ Πέντε δέκα τήν ἡμέρα, κι ἑκατό τήν ἐβδομάδα. - 'Επί τῶν ἀναρμόστως λα-
λούντων, ὡς τό παιδί τοῦ παραμυθιοῦ.

⁹⁹⁴ Τόν ἔκαμε πέθε παραδειοῦ. = Τόν ἐξύβρισε ἢ ἀπεκάλυψε τά αἶσχη του. *τον ἔβρω-*

περασμένα (4) ⁹⁹⁵ Τά περασμένα,
⁹⁹⁶ ξεχασμένα. - 'Επί τῶν ἀναξεδόντων παλαιά πάθη, ἢ *παρὰ τοῦ χρόνου ἀποχρησθέντα*

πέρνω ⁹⁹⁶ ἄφοῦ μᾶς χρουστάνε, πέρν-νε καί τά βόδια μας. - 'Επί τῶν ἀδίξως ὑφισταμέ-
νων ζημίας, ἀντί ὠφελειῶν.

⁹⁹⁷ Ἄπ τό στόμα μ τό πῆρες. = Ἐγώ θά τό ἔλεγα καί ⁹⁹⁸ ~~θελίτες~~ ^{θέλεις} σὺ.

περήφανος ⁹⁹⁸ θαλομαθμένο, μὴ φονε λές περήφανο. - Μὴ κατηγορεῖ τόν ἐπιθυμοῦντα τά
καλά, ἂν κατ' ἄδεν δύναται νά τ' ἀποκτήσῃ.

πέρυσσι (8) ⁹⁹⁹ Κάθε πέρς καί καλύτερα. = Τό παρελθόν πάντοτε φαίνεται καλύτερον τοῦ πα-
ρόντος. Ἐπί δυσπραγίας.

(14) ¹⁰⁰⁰ Πέρς κόψο ὁ λαγός, φέτο βράσιον. - 'Επί παλαιᾶς ὑποθέσεως παρουσιαζομένης
ὡς νέας.

(19) ¹⁰⁰¹ Πέρς πορπάτγε, φέτος ἀρκουδί. - 'Επί ὀπισθοδρομίσεως ἐρ γασιῶν, ἢ *ἀπὸ πάλαι*

πέτρα (24) ¹⁰⁰² Πέτρα πού κίλαῖ μαλλί δέ πιάνε. - Ὁ μὴ ἐπιμένων εἰς τήν ἐκτέλεσιν ἑνός
ἔργου δέν δύναται νά ἐπιτύχῃ.

(30) ¹⁰⁰³ Ὅποια πέτρα νά σκάψς, ἂπ' κατ' ἄθά τόν εἴρηξ. - 'Επί τοῦ παρακαλουθοῦντος
τά πάντα, καί γνωρίζοντος πᾶσαν πτυχὴν τῶν συμφερόντων του.

¹⁰⁰⁴ Ἡ πέτρα στό στόπο τς εἶναι βαρειά. - Ἐκαστος ἔχει περισσοτέραν ὑπόληψιν
ἐκεῖ πού τόν γνωρίζουν, ὅπως εἰς τήν πατρίδα του.

¹⁰⁰⁵ Πέτρα ἔρξε πίσω τ. = Ἐφυγε μέ σκοπόν νά μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον.

πέφτω/007 Ἐπεσε ὄξω. = Ἠπατήθη εἰς τοὺς ὑπολογισμούς του καί ἐζημιώθη.

¹⁰⁰⁷ Ἐτς πᾶπεσε δέ εἶναι νά σκωθῇ, νέ φέτο νέ τοῦ χρόν. - 'Επί τῶν καιρίως ζη-
μιωθέντων ἢ βαρέως νοσοῦντων.

¹⁰⁰⁸ Θά πέσω μέσ στή θάλασσα, νά πλέξω σά σκεπάρνι. - Γιά κείνους πού προσπα-
θοῦν τήν ἐκτέλεσιν ἔργων ἀνωτέρων τῶν δυνάμεών των.

(23) ¹⁰⁰⁹ Ποῦ θά πέσ, τ' ἀπίδ; - Ἀπ' κατ' σην ἀπιδιά. = 'Επί τῶν φυσικῶν συνεπειῶν.

πετώ ¹⁰¹⁰ Μ' ἄλλνοῦ φτερά πετάι. - 'Επί τῶν ἐνεργούντων τῇ ὑποστηρίξει ἄλλων.
πηδῶ (11) ¹⁰¹¹ Ὅποιος πδάι πολλά παλούκια, θαινέ κι ἕνα μέσ στό πῶλο τ. - 'Επί παρατόλ-
μῶν ἐπιχειρήσεων καταληγούσων εἰς ζημίαν.

πιάνω (25) ¹⁰¹² Τόν ἔπιασε στά πράσα. - Συνελήφθη ἐπ' αὐτοφόρω.

¹⁰¹⁵ Τόν ἔπιασ' ἀπ' τό γιακά. = Ἀνεκάλυψε τό σφάλμα του. Τόν συνέλαβε καί ἐπιμέ-
νει εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του.

1017 (45) πιάνω (40) Πιάσ' τό θυφλό, βγάν τά μάτια τ.-'Επί τῶν δανειζόντων εἰς ἀναξιοχρέ-
ους ἀνθρώπους, = Οὐκ ἂν γὰρ παρὰ τοῦ μὲ ἔχοντος.

1018 πίκρα Γούλες οἱ πίκρες, πίκρες, καί τ' ἄφροῦ μ ὁ θάνατος.-'Επί τῶν ἀδιαφορούν-
των διὰ τὰς συμφοράς τῶν συγγενῶν των, καί ἐπὶ πραγμάτων τὰ ὅποια μᾶς
εἶναι ἀδιάφορα. Ὑπόκειται ὁ μῦθος ὅτι: Μιά βολά φόφσε ἡ ἀγελάδια μιανῆς
γῆναίικας, ὕστατα χάλασανε τὰ σιλῆκια τς, καί ἡ κλώκα τς κλῦβιασε τ' αὐγά
τς, κι ὄλω πῖσ πέθανε κι ὁ ἄφρας τς. Ἦρτανε οἱ γῆτόνισσες καί σφενεῖς,
νά τνε ἀρηγορίσ'νε κι αὐτήν εἶπε αὐτό τό λόγο. Κι ὄσα τνε ρώτ'σανε
τί θέλ'νά πῆ μ' αὐτό, ἀποκρίθηκε: "Ἄφρα πέρνω κι ἄλλονα τώρα κιόλας, σά
θέλω ἀμά βόδ κι ἀγελάδ ἀπό πού;"

1019 πινακιάτικο θά μέ κόψ τό πνακιάτικο.-Ἔθ παύση νά μέ ὑποστηρίξῃ. 'Επί τῶν ἀπει-
λούντων ὅτι θά διακόψουν τήν ὑποστήριξιν των ἥτις εἶναι μηδαμινή.

1020 πιπέρι (10) Σέ κάθε λόγο πιπέρ γένεται.-'Επί τῶν ἀπροσκήτως ἀναμειγνυομένων
εἰς τὰς συζητήσεις των ἄλλων. *Ἐπιπείσει εἰς τοῖς συζητήσας ὅτι καί ὅτι
ὅτι ὅτι εἶναι μὲ ἀπό τῶν ἄλλων.*

1021 πίσω (7) "Ὄξω πῖσ' βρίζνε καί τό βασιλέ".-'Επί τῶν κατηγορούγτων μέν, οὐχί ὅμως
κατά πρόσωπον, καί εἶσι τῶν ἀποδοκιμαζόντων καί τῶν ἀποδοκιμαζομένων.

1022 πίττα (27) Πέσε πίττα μά σέ φάγω.-'Επί τῶν περιμενόντων τὰ πάντα ἔτοιμα.

1023 πίττα (27) Καί τό σκεῖ θραῖ μερτικό ἀπ' ἡ βίττα.-Ἐὰ μινους τοῖ ἐξοίφουν ἑαυτοῖς ὅτι εἶναι νά
1024 Φάγε πίττα,
1025 κι ἄλλοῦ κοίτα.-Δέξου τὰς περιποιήσεις μας, ἀλλά μή ἔλπιζε καταφατι-
κήν ἀπάντησιν. Εἰς τοῦς κατά τήν ἀπόρριψιν προτάσεως γάμου. Εἰρωνικῶς

1026 πλένω Πῆρε τά πλυμένα τ καί τ ἄπλυτα τ, καί κᾶ.-'Επί τῶν ἀποτυχόντων εἰς τὰς
προσπαθείας των, καί ἀποδοκιμαζόντων καί ἀποδοκιμαζομένων.

1027 πνίγομαι Θέλω νά πνιγῶ, καί φοβοῦμαι τό ρέμα.-'Επί τῶν ἀπειλούντων ὅτι θά ἀπο-
θάνουν ἐνῶ εἶναι εἰς ἀκρον φιλόζωσι. Ὑπόκειται ὁ ἐξῆς μῦθος: Μιά γριᾶ
βαρέθηκε τὰ καταφρόνια τς νύφτις καί πῆγε νά πνιγῆ στό ρέμα. Ἐβγανε τὰ
φελάρια τς, σήκωσε καί τὰ φστάνια τς καί ἔθηκε στυν ἀκρίτσαι. Ἐνας περα-
στικός τνε ρώτ'σε "Τί κάμνεις ἐδῶ γιαιγιά;" καί κελνῆ εἶπε αὐτήν τ ἔθα-
ροίμια.

1028 Νά εἶναι καβὶ γὰ τὸν σὺν μῖσθον.-Ἐστ' τῶν μετράμεν ἐχθρῶν
1029 Ἡ μαῖμού ἀπό τῆσλή τν ἀγάπ πνίῦ τά παιδιὰ τς.-'Επί τῶν ἐξ ὑπερβολι-
κῆς ἀγάπης ὑποχωρούντων εἰς ὅλας τὰς ἰδιοτροπίας τῶν τέκνων των, καί κα-
ταβροχόντων τῶν.

1030 ποδᾶρι Τό βανε στᾶ ποδᾶρια. = Ἐφυγε δρομαίως.

1031 πολύς (28) Ὅποιος κύνε γᾶῦ πολλοί λαγοί, δέ πιάνε κανεῖνενα.-'Επί τῶν ἐπιδιωκόν-
(δυσ 62) των τήν ἐπίλυσιν πολλῶν συγχρόως ὑποθέσεων.

1032 (38) Ὅπ λαλοῦν πολλοί πετνοί, ἄργεῖ νά ξεμερώσ.-'Επί ἀναμίξεως πολλῶν, εἰς
μῖαν καί τήν αὐτῆ ὑπόθεσιν. *Ἐπὶ τῶν ἀποδοκιμαζόντων καί τῶν ἀποδοκιμαζομένων καί τῶν ἀποδοκιμαζομένων.*

1033 (83) Ὅπ τό πλύ τό "Κύργε λέησον" τό βαριέται κι ὁ παπᾶς.-'Ἡ ἐπανάληψις τῆς ὑ-
πόμνησεως τῶν σφαλμάτων μας εἶναι ἀνυπόφορος. Ἐπὶ ὀχληρῶν προστατῶν.

1034 (25) Ὅποιος ἔχ* πολὺ πιπέρ, βάζ καί στᾶ λάχανα.-'Επί τῶν ὑποβαλλομένων
εἰς περιττοῦς κόπους ἢ δαπάνας.

1035 (24) Ὅποιος γῆρέβ τά πολλά, χάνε* καί τά λίγα.-'Επί πλεονεκτῶν ζημιουμένων

1036 πολυτεχνίτης (1) Πολυτεχνίτης, κι ἐρημοσπίτης.-'Επί τῶν πολλὰ ἐπιχειρούντων καί
εἰς μηδέν εὐδοκιμούντων. *Ὅχι τῶν ἀχρῶν καί τῶν πρῶτων καί τῶν ἀχρῶν.*

1037 πομαή (15) Κάθεται ἡ βοή σπὶ στρατές, καί γελάει σπὶ διαβάτες.-'Επί τῶν ἐπι-
κρινόντων τὰ ξένα σφάλματα, ἐπιδεικτικῶς ἵνα διασπάσῃ τήν προσοχήν
τῶν ἀκροατῶν ἀπὸ τὰ ἰδικὰ των σφάλματα.

πομπή (3) ¹⁰³⁹ Μάκραιναν οἱ ποδιές, σκέπασαν τς κορδές. - 'Επί ὄφιπλούτων προσπαυμένων ὄτι δέν ἐνθυμοῦνται τό πτωχόν των παρελθόν.

πονηρός (9) ¹⁰⁴⁰ Τό πονηρό τό πλί,κι ἀπ'τά δυο ποδάρια τ πιάνεται. - 'Επί πονηρῶν ἐμπεσόντων εἰς τήν παγίδα πονηροτέρων των.

πονῶ (17) ¹⁰⁴¹ Ὅποιος πονεῖ,γαῖδουρινά φωνάζ. - 'Επί τῶν ἐνεργῶν διεκδικούντων, τό δίκαιον των.
 κορδὴ 1042 εἶναι τὸνα καὶ κορδὴ. - Ἐὰ μίνοσ σοὶ μὲ τὸ παραμυρὸ ἐξάειβαι καὶ πορδὴ

πορδὴ (20) ¹⁰⁴³ Μέ τς πορδές δέ βάφν'αυγά. - Μέ τὰ λόγια δέν τελειώνουν τὰ ἔργα. 'Επί ὀκνηρῶν καὶ φλυάρων συνάμα.
 1044 ἡ κορδὴ γαῖς δὲ κρινε καὶ ἡ πορδὴ ἡ πορδὴ. - Περιπροσληνὸς, εἰς τὸν ἄδαν τὸν ἄδαν. ἡ πορδὴ ἡ πορδὴ ἡ πορδὴ.

ποταμός (4) ¹⁰⁴⁵ Ἀπ'τό σιγαλό τό ποτάμ νά φοβᾶσαι. - 'Από συνεσταλμένα καὶ σιωπηλά κορτίσια νά προφυλάττεσαι μὴ σέ περιπλέξουν εἰς τὰ δίχτυα τοῦ ἔρωτος. 'Επί τῶν ὀλιγολόγων.
 Οἱ ἄδουρινοῖμοι τὸν ἄριστ εἶναι κερδῆροι τῶν τῶν κερδῆροι.

πότε (7) ¹⁰⁴⁶ Πότε πίττα μέ τυρί, πότε πίττα μοναχή. - 'Επί τῶν μόλις ἀποζώντων,διὰ τῆς ἰργασίας των.

¹⁰⁴⁷ Πότε καὶ πότε τό φιλί,νά χη καὶ νοστιμάδα. = Δέν πρέπει νά συχνάζωμεν ποῦ εἰς τὰς οἰκίας τῶν φίλων μας διὰ νά μὴ μας βαρυνθοῦν.
 δοσολύνα 1048 εἶναι θάλας τῶν. - Ἐξυνοσ. Ὁ γὰρ ποδὴν εἶναι τὸν ποδὴν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν.

πραματευτής (10) ¹⁰⁴⁹ Βάζ κι ἡ κοσκινού τόν ἄσρα τς,μέ τς πραματευτάδες. - 'Επί τῶν προπαθόντων νά φανοῦν ἀνώτεροι τῆς πραγματικότητος.

πρέπω (διάβολος 101) ¹⁰⁵⁰ Σέ ἔμνοῦμεν, σ'εὐλογοῦμεν, ἀμὰ ὡς ἐκεῖ πού πρέπ. - 'Επί ὀκληρῶν. Ἀκόμη λέγεται καὶ ἡ παραλαγή: Σέ ἔμνοῦμεν σέ εὐλογοῦμεν, καὶ στὰ ὑστερ-
 ¹⁰⁵¹ νά σέ ξυλοκοποῦμεν.

πρίν (23) ¹⁰⁵² Τῶν φρονίμων τὰ παιδιὰ πρίν πεινάσουν μαγερεύουν. - 'Επί τῶν προβλεπτικῶν πρόβατο (6) ¹⁰⁵³ Τό καλό τὸ πρόβατο τό τρᾶν ὁ λύκος. - 'Επί τῶν μὴ διεκδικούντων τὰ δίκαιον των διὰ νά μὴ κατηγορηθοῦν ὡς φιλονεικοί, καὶ τοιοουτρόπως ζημιουμένων.

προβιά (2) ¹⁰⁵⁴ Τόν κόστ'σε ἡ προβιά στὰ δώδεξα. - 'Επί τῶν προβαινόντων εἰς τήν ἐκτέλεσιν ἰδιοτροπίας χωρὶς νά ὑπολογίσουν τὰς συνεπειὰς τῆς.

προγόνοι (2) ¹⁰⁵⁵ Σὰ ἄρογόνια τρώγεται. - 'Επί φιλονεικῶν συγγενῶν.

προκοπή ¹⁰⁵⁶ Ἡ προκοπή τ ἀπ'τ'αυτιά τ τρέχ'. Εἰρωνικῶς, ἐπὶ τῶν μὴ προκομμένων ἀνθρώπων. Λέγεται ἀκόμη καί: Ἡ προκοπή ἀπ'τὰ σάτζακια τ τρέχ'.

προσκυνῶ ¹⁰⁵⁷ Προσκύνα τό διάβολο, ὡς νά περάης τό γιοφύρ. - Προσκοιήσαν ὄτι συμφωνεῖς μέ τήν ἀντίθετον γνώμην δὲσ ὅτου παρελθῆ ὁ κίνδυνος.
 1058 οἱ ὅποιοι δέν ὑποχωροῦν εἰς ζητήματα ἀρχῶν. Ὁ γὰρ καὶ τὸ διαβολο σὺδροβο ὡς τὸ θεορῆν τὸ γιοφύρ.

πρόσωπο ¹⁰⁵⁹ Σ'ἔδωκανε πρόσωπο, γίρεβε κι ἄστάρ. - 'Επί ἀπειτητικῶν.

προφήτης ¹⁰⁶⁰ Μετά Χριστόν προφήτης, γαῖδαρος. - 'Επί τῶν προλεγόντων τὰ μέλλοντα.

πῦρ ¹⁰⁶¹ Πῦρ πυριοῦ καὶ κέθ'ἀνέμ. - 'Επί μεγάλης συμπλοκῆς φιλονεικούντων. Λέγεται ἀκόμη καὶ ὡς κατάρα, μέ τήν σημασίαν: Φωτιά νά τὰ κάψη καὶ διάβολος νά τὰ πάρη.

παλῶ ¹⁰⁶² Τονε θούλ'σε γιά πρᾶσ'νο χαβιάρ. Τόν ἐξηπάτησε ἢ τόν 'εξαπέστειλε μέ κενὰς τὰς χεῖρας ἐπὶ εὐλογοφανῆ τινι προφάσει.

πιστεύομαι ¹⁰⁶³ Μὴ πιστευθῆς τό φίλο σου καὶ πῆς τό μυστικό σου, κι ὁ φίλος σου τό φίλο του κι εἶναι κακό δικό σου. - 'Επί τῶν ἐμπιστευομένων τὰ μυστικά των εἰς τοὺς φίλους των.

+ ¹⁰⁶⁴ πατῶ Δέ ἄτατῶ σέ σάπιο σανίδ. - 'Επί τῶν μετά μεγάλης περισκεψῆς ἐνεργούντων

(47)
πτύω ¹⁰⁶⁰ Νά φτύσ' ἀπάν' θά φτύσω τὰ μούτρα μ, νά φτύσω κάτ, θά φτύσω τὰ γένεα μ.
Μεταξύ δύο συγγενῶν φιλονεικούντων δύσκολον νά επικρίνη τις τόν ἕτερον.

P

- ράμμα (3) ¹⁰⁶¹ Ἔχω πολλά ράμματα γιά τ γούνα σ.=θά σπᾶνταποδώσω τās ἀδικίας σου. ^{ἔχω}
- ράφτης (6) ¹⁰⁶⁹ Οράφτης δίχως φόρεμα κι ὁ θουλαῆρς δίχως σπῖτ.-'Επί τῶν καταγινομένων
μέ ξένας ὑποθέσεις και παραμεκούντων τās ἰδικάς των.
¹⁰⁶² ῥαχη ^{ῥαχί} Τοῦ δούλι' ἢ ῥαχί τ.= ἡ δὲ τὸν δούλι' ἐστὶ ῥαχί.
- ρίγανη (ἀλάτι) ¹⁰⁶³ Ἔβαλ τα ρίγανη.-'Επί ἀποτυχίας σχεδίου.
- ρόκα (4) ¹⁰⁶⁴ Ῥοκί τέτοια βάσαν' ἔχει ἡ ρόκα, ὅσο νά γιομίσ τ' ἀδράχτ.-Κάθε ἔργον ἔχει τās δυσ-
κολίας του
- ροῦχα (19) ¹⁰⁶⁹ Με τὰ ροῦχα τ τρώγεται.-'Επί τῶν ἐπιζητούντων αἰτίαν φιλονεικίας.
¹⁰⁶⁹ ροῦχο ^{ῥοῦχο} Τὸ ροῦχο δέ θμάϊ τόν ἄθρεπο, ὁ ἄθρεπος τμάϊ τὸ ροῦχο.-'Επί τῶν καυχομέ-
νων διά τὰ ὑπάρχοντά των.
- ρωτάδας (49) ¹⁰²⁰ Ρωτάδας, ρωτάδας, βρίσκῃς τό χατζηλίκι.-Διά τῆς ἐπιμονῆς κατορθώνονται τὰ
δυσκολώτερα ἔργα.
- Τοῦ κόσμου λόγια μὴν ἀκοῦς, μόν τήν καρδιά σου ρώτα.-'Επί τῶν ζητούντων
συμβουλὴν δι' οἰκογενειακὰς ὑποθέσεις.

¹⁰²⁴
Σάββατο (26) Ἐἶπ' Ὀβριός νά κάμ ταξίδ, ἔλαχε μέρα Σαββάτο.-'Επί τῶν δυσκόλως ἀπε-
φασίζόντων νά ἐκτελέσουν τι, καὶ κατὰ τήν ἐκτέλεσιν ἐμποδιζομένων ὑπὸ
ἀπροόπτου κωλύματος.

σάλια (7) ¹⁰²⁹ Σάλια καὶ μύξες.-'Επί αἰσχροῦν ὁμιλιῶν.
¹⁰²⁹ σάλιαγκοσι ^{σάλια} Νά μάθς κόμ μιὰ φορά νά πλής στό Τούρκικο τό μαχαλᾶ σαλιάρι.-'Επί τῶν
ἀδιακρίτως φερομένων πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ τιμωρουμένων. Ὑπόκειται ὁ μύ-
θος ὅτι Ἐνας χωριανός πήγε στό θουρῆκο μαχαλᾶ νά πλής κερίκια, καὶ
πεισιμῶθηκε οἱ Τούρκι, γιατί δέ δρῶνε τς σαλιάρι, καὶ τόν ἔδρανε καὶ πέτα-
ξε καὶ τς σαλιάρι τ.

σανίδι ¹⁰⁷⁷ Δυὸ σανίδια καὶ μιὰ τρύπα,
ἔθα διάβολε καὶ χιτύπα.-'Επί κόρης ἰσχυρῆς ἀπὸ τῆς ὁποίας θέλουν ν' ἀπο-
τρέψουν νεανίαν τινα νά τήν νυμφευθῆ.

Σαρακάμερο Σαρακάμερο, μικρὸ καλοκαίρικ' διά τās ἡλιολούσττους ἡμέρας τῆς Τεσσαρακ-
εῖα ¹⁰⁷⁴ Σαρακοστή ^{Σαρακοστή} καὶ ἡ ἑλλείρα. Ἐστὶ συναθροίστως ἔχρον
Σαρακοστή ¹⁰⁷⁸ καμε Μεγάλῃ Σαρακοστή.-'Επί ἔργων, πρὶν τελειώσων, ταχέως.

σαρηλιόζμαι ¹⁰⁸⁰ (πιάνω 33) Ὅποιος πέσ στ θάλασσα, στό φῖδ σαρηλιόζεται.-'Ο εὐρισκόμενα
ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ δέν διακρίνει ἐχθρόν καὶ φίλον. Διχῆται καὶ ὅσοις πρὸς οἱ
σάτσίζω ¹⁰⁸¹ Σάτ' ὁ μός κι ἀκέριος.-'Επί μεγαλαυχούντων διά μηδαμινὰ ἔργα.

σέλι ¹⁰⁸² Σέλι ἦθανε καὶ πέρασε.-'Επί παρελθούσης εὐπραγίας.

σειρά ¹⁰⁸³ Σειρά σα καὶ σειρά με.-'Επί μεταβολῆς τῆς τύχης. Διχῆται εἰς δύο παρα-
σημαίνοντας διὰ τῶν ἀντιθέτων παρῶν.

στράω (3) ~~Νά μή σιάς καί νά μή θρῶς. Για τά καίθεμένα καίθετα, ὅσοια εστί' ὅτι ζῆρι καί~~
1109 ~~ἄν τ' ἀκρίβ' ἴσ' βαρύνει ἑαυτ'.~~ = ~~Ἐστ' ἄποστράν τ' ἄποστράν γυναικί, ζῆρι σὺ δὲ εἶπες.~~
στόμα (Γλώσσα 59) Τό πῆρες ἀπ' στό στόμα μ. = θά τό ἔλεγα ἐγώ ὅτε, τό εἶπες σύ.
1110 ~~Τ' κῶμον τὰ βτόματα δε' εἶγε τεβάζα νά τὰ δέης.~~ = ~~Θεγεῖται εἰς τοὺς παραποτοῦ~~
στουπί (γουνδί 2) ~~Γένεκε στουπί.~~ = ~~Ἐμέθυσε.~~ ~~ἔκ τῶν καλυμμένων μὴ πῶ σιματῶν ἔσθαι, εἴτε~~
~~ἡμῶροι νά ἐγράψῃ τῶν δῆμων τοῦ.~~

στραβός (31) 1112 Γούλα τά στραβά φωμιά τά κάμνει ἢ νύφ. = Ὅλα τά σφάλματα εἶναι τῶν ἄλλων, κανένα ἰδικόν μας.

στρώνω (I) 1113 Ὅπως ἔστρωσε ἄς κοιμηθῆ. = Ὅπως ἐδημιούργησε τὰς δυσκολίας, ἄς ὑποφέρῃ.
1114 ~~Ἐπὶ τῶν γογγυζόντων διὰ τ' ἀποτελέσματα τῆς κακῆς διαγωγῆς των.~~
~~συμφωνία 1115~~ ~~ἢ συμφωνηθῆ ἢ τῶν. Διὰ τοῦ ἐπιμαχομένου ὅτι τῶν ἀπὸ ὑποφῶν ἐξ ημεῶν~~
συμβιβασμός 1113 ~~Κάλλιο κακός θυμβιβασμός, παρά δικαία κρίσι.~~ = ~~Καλύτερα νά συμβιβα-~~
~~σθῆς μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου παρά νά κερδῆσῃς εἰς τὰ δικαστήρια, ἀφοῦ~~
~~καταξοδευθῆς.~~

συγγενής 1116 Τοῦ συντέκνου μας ὁ σκύλος, συγγενής εἶναι κ' ἐκεῖνος. - Ἐπιθερώντων καί τοὺς πέραν τοῦ οἰοῦσθαι βαθμοῦ συγγενεῖς πλησιεστέρους διὰ τὸ συμ- φέρον των.

συμβαίω 1117 ~~ἢ εἰν αὐτὰ τὰ συμβαίω.~~ = ~~Ὅταν κερδῶνται ἀνταρῆχονται εἰς ἐρατοδουλείας.~~
1118 Τ βέτρα νά σφίξ, ζμί θά βγάνι. - Ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν τό σῶμα.

σπαίνω. 1119 Σά δέ ξέρς νά κρίνεις, μάθε νά σπαίνεις. - Ἐπὶ τῶν διεγειρόντων φιλονεικίας, ἔνεκεν τῶν ἀκριτομυθῶν των.

τάω (31) 1120 Τόν ἔταξε καμήλια φορτωμένα. - Ἐπὶ τῶν διδόντων ὑπερβολικὰς ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας δέν σκοπεύουν νά ἐκτελέσουν.

† (27) 1121 Τόν ἔταξε λαγούς μέ πατραχίλια. - Ἐπὶ τῶν ἐξαπατούντων τοὺς ἀφελεῖς, δι' ὑπερβατικῶν ὑποσχέσεων.

ταιριάω (I) 1122 Ταίριαξαν καί σθεθέριασαν. - Ἐπὶ τῶν συνεργαζομένων ἔνεκεν ὁμοιότητος χαρακτῆρος.
1123 ~~Ἐπὶ τοῦ τοῦ μόνι ἐπὶ τῶν ἀποστάσεων γάμον ἐπὶ ἐπιδίους~~
~~εἰς ὁμῶν.~~

τάμα (βιδός) 1124 Τά τάματα, πατρεύνε τά φατάματα. = Ἡ πλουσία, καί ἄσχημος ἂν εἶναι, εὐκόλως εὐρίσκει σύζυγον. ~~διὰ τῆς ἀποστροφῆς τῆς ἀχίματος.~~

τακτοῦρά 1125 ~~ἢ καὶ τ' ἀπὸ τῆς τακτοῦρας.~~ = ~~ἔνεκεν.~~
ἦ (I) 1126 Δέν ἔχει τάς καί πράξ. - Ἐπὶ ἀνοικοκρευτης γυναικός.

τέχνη 1127 ~~ἢ καὶ καὶ εἰς τὰ τέχνη.~~ = ~~ἔνεκεν ὁμοεικίας.~~
1128 Ἔχει τέχνη τό ρεπάνι, κάθε τόπος δέ τό κάνι. - ~~κάθε τόπος δέ τό κάνι.~~ - Κάθε πράγμα κατασκευάζεται ἀπὸ τόν ἀρμόδιον τεχνίτην. Ἐπὶ τῶν ἐπιχειρούντων πᾶν εἶδος ἐργασίας καί ἀποτυγχανόντων.

1129 Τό τέχνη, τέχνη καί τό πίστι, πίστι. - Ἐπὶ τῶν μὴ ἀπομανθανόντων τὰς κακὰς των συνηθείας. Ὑπόκειται ὁ μῦθος ὅτι Ἐνας Τουρκαρβανίτς ἔκλεψε κατσέκια καί πιάσκε. Για νά γλυτώσ, ἔκαμε πῶς πισ-μάνεψε καί γένεκε Χριστιανός, μὰ πάλι ἔκλεψε καί ξαναπιάσκε. Τότες τότε γῶτ' σανε τί λογιός Χριστιανός εἶσαι ἀφοῦ κλέφτς, κ' ἐκεῖνος εἶπε αὐτῆι τ' ἄρομιμία.

1130 Μάθε τέχνη κι ἄς τηνα, καί σάν πεινάσης πιάς τηνα καί σάν πεινάσης πιάς τηνα. - Ἐπὶ τῶν παραμελούντων τὴν ἐκμάθησιν τέχνης.

(16) 1131 Παλιὰ μας τέχνη κόσκινο. = Ἐπὶ τῶν προσπαθούτων ν' ἀπαλαγοῦν κακῆς τινος συνηθείας ἄλλ' ἀποτυγχανόντων.

τιμή (5) 1132 Ἡ τιμή τιμὴν δέν ἔχει, ~~καὶ χαρὸς τον, πού τὴν ἔχει.~~ Ἐπὶ τῶν μὴ φροντιζόντων περὶ τῆς ὑπολήψεώς τ

τόπος (12) 1133 ~~ἢ καὶ καὶ εἰς τὰ τόπος.~~ = ~~ἔνεκεν ὁμοεικίας.~~
1134 Κάθε τόπος καί ζακόνι, κάθε μαχαλὰς καί τάξ. - Ἐπὶ διαφορᾶς ἐθίμων ἐνός τόπου ἀπὸ τόν ἰδικόν μας.

τόπος

τόπο

κι ὄχι κόπο. - 'Επί τῶν ἐπιτυχανόντων οὐχί ἐξ ἰδίας ἰκανότητος, ἀλλ' ἔνε-
κεν εὐνοϊκῶν ὄρων ἢ τύχης, τῆς καλῆς τοποθεσίας τοῦ καταστήματος ἢ τοῦ
εὐφόρου ἀγροῦ των.

λ (30)

Παπούτς ἀπό τό τόπο ~~σαν~~, κι ἄς εἶν' καί θαλωμένο. - Προτίμησε πτωχὴν γυναί-
κα, τῆς ὁποίας γνωρίζεις τὴν γενεάν παρά πλουσίαν τῆς ὁποίας ἀγνοῆς τοὺς
γονεῖς καὶ συγγενεῖς.

τουρκεύω

Κατὰ τούρκεφες Γανίτι; - "Εἰς θά πάϊ φέτο. - 'Επί τῶν προσπαθόντων νά δι-
καιολογήσουν τ' ἀδικαιολόγητα ἢ μὴ θελόντων νά ὁμολογήσουν τὴν ἀληθῆ αἰ-
τίαν τῆς διαγωγῆς των.

Τούρκος

Ο Τούρκος το φέρει το ἴδιον ὅτι γόνα = προσεγγίζει τὸν γόνα καὶ οὐκ ἔχει κίνησι καὶ εἰς τὸν
Τούρκος (3) Τό Τούρκο φίλευε,
καὶ τό θῶλο σ φύλαγε. - Χαρακτηρισμός τῶν Τούρκων ὡς λάγνων καὶ πόρων.

κ

1181 Τούρκος καὶ καλός δέ γίνεται. - 'Ο ἐκ φύσεως κακός, δέν ἀλλάζει.

τραβῶ (9)

Κάποιον τόν τράβαγαν στά χαλιά,
κ' ἐκεῖνος πάγαινε στά τσαλιά. - 'Επί τῶν παρεξηγόντων τά πρὸς ὄψελός των
γινόμενα ὡς ἐπιάνται διωρόνηται αἰτὰ τὰ φέμενα.

τζουγάπ

(ἀνερώτημα I) Δέ μέ νοιάζ π πέθαν' ὁ ἄσραζι με, μόνε τί τζγάπ θά δώκω τό
θόσι. - 'Επί τῶν ἐχόντων ν' ἀπαντήσουν εἰς τοὺς περιέργους φίλους των δια-
τάσθημίας τὰς ὁποίας ἔχουν ὑποστῆ, καὶ βαρυνομένων νά διηγοῦνται τά πα-
θήματά των.

τρανεύω

τράνεφε

τρεῖς (6)

Μιά τό φίλο, δύο τό φίλο,
ὡς σσιί τρεῖς καὶ μέ τό ξύλο. - 'Επί τῶν ἀδιακρίτων καὶ φορτικῶν.

τρελλός (γριά 23)

Εἶπαν τό τρελλό νά χέσ, ἔκαμε καὶ τ' ἄσρα τ. - 'Επί τῶν ἐτελοῦντων
τά παραγγελόμενα μέ ἀδικαιολογητοῦς ὑπερβολάς.

"

(διάβολος 103) Σκότνε τρελλοί, πλέρωνε τζερεμέδες. - 'Επί ἀδίκων, οἱ ὁποῖοι μᾶς
ἀναγκάζουσι νά χειροδίκησωμεν.

"

(μωρός 16) "Εβαναν τό τρελλό νά βγάνε τό φίδ ἀπ' τῆ θρύπα. - 'Επί τῶν χρησιμο-
ποιούντων ἄλλους εἰς ἐπικινδύνους ὑποθέσεις, διὰ νά καρποθοῦν οἱ ἴδιοι
ἀσφαλῆ ὠφέλη.

"

(μωρός 125) "Ο τρελλός δέ θά φορεῖ κδούνια. = 'Ο τρελλός ἀπό τὰς πράξεις του
φαίνεται ὅτι εἶναι τοιοῦτος.

"

(μωρός 92) "Ολε οἱ χιῶτες εἶν' τρελλοί,
ποιός ὀλίγο, ποιός πολύ. - 'Επί συγγενῶν ἐχόντων τό αὐτό ἐλάττωμα.

"

(33) "Ενας τρελλός χέζ, κ' ἐκατό γνωστοί δέ πορνε νά τό παστρέφνε. = Μετά πολ-
λῆς δυσκολίας διορθώνεται ἢ ὑπὸ ἀπερισκέπτου γενομένη ζημία.

τρέχω

Ὅσο τρέχω, τόσο μαδαίχω. - Φέρειν ὑπὸ τῶν ἀπαντήτων διαφορικῶν ἀντιθέσεων καὶ τῶν ἰδιωτικῶν
ἐπιπονημάτων.

τρέχω

Σά δέ σε τρέχει τ' ἄλογο, τί τρέχεις καβαλάρη; - 'Επί τῶν ἀγωνιζομένων δια-
πλαγίων μέσων νά κερδίσουν ἄδικον ὑπόθεσιν.

τρίτος

Τοῖα καὶ σαράτα. - Ἐστὶν ἡμετέρον ὅτι ὁποῖοι ἐνθάδε ἀγροὶ νά ἔχθου ἐς γαμου κοπῆται.

τρίτη (3)

Τὸν παγαίνε τρίτ καὶ τετράδ. - 'Επί πανικοβληθέντων πληθῆ καὶ τῶν παγαίνε πρεβί, καὶ
τῶν παγαίνε bis βούσσι.

τριάτα

Ὡς τὰ τριάτα θόϊ, κι ὡς τὰ σαράτα γνώς. - 'Επί τῶν ἀνεπιδέκτων φρονημεύ-
σεως καὶ ὑπερέβησαν τό 40όν ἔτος τῆς ἡλικίας των.

τριάταδύ

Σσιί τριάταδύ τ' Αὔγουστ. = Ποτέ.

τρύπα

Κατὰ τρύπα τό χορό. - 'Επί τῶν ἐπιμόνης προσπαθόντων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν
σχεδίων των, δια παντός μέσου, καὶ ἐπὶ τῶν περιποιουμένων νεάνιδας μέ ἀ-
νηθίκους σκοπούς. Ἀπὸ τόν μύθον τῶν πόντικῶν τοὺς ὁποίους ὁ γάτος προσ-

εκάλεσαν εἰς χορὸν, καὶ ὁ γέρον ποντικός ὑποπτευόμενος ἐκάλει τοὺς νεωτέρους ὁσάκις ἀπεμακρύνοντο τῆς φωλαῆς των "Κατὰ τρύπα τὸ χορὸν" ἄλλ' αὐτοὶ δὲν ὑπήκουσαν καὶ ὑπέστησαν τὰ ἐπιχειρήματα τῆς ἀπερισκεψίας των.

τρύπα 1148 Ἐκαμε μιά τρύπα στό νερό. = Ἀπέτυχε τελείως.

τρώγω 1149 Φεῖμετέ νά φᾶς κολιό, παλαμίδα σέ μυρίζ. = Ἐφόσον δύνασαι νά ἐπιτύχης τό καλύτερον, θα, τό προτιμήσης. *Κολιό είναι ἡ παλαμίδα ἡ γάλακτος ἡ ὀξυγόνο σου.*

1150 *Ναί, φάω ἡ μάγα, ἡ να μὴ σὲ φάω ἡ χορ.* - Ὅταν ἔβαρται χορὸν ἡ ἐπὶ σοῦ τὸ ἔθνος. *Ἐφίλω.*
1151 Ἐφαγε τὰ σίδερα. = Ἐκαμε ὅ,τι ἤμποροῦσε διὰ νά ἐπιτύχη.

1152 Φάτε μάτια φάρια, καὶ κ' ἐλιά περὶδρομο. - Ἐπί τῶν κομπαζόντων ὅτι εἶδαν τοὺς ἄλλους νά κάμνουν, μεγάλα κατορθώματα, ὡς νά τὰ ἔκαμαν οἱ ἴδιοι, καὶ *ἡα μὴτοῦ σου μοῖτον ἐγὼ σὺν ἡμῶν ἡ ἀποδείξω σου.*

1153 Ἐφαγε τ' ἀπάρα. - Εἰρωνικῶς = Ἐζημιώθη.

1154 Τό μεγάλο φάρ, τρώϊ τό μικρό. = Τό δίκαιον εἶναι τοῦ ἰσχυροτέρου.

1155 θά φάϊ ἡ μυῖγα σίδερο, καὶ τό κουνούπ ἀτσάλι. - Εἰρωνικῶς ἐπί τῶν ἐπιχειροῦντων ἔργα ἀνώτερα τῶν δυνάμεων των. *ἡ ἐμῆτοι σοῦ τοῖς μακροφύτοι.*

1156 *Ἐφαγε τὰ σίδερα νά ἴσῃ χροῖ.* = Τὸ μακροφύτοι ἔπιμασ. *ἡ χροῖ νά μακροφύτοι νά τοῖς ἀναμῆται.*
(10) 1157 Ἄλλος ἔφαγε τ' ἀβράβλα, κ' ἄλλου τὰ δόσια μούδιασαν. - Ἐπί τῶν ἀδίκως τιμωρουμένων, καὶ τῶν φιλονεικούντων διὰ ξένας ὑποθέσεις.

1158 (τρῶγισμος I) Γούλα τὰ κλιά τρώγσαι *ἡ ἄλλῃ φάσῃ σοῦ* ἔπι τῶν μὴ ἐχόντων γνῶσιν τῆς πραγματικότητος. *ἡ αἰσθητικῶς ἐξοικειωμένοι.*

(275) Ὅποιος ἀνακατάνεται μέ τὰ κίτερα τῶν τῶνε τὰ γρούνια. - Ἐπί τῶν ὑπερσταμένων ζημίας ἐνεκῶν κακῶν συναγαστροφῶν.

(90) 1159 Ἐφαγε τὰ μούσπλα. - Ἐπί τῶν ἐρωτευμένων ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐπροτίμησαν ἄλλον ἢ ἄλλην.

1160 Ἐφαγε τό κεφάλι. = Ἐχασε τήν ζωὴν του ἢ τήν περιουσίαν του, ἐξ ἰδίας αὐτοῦ ὑπαιτιότητος.

(317) 1161 Ἐά θά σκυλιά τρώγσαι. - Ἐπί συγγενῶν φιλονεικούντων.

1162 *Νά τρώμε καὶ νά πίνμε, ἀμά νά χμε καὶ τό νοῦ μας.* - Ἐπί τῶν ἀπερισκέπτων *ἡ τὰ δὲ φάγο' δὲ καὶ πίνουνα ὁσάκις.* = *ἡ αἰσθητικῶς.* *ἡ ἐπιχειροῦντας ἔργα διὰ τὰ δόσια εἶνε*
τσαλιὰ (ἀγκάθι I2) Κάθεταί ἀπάν' στά τσαλιὰ. - καὶ Τσαλιὰ ἔχῃ ὁ κῶλος τ. - Ἐπί τῶν ἀνησύχων *ἡ ἀποτυχῆ των.*

(βασινιά I) 1163 Τσαλί νά τραβήξης, τίποτα δέ θά σκαλάς. - Ἐπί οἰκίαν πένητος.

1164 τσάπα (ἀξίνα I) Ἡ τσάπα θέλλῃ κῶλο. - Ἐπί τῶν καυχομένων ὅτι κ' ἐκεῖνοι δύνανται νά ἐκτελέσουν γεωργικὰς ἐργασίας. *ἡ ἐπιτελεῖται καὶ ἡ ἀξία θέρῃ καὶ ὄχι μωσαῖα.*

1165 τσεσ-μέσ (βρύσι 2) Τσεσ-μέσ νά ἦσανε θαλά στερέψ. - Ἐπί ἀπαταληθέντος πλούτου. Ἐπί ἀπερισκέπτως σπαταλούντων τὰ πλούτη των καὶ πενομένων.

1166 τσιγαρίζω (βράζω I) Μέ τ λίγδα τ τσιγαρίζεται. = Μόλις κερδίζει ἓνα ξηρὸ ψωμί: *ἡ εἶνε ἀποδείξω.*

1167 τύφλα 1167 Τύφλες καὶ μοῦτζες. = Οὐχί εὐχάριστα, πλούσια ἢ ἀφθονα. *ἡ αἰσθητικῶς καὶ κακῆ καὶ κακῆ.*

1168 τυφλός (2) Ἐπί τυφλοὶ ὁ μονόφθαλμος βασιλέβ. - Ἐπί ἀπατεῶνων καὶ δημαγωγῶν ἐξαπατώντων τοὺς ἀμαθεῖς.

1171 τρώγω (74) 1171 Ἐφαγε κ' κιά μασμένα. = Ἐμεινεν ἔγκυος.

(66) 1172 Ἐφαγαμε τό βόδ, κ' ἀπόμκε ἡ ὄρα τ. - Ἐπί τῶν, ἐκτελούντων τό δύσκολον μέρος τοῦ ἔργου, καὶ ἐγκαταλείποντων αὐτὸ *ἡ ἀποδείξω.*

+ λίγδα τ τσιγαρίζεται. ἡ αἰσθητικῶς καὶ κακῆ καὶ κακῆ.

1174

Υ

υγεία "Αμα εἶναι υγεία, γούλα σιάζνε.-'Επί τῶν παραπονουμένων διά τήν καταδρομή τῆς τύχης.

ὑπνος (15) ¹¹⁷⁵ "Ἡ κοκώνα θωμαή, ἀπ' τόν ὑπνο στό φαί.-'Επί ὀκνηρῶν καί ὑπναλέων.

ὑστερνός (36) ¹¹⁷⁶ "Ἰστερνή μ γνώσ, νά σέ εἶχα πῶτα.-'Επί τῶν ἐκ τῶν ὑστέρων κατανοούντων τά λάθη τῶν ἀλλά μὴ δυναμένων πλέον νά ἐκωφεληθοῦν τῶν ἀπολαθεισῶν εὐκαιριῶν.

ὑψος (18) ¹¹⁷⁷ "Καλά ὑστερνά.-'Επί σπατάλων, οἱ ὁποῖοι κομπάζουν διά τήν ἐλευθεριότητά των, καί εἶναι βέβαιον ὅτι θά ἀποφέρουν ἀργότερα, λέγεται ὡς ἐπιβουλή.
"Ἡ τό ὑψος, ἢ τό βᾶθος.-'Επί τῶν παρατόλμωσ ἐνεργούντων.

Φ

φαγί ¹¹⁷⁸ "Στό φαγί καί στό γαμάς, ὁ θεός δέ κίμνει κρίς. Δικαιολογία τῶν μὴ νηστεούντων καί τῶν λάγων.

φαίνομαι ¹¹⁷⁹ "Εἶναι μόνο γιά φαγίό καί γιά χεσιό, ἐκεῖνος.-'Επί ὀκνηρῶν.

φαίνομαι ¹¹⁸⁰ "Τομε φάνεκε ὁ οὐρανός σφοδύλε, καί ἡ γῆς ἀδράχτ.-'Επί τῶν τρομοκρατηθέντων ὑπὸ ἀπροόπτου συμβάντος.

φαίνομαι (19) ¹¹⁸¹ "Χωριό πού φαίνεται, κολαγοῦζε δέ θέλλ.-'Τά γνωστά δέν ^{ἔχον} θέλου ἀνάγκην ἐξηγήσεως.

φαρδομάνεκα ¹¹⁸² "Καλά 'ν' τά φαρδομάνεκα, ἀμά τά φανοῦν οἱ παπάδες.-'Επί τῶν ἐπιθυμούντων ὅ,τι εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποκτήσουν.

~~φασούλ' τό φασούλ' φασούλ' τό φασούλ' γιόμπε τό φασούλ'.~~ "Επί τῶν περιφρονητῶν τά μικρά κέρδη.

φεγγάρι ¹¹⁸³ Πλαγιασμένο φεγγάρι, ὁλόρτος θεμιτζής ὁλόρτο φεγγάρ, πλαγιασμένος θεμιτζής Δημῶδης μιστρολογία. Όταν τό ἀνοιγμα τῶν δύο κεράτων τῆς νέας Σεληνης εἶναι ἐστραμμένα πρὸς ἀνατολάσ θά εἶναι καλοκαιρία, ὅταν ὅμως εἶναι ἐστραμμένα πρὸς νότον, τότε θά εἶναι κακοκαιρία. Λέγεται καί τήν ἔννοιαν ὅτι ὅταν ὁ κοικοκύρης εὐρίσκειται ὄρθιος εἰς τήν διοίκησιν τῶν υποθέσεών του, ἄλλο δύνανται νά ἡσυχάζουν, ὅταν ὅμως αὐτός κοιμᾶται ὅλοι πρέπει νά προσέχουν ἀγρύπνωσ. Ἀκόμη λέγεται καί μέ τήν ἔννοιαν ὅτι ὅταν δέν ἐπαγρυπνεῖ κανεὶς ἐπὶ τῶν υποθέσεών του ἀλλά ἡσυχάζει, οἱ ὑπηρεταί του τῶν κλέπτουν.

φέγγω ¹¹⁸⁴ "Ἐλθετ θά φέξ καί γιά μᾶσ καμιά μέρα.-θά ἐπιτύχωμεν καί ἡμεῖς.'Επί τῶν λοιδορούντων τοὺς πτωχοὺς.

φέρω ¹¹⁸⁵ "Φε τὰ φέω νά? ἀρμίζμε.-'Εστὶ ἀπολαχίση ἐπιχειρήσει, ὡς ἐν παραπονιούμινον ε' αὐλό.

φετβάς ¹¹⁸⁶ "Στό διάβολο φετβά δίνε!.-'Υπερβαίνει καί τόν διάβολον εἰς τήν πονηρίαν

φεύγω ¹¹⁸⁶ "Ἐφυγε τ' ἀγάθ ἀπ' τή γωνιά καί τό τσαλί ἀπ' τή ἄορτα.-Μιανῆσ τῆσ εἶπαν "Πέθανε ἡ πεθερά σ", κ' ἐκεῖν' ἔκαμε τό σταυρό τς καί εἶπε "Δόξα σοι ὁ θεός." Ἐφυγε τ' ἀγάθ ἀπ' τή γωνιά, καί τό τσαλί ἀπ' τή ἄορτα.-'Ἐφυγε ὁ σναρτά-
^{ἔφυγον με.}

φεύγει (25) ¹¹⁸⁷ "Φεύγει σά δὸ διάβολο ἀπ' τό θυμιάμα.-'Επί ἐνόχων ἢ δυσαρεστημένων ἀποφευγόντων τήν συνάντησιν τίνος.

φίλος (105) ¹¹⁸⁸ "Γιά τ φίλου μ τό χατήρ, τρώγω κι ὄρνιθα τσαριστή.-Εἰρωνικῶσ, ἐπὶ ἀνθρώπων διά τοὺς ὁποίους δέν ἡμεθα διατεθημένοι νά θυσιάσωμεν τι.

φιλῶ ¹¹⁸⁹ "Φλεῖ τό χέρ τ κι ἀπό δύο μεριές.-'Ασμένωσ δέχεται τὰς προτάσεις του, περί γάμου.

σ.56

ψήκη 1277 Τον ψήκη το φάρ δι ακμή τ. = (56) Τον ψήκη το φάρ δι ακμή τ. φέρνει στα τοίς μετ' αφοψή.
 φόφιος 1277 Εξέρβ φόφιου. "δούρ, νά βγάγ' πέταλα. = "Επί τών ζητούντων ν' αγοράσουν όνομα
 τήν περιουσίαν του άλλου εις ευτελή τιμήν. Οι αναλόγως εις άλλού ζώον. Τούτοι οι φάρ
 νοσηται οι φάρ, και οι μετ' αφοψή
 εις ψήκη τον φάρ τον ψήκη τον φάρ.
 φοβία 1278 Φοβία για τριβία = Νοσογόνα για φάρμακός.
 φοφω (19) Φοφω κατας λύκος. = "Επί επισκέψεως φίλου μετά μακράν άπουσίαν.
 η 1280 ~~Επι φοβία η τριβία~~ - η τ' αμύρα - η τ' αμύρα να καταδικάσει η η φάρμακός. Εδωκι συναδραφίονται.
 φύλλος (7) Για τό φύλλο καί τό πάπλωμα τ. = "Εδωπανον τήν περιουσίαν του δια νά
 1280 ~~δέξουμος και όργίλου.~~ ναυτεργία των παραγογον φάρμακων του.

1282 Για φύλλου πήδμα χαλνάι τό κόσμο. = "Ομοίως.

ψυχή (δραγμή I) ¹²⁸⁵ Ήρτ η ψχή στα δόδια τ. = "Υπέφερε πολύ.

φωμί 1284 Τό φωμί και τό τυρί,
 τ' αγαπάι και η Μητορή. = "Ολοι αγαπούν τά καλά φαγητά, αλλά τήν εργασίαν
 ολίγοι.

1285
 φωριάρης (2) Γουλι μαζί κι ό φωριάρς χώρια. = "Ο ένοχος αποφεύγει τήν συναναστρο-
 φήν τών άλλων.

1286

ώρα (I7) "Όσα φέρν η ώρα δέ τά φέρνει ό χρόνος. = Είς μίαν ώραν δυνατόν νά υποστῆ
 κανείς ζημίαν η όποία νά καταστρέψη τό κέρδος ολοκλήρου έτους.

1287
 (I3) Δείψε μιά ώρα, νά ζήεις χρόνια. = "Απόφευγε τάς συγκρούσεις.

1288 Γουλιες οι ώρες δέ είναι ένα. = Πρόσεχε εις τάς άστειότητάς σου, διά νά μή
 θίξης τον άλλον.

1289

διάνι Τό ποιε διάνι = "Έρωσι. "Εσι αιρνοσίας και ταχίας ενζιός

FERNSTÄLK. SALONICA
 CABLE ADDRESS